

Instituut voor de nationale rekeningen

ANALYSE VAN DE PRIJZEN
DERDE KWARTAALVERSLAG 2017 VAN HET
INSTITUUT VOOR DE NATIONALE REKENINGEN

PRIJZENOBSEVATORIUM

Meer informatie:

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Peter Van Herreweghe

City Atrium

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Tel.: +32 2 277 83 96

E-mail: Peter.Vanherreweghe@economie.fgov.be

Inleiding

De wet van 8 maart 2009, tot wijziging van de wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen, voorziet dat de FOD Economie de taak van prijsobservatie en prijsanalyse voor rekening van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) uitvoert. Met de wet van 26 april 2013, houdende de invoeging van boek V in het Wetboek van economisch recht (getiteld "De mededinging en de prijsevoluties"), werd het onderzoeksdomein van het Prijzenobservatorium uitgebreid. Het Prijzenobservatorium kan voortaan onderzoek uitvoeren vanuit de invalshoeken prijsverloop, prijsniveau, marges en tenslotte marktwerking.

In dit verslag wordt het verloop van de consumptieprijzen in België in het derde kwartaal 2017 onderzocht. Er wordt aandacht besteed aan de totale inflatie en aan het prijsstijgingstempo van de vijf grote productgroepen: energiedragers, bewerkte en niet-bewerkte levensmiddelen, diensten en tenslotte industriële, niet-energetische goederen. Voor elke productgroep wordt eerst de inflatie in België toegelicht, welke vervolgens vergeleken wordt met die in de buurlanden. Het geharmoniseerd indexcijfer der consumptieprijzen (GICP), dat opgesteld wordt door de Algemene Directie Statistiek conform de Europese methodologie, vormt veruit de belangrijkste gegevensbron voor het verslag. De analyse werd uitgebreid met detailgegevens van het GICP en met andere statistieken van officiële instanties (IMF, EC, ...). De volgende medewerkers van het Prijzenobservatorium hebben meegewerkt aan dit verslag: Christine Bruynoghe, Mathias Ingelbrecht, Jean-Yves Jaucot, Nadine Mat, Céline Rigby, Jean-Paul Theunissen, Pascale Van Baelen, Sarah Van Cauwenbergh et Erwin Van Hirtum.

Het Wetenschappelijk Comité voor prijsobservatie en -analyse verleende op 24 oktober 2017 een gunstig advies en de Raad van Bestuur van het INR heeft dit verslag goedgekeurd op 27 oktober 2017.

Inhoudstafel

PRIJZENOBSERVATORIUM	1
Inleiding.....	3
Inhoudstafel.....	4
Samenvatting.....	5
I Totale inflatie in het derde kwartaal 2017	7
I.1 Totale inflatie in België	7
I.2 Totale inflatie in de voornaamste buurlanden	10
II Inflatie voor energie in het derde kwartaal 2017	12
II.1 Inflatie voor energie in België	12
II.2 Inflatie voor energie in de voornaamste buurlanden	21
III Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in het derde kwartaal 2017	24
III.1 Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in België	24
Focus: Evolutie van de boterprijs	28
III.2 Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in de voornaamste buurlanden	31
IV Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in het derde kwartaal 2017	33
IV.1 Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in België	33
IV.2 Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in de voornaamste buurlanden	34
V Inflatie voor diensten in het derde kwartaal 2017	36
V.1 Inflatie voor diensten in België	36
V.2 Inflatie voor diensten in de voornaamste buurlanden	39
VI Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in het derde kwartaal 2017	42
VI.1 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in België	42
VI.2 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in de voornaamste buurlanden	44
VII. Verkennende analyse aangaande de marktwerking van de vervaardiging van bier (NACE 11.05) en de impact op de consumptieprijzen	46
VII.1 Evolutie van de producenten- en consumptieprijzen	47
VII.2 Marktwerking van de brouwerijsector in België	51
VII.2.1 Economisch belang en uitvoer	51
VII.2.2 Structuur en marktdynamiek	54
VII.2.3 Stroomafwaartse impact: klanten van de sector	56
VII.2.4 Financiële analyse en kostenstructuur	57
Conclusie	61
Lijst van afkortingen	62
Bijlagen	63
Bijlage 1: Overzicht van de prijsbewegingen van producten en diensten tussen het derde kwartaal 2016 en 2017	63
Bijlage 2: Inflatie in het derde kwartaal 2017 met en zonder gewijzigde indirecte belastingen in België en in de voornaamste buurlanden	68
Bijlage 3: Samenstelling van de consumptieprijs voor pilsbier (in bak of in blik), voor A-merken en eersteprijsproducten	68

Samenvatting

1. In het derde kwartaal 2017 is de totale inflatie in België, gemeten op basis van het GICP, verder afgenomen tot gemiddeld 1,9 % (tegenover 2,0 % in het tweede kwartaal en 3,0 % in het eerste kwartaal 2017). Deze kleine daling van de inflatie wordt hoofdzakelijk verklaard door een sterke daling van het prijsstijgingstempo voor energieproducten. De onderliggende inflatie steeg lichtjes dit kwartaal en kwam uit op gemiddeld 1,7 %, omwille van de stijging van de inflatie voor bewerkte levensmiddelen, diensten en niet-energetische industriële producten.
2. De totale inflatie in onze voornaamste buurlanden (Duitsland, Frankrijk en Nederland) is licht versneld in het derde kwartaal 2017 (1,4 % tegenover 1,3 % in het vorige kwartaal), maar blijft lager dan in België. Het verschil is vooral het gevolg van een hogere inflatie voor energieproducten en diensten. Zoals in België is de onderliggende inflatie van de buurlanden dit kwartaal gemiddeld licht versneld en bedraagt 1,3 %.
3. In het derde kwartaal 2017 was de inflatie voor energieproducten nog steeds positief, maar in mindere mate dan in het voorgaande kwartaal (gemiddeld +5,8 % tegenover +9,3 % in het tweede kwartaal 2017). Voor motorbrandstoffen en huisbrandolie bedroeg de prijsstijging op jaarbasis respectievelijk gemiddeld 7,1 % en 9,7 % (tegenover respectievelijk 9,7 % en 14,7 % in het voorgaande kwartaal) door de iets minder uitgesproken stijging van de gemiddelde olieprijs op jaarbasis (+7,0 % in euro tegenover +12,5 % in het tweede kwartaal 2017). De consumptieprijzen voor elektriciteit op jaarbasis zijn met gemiddeld 3,9 % gestegen in het derde kwartaal 2017 (tegenover 6,8 % in het voorgaande kwartaal). Deze vertraging van de inflatie is voornamelijk te wijten aan de verdwijning van de opwaartse impact op de inflatie gelinkt aan de afschaffing van gratis kWh in Vlaanderen sinds mei 2016 en aan de daling van het prijsstijgingstempo van de zuivere energiecomponent. De inflatie van elektriciteit blijft hoog wat voornamelijk het gevolg is van de stijging van de distributietarieven (gemiddeld +9,4 %, inclusief prosumententarief) en van de kost van de zuivere energiecomponent (+6,6 %, prijs/kWh zonder bijdrage voor groene energie en zonder gratis elektriciteit). De consumptieprijs voor natuurlijk gas is met 1,5 % gestegen op jaarbasis, tegenover +7,3 % in het vorige kwartaal, voornamelijk door de minder sterke prijsstijging van de energiecomponent op jaarbasis (+2,5 % tegenover +17,6 % in het vorige kwartaal).
4. De prijsstijging op jaarbasis voor energie kwam gemiddeld lager uit in de buurlanden (+2,7 %) dan in België. Het inflatieverschil voor deze productgroep was dus ten nadele van België, voornamelijk door vloeibare brandstoffen, motorbrandstoffen en elektriciteit. De prijzen van vloeibare brandstoffen en motorbrandstoffen zijn met respectievelijk gemiddeld 8,1 % en 4,1 % op jaarbasis gestegen in de buurlanden in het derde kwartaal. Het prijsstijgingstempo voor elektriciteit was gemiddeld vrij beperkt in de buurlanden, namelijk 1,5 % en lag dit kwartaal veel lager dan in België. Wat de prijsniveaus betreft, tonen de cijfers van de CREG aan dat in het derde kwartaal 2017 de Belgische consument 5,6 % meer voor de totale elektriciteitsfactuur moest betalen (waarin alle componenten zijn opgenomen en dus inclusief netwerktarieven, btw en taksen) dan gemiddeld in de buurlanden. De prijsverschillen van land tot land blijven echter aanzienlijk.
5. In het derde kwartaal 2017 zijn de prijzen voor voedingsgrondstoffen (uitgedrukt in euro) toegenomen met gemiddeld 12,2 % op jaarbasis. De bewerkte levensmiddelen (tabak inbegrepen) waren 2,5 % duurder in de winkels, wat dus een hoger inflatieniveau is dan in het vorige kwartaal (+1,9 %). Deze versnelling is te wijten aan de sterke stijging van de inflatie van zuivelproducten (voornamelijk door de stijging van de inflatie voor kaas, melk en eieren), en in mindere mate ook alcoholhoudende dranken (voornamelijk door wijn) en oliën en vetten (scherpe stijging van de inflatie voor boter). De inflatie van boter in België is sterk gestegen van 0,5 % in het derde kwartaal 2016 naar 21,0 % het afgelopen kwartaal wat te wijten is aan het prijsverloop van boter op de wereldmarkt welke tussen april 2016 en september 2017 verdubbeld is. De stijging van de wereldmarktprijs is onder andere verbonden met de stijging van de Europese consumptie van boter en van producten die melkvet bevatten zoals room, kaas en volle melkproducten en van de stijging van de export van melkvet naar derde landen. Tabak heeft opnieuw voor de helft bijgedragen aan de inflatie van bewerkte voedingsmiddelen in België, deels door de stijging van de accijnzen op 1 januari 2017. In onze voornaamste buurlanden versnelde ook de inflatie voor bewerkte levensmiddelen (gemiddeld 2,5 % tegenover 1,8 % in het vorige kwartaal). Laat men tabak en alcoholhoudende dranken buiten beschouwing, dan zijn de prijzen van de bewerkte levensmiddelen in de buurlanden gestegen met gemiddeld 2,7 %, tegenover slechts +1,7 % in België.

6. In het derde kwartaal 2017 was de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen opnieuw lichtjes negatief (-0,5 %), maar in mindere mate dan in het vorige kwartaal (-1,4 %). Deze minder uitgesproken prijsdaling wordt verklaard door een sterke prijsstijging op jaarbasis voor vis (+6,9 % in het derde kwartaal 2017 tegenover 1,6 % in het vorige kwartaal door onder andere de prijsevoluties voor verse of diepgevroren zeevruchten, zoals garnalen en mosselen). De prijsdaling van groenten (-3,5 %) op jaarbasis is daarentegen lichtjes sterker geworden tot 3,5 % in het derde kwartaal 2017 (onder andere door de prijsdaling op jaarbasis voor bepaalde verse groenten zoals prei, tomaten, bloemkool, sla en paprika's). De inflatie van fruit blijft sterk negatief (-7,1 %), voornamelijk door de daling van de prijzen op jaarbasis voor ingevoerd fruit. Het prijsstijgingstempo is in België licht gedaald voor vlees (van 1,0 % naar 0,8 %). In de belangrijkste buurlanden is de inflatie van deze productgroep licht gedaald en bedroeg gemiddeld 1,1 % (tegenover 1,2 % in het tweede kwartaal 2017).
7. De inflatie voor diensten kwam uit op gemiddeld 2,0 % in het derde kwartaal 2017, namelijk een lichte stijging met betrekking tot het vorige kwartaal (+1,9 %). Deze lichte stijging van de inflatie is hoofdzakelijk te verklaren door de versnelling van het prijsstijgingstempo van de diensten voor vrijetijdsbesteding en lichaamsverzorging (2,4 % in het derde kwartaal 2017 tegenover 2,0 % in het tweede kwartaal 2017 omwille van de versnelling van de inflatie voor popconcerten binnen de culturele diensten) en diensten in verband met de woning (1,4 % in het derde kwartaal 2017 tegenover 1,2 % in het tweede kwartaal 2017, als gevolg van de prijsstijging van de bijdrage voor de zuivering van afvalwater in het Waals Gewest). Gezien het grote gewicht ervan in de consumptiekorf (42,3 %) leverden die diensten een grote bijdrage tot de totale inflatie (0,8 procentpunt) in België. Merk op dat de gereguleerde diensten een grote impact hebben op de inflatie van diensten. Met een gewicht van 28,4 % in het geheel van de diensten, waren ze in dit kwartaal verantwoordelijk voor iets minder dan een derde van de diensteninflatie, dit was ook het geval in het tweede kwartaal van 2017. In de buurlanden stabiliseerde de inflatie voor de diensten dit kwartaal op gemiddeld 1,2 % en ligt dus lager dan in België. De subcategorie telefoondiensten droeg veruit het meest bij tot het inflatieverschil met de buurlanden ten nadele van België. De inflatie voor deze categorie bedroeg 1,1 % in België tegenover gemiddeld -3,6 % in de buurlanden (-0,7 % in Duitsland, -5,9 % in Frankrijk en -8,0 % in Nederland).
8. De inflatie voor niet-energetische industriële producten bedroeg gemiddeld 0,9 % in het derde kwartaal 2017, tegenover 0,8 % in het tweede kwartaal 2017. De stijging van de inflatie is voornamelijk te wijten aan de versnelling van de inflatie van half-duurzame goederen en meer specifiek aan de stijging van de inflatie van kleding als gevolg van de minder uitgesproken kortingen tijdens de zomersolden. De inflatie in onze buurlanden kwam uit op 0,8 %.
9. Het Prijzenobservatorium heeft een verkennende studie gemaakt over de marktwerking van de sector van de vervaardiging van bier onder andere omwille van de sterkere stijging van de consumptieprijzen van bier in België dan in de buurlanden. Tussen januari 2010 en augustus 2017 heeft de Belgische consument 23,5 % meer betaald voor bier tegenover respectievelijk 15,0 %, 13,1 % en 7,9 % in Frankrijk, in Nederland en in Duitsland. Dit wordt onder andere verklaard door de stijging van de accijnzen op bier en door de stijging van de producentenprijzen. Uit de analyse blijkt dat de Belgische producentenprijzen van bier sterker gestegen zijn dan de Europese producentenprijzen en deze in de voornaamste buurlanden (met uitzondering van Nederland), vooral tijdens de periode 2013-2017 (met een gemiddelde jaarlijkse inflatie van 2,8 % in België tegenover 1,7 % in de eurozone).

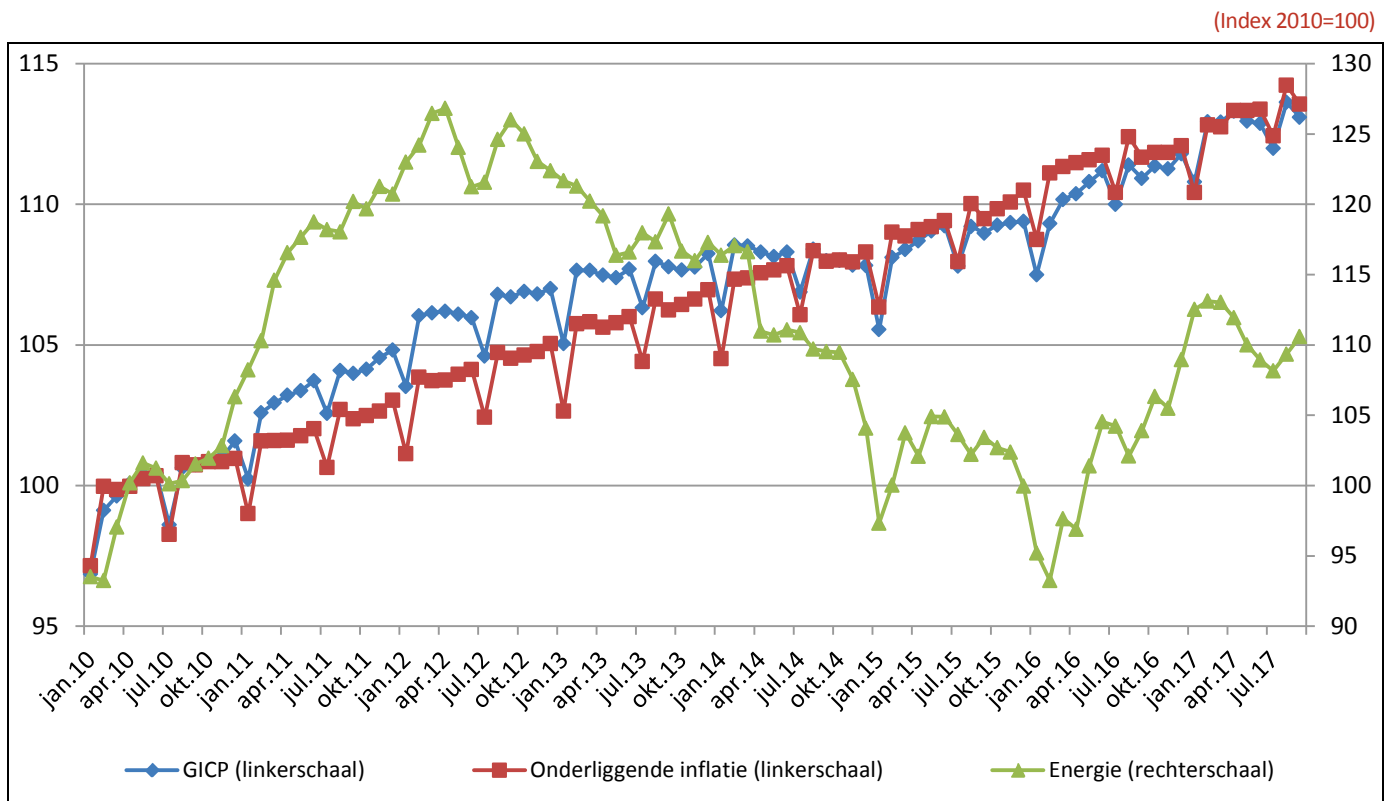
In zijn studie over de marktwerking in België, heeft het Prijzenobservatorium de sector voor vervaardiging van bier naar voren geschoven als een van de sectoren met de hoogste operationele rendabiliteit in de periode 2008-2014. De brouwerijsector is in België geconcentreerd rond enkele hoofdspelers, waarvan er een dominant is, en dit ondanks de recente opkomst van verschillende brouwerijen. De hoofdspeler in de sector beïnvloedt in grote mate de prestaties van de sector, zowel op het vlak van rendabiliteit als van export. De aanhoudende stijging van de omzet van de sector (+26,8 % tussen 2010 en 2015) is te wijten aan een sterke exportdynamiek (welke toenam met 62 % tussen 2010 en 2015), waarbij de bestemmingen buiten de EU-28 belangrijker worden. Met een bruto bedrijfsmarge van gemiddeld 22,1 % tussen 2010 en 2015 is de rendabiliteit van de sector hoger in vergelijking met de buurlanden en in vergelijking met andere voedings- en drankensectoren.

I Totale inflatie in het derde kwartaal 2017^{1 2}

I.1 Totale inflatie in België

In september 2017 kwam het gemiddelde niveau van de consumptieprijzen, gemeten op basis van het GICP (index 2010=100), uit op 113,1, een iets hoger niveau dan in juni 2017. De index van de onderliggende inflatie, die geen rekening houdt met het prijsverloop van de niet-bewerkte levensmiddelen en van de energiedragers, steeg lichtjes tot 113,6. Aan de kortstondige daling van de consumptieprijzen voor energieproducten, die zich in april 2017 had ingezet, kwam in het derde kwartaal 2017 een einde. Vanaf augustus stegen de energieprijzen wederom om het niveau van 110,6 te bereiken in september.

Grafiek 1. Recent verloop van het GICP, de onderliggende inflatie-index en de consumptieprijzen voor energiedragers

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

In het derde kwartaal 2017 vertraagde de totale inflatie verder en bedroeg ze gemiddeld 1,9 %³ (tegenover 2,0 % in het tweede kwartaal en 3,0 % in het eerste kwartaal 2017). Deze lichte daling tussen het tweede en derde kwartaal is volledig te wijten aan de vertraging van de inflatie voor energieproducten.

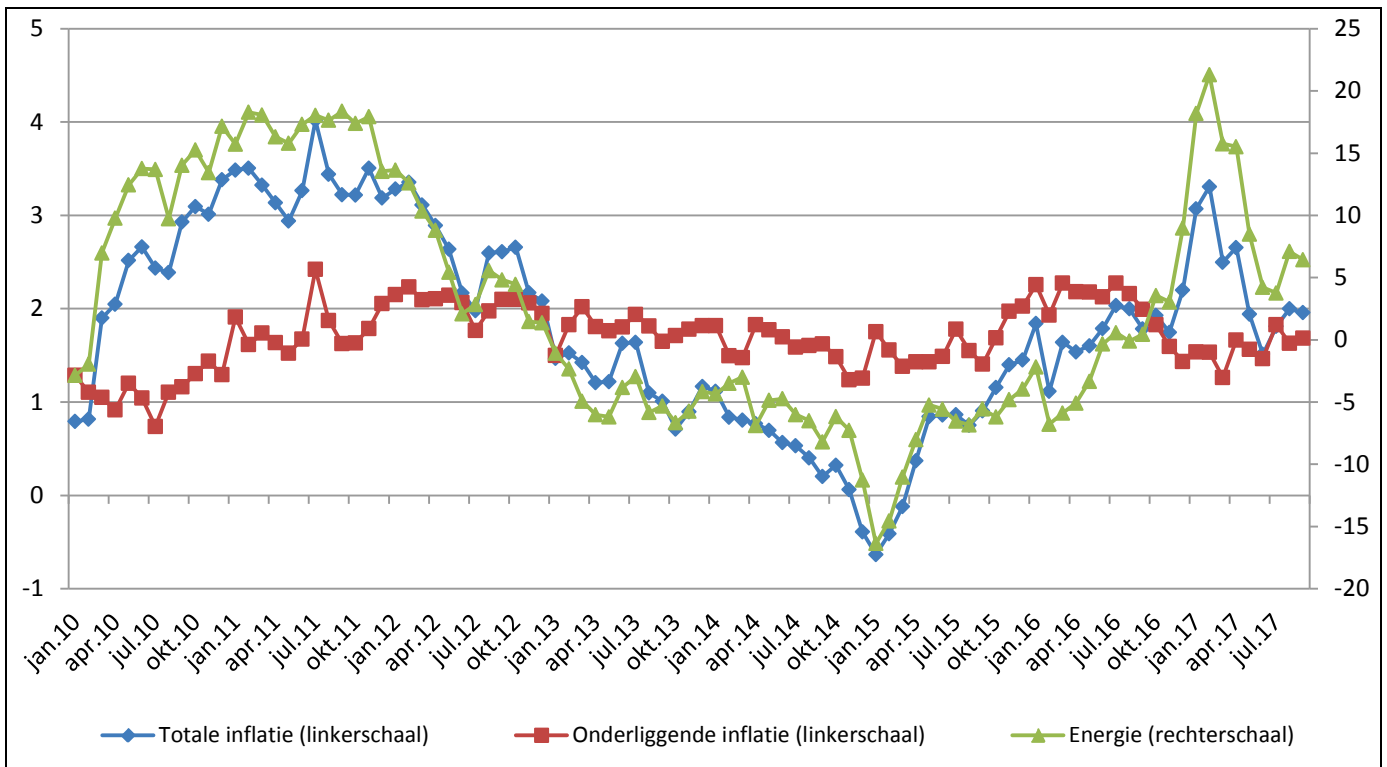
¹ De gemiddelde inflatie voor een kwartaal wordt berekend als de procentuele variatie van het rekenkundige gemiddelde van de indexcijfers van het betrokken kwartaal ten opzichte van het rekenkundige gemiddelde van de indexcijfers van het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar.

² Omwille van de vergelijkbaarheid met de evoluties in andere Europese landen, gebeurt de analyse op basis van het geharmoniseerd indexcijfer van de consumptieprijzen (GICP).

³ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie 1,7 % hebben bedragen.

Grafiek 2. Recent verloop van de totale inflatie, de onderliggende inflatie en de consumptieprijzen voor energiedragers

(Veranderingspercentage ten opzichte van de overeenstemmende maand van het voorgaande jaar)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

Binnen de vijf grote productgroepen van het GICP kunnen de voornaamste prijsbewegingen als volgt samengevat worden:

- De inflatie voor de diensten is in het derde kwartaal 2017, in vergelijking met het tweede kwartaal 2017, lichtjes toegenomen (van 1,9 % naar 2,0 %). Deze productgroep leverde de grootste bijdrage tot de totale inflatie (0,8 procentpunt) omwille van het grote gewicht in de consumptiekorf (42,3 %).
- De consumptieprijzen voor energiedragers stegen in het derde kwartaal 2017 met 5,8 % op jaarbasis (tegenover 9,3 % in het tweede kwartaal en 18,4 % in het eerste kwartaal 2017). Vanaf het derde kwartaal 2016 is de energie-inflatie terug positief geworden en dit na negatief te zijn geweest sinds het eerste kwartaal 2013. In februari 2017 bereikte de energie-inflatie een piek om daarna continu te vertragen tot gemiddeld 3,8 % in juli 2017. Vanaf augustus steeg de energie-inflatie wederom om in september te eindigen op 6,4 %. In het derde kwartaal 2017 trad er een vertraging van de inflatie op voor alle belangrijke energieproducten binnen de productgroep. De energiedragers leverden de tweede grootste bijdrage aan de totale inflatie (0,5 procentpunt) ondanks het beperkte gewicht in de consumptiekorf (9,0 %).
- De inflatie voor bewerkte levensmiddelen steeg van 1,9 % in het tweede kwartaal 2017 tot 2,5 % in het derde kwartaal 2017, voornamelijk als gevolg van de toename van de inflatie voor zuivelproducten, alcoholische dranken (wijnen) en oliën en vetten. Deze productgroep leverde, met een gewicht van 13,5 % in de consumptiekorf, een bijdrage van 0,3 procentpunt tot de totale inflatie.
- De inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen bleef negatief in het derde kwartaal 2017, weliswaar op een lager niveau dan in het voorgaande kwartaal (-0,5 % tegenover -1,4 % in het tweede kwartaal 2017). In het derde kwartaal 2017 nam de consumptieprijs voor vis en zeevruchten verder toe op jaarbasis waardoor de inflatie minder negatief werd voor deze productgroep. De niet-bewerkte levensmiddelen leverden een negatieve bijdrage tot de totale inflatie van 0,04 procentpunt. Het gewicht in de consumptiekorf bleef beperkt tot 7,9 %.

- Het prijsstijgingstempo voor niet-energetische industriële goederen steeg in het derde kwartaal 2017 lichtjes in vergelijking met het voorgaande kwartaal (0,9 % tegenover 0,8 % in het tweede kwartaal 2017). Deze productgroep droeg 0,2 procentpunt bij tot de totale inflatie met een gewicht van 27,3 % in de consumptiekorf.

De inflatiestijging voor de bewerkte levensmiddelen, de diensten en de niet-energetische industriële goederen zorgde voor een lichte toename van de onderliggende inflatie in het derde kwartaal 2017. Deze onderliggende inflatie bedroeg 1,7 % tegenover 1,6 % in tweede kwartaal 2017. Het viermaandelijks voortschrijdende gemiddelde van de gezondheidsindex⁴ vermenigvuldigd met 0,98, ook wel de afgevlakte gezondheidsindex genoemd, kwam in september 2017 uit op 103,42 punten (index 2013=100). In mei 2017 werd de spilindex voor de overheidswedden en sociale uitkeringen overschreden. Als gevolg daarvan werden de sociale uitkeringen in juni 2017 en de wedden van het overheidspersoneel in juli 2017 met 2 % aangepast aan de gestegen levensduurte. Overeenkomstig de maandvooruitzichten van het Federaal Planbureau, zou de volgende overschrijding van de spilindex (momenteel 105,10) door de afgevlakte gezondheidsindex niet meer plaatsvinden in 2017 of in 2018⁵.

Tabel 1. Recent verloop van de inflatie voor het geharmoniseerde indexcijfer der consumptieprijzen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2014	2015	2016	2016		2017			2017 - III			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				III	IV	I	II	III	jul	aug	sep		
Energie	-6,0	-8,0	-0,6	0,3	5,2	18,4	9,3	5,8	3,8	7,1	6,4	0,54	9,0
Bewerkte levensmiddelen	2,1	1,6	3,5	3,5	2,7	1,6	1,9	2,5	2,2	2,5	2,8	0,34	13,5
Niet-bewerkte levensmiddelen ^a	-1,3	2,1	2,6	2,4	2,0	2,1	-1,4	-0,5	-0,7	-0,2	-0,5	-0,04	7,9
Diensten	2,2	2,4	2,2	2,4	1,8	1,8	1,9	2,0	2,1	1,9	1,9	0,84	42,3
Niet-energetische industriële goederen	0,3	0,5	1,0	1,2	0,8	0,8	0,8	0,9	1,2	0,8	0,8	0,24	27,3
p.m. Onderliggende inflatie ^b	1,6	1,6	2,0	2,1	1,6	1,4	1,6	1,7	1,8	1,6	1,7	1,43	83,0
p.m. Gezondheidsindex ^c	0,4	1,0	2,1	2,2	1,7	2,1	1,7	1,7	1,6	1,6	1,8	N/A	93,8
Totale inflatie	0,5	0,6	1,8	1,9	2,0	3,0	2,0	1,9	1,8	2,0	2,0	1,92	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

^a Fruit, groenten, vlees en vis. ^b Gemeten aan de hand van het GICP, zonder niet-bewerkte levensmiddelen en energiedragers.

^c Nationale consumptieprijsindex, zonder tabak, alcoholhoudende dranken, benzine en diesel.

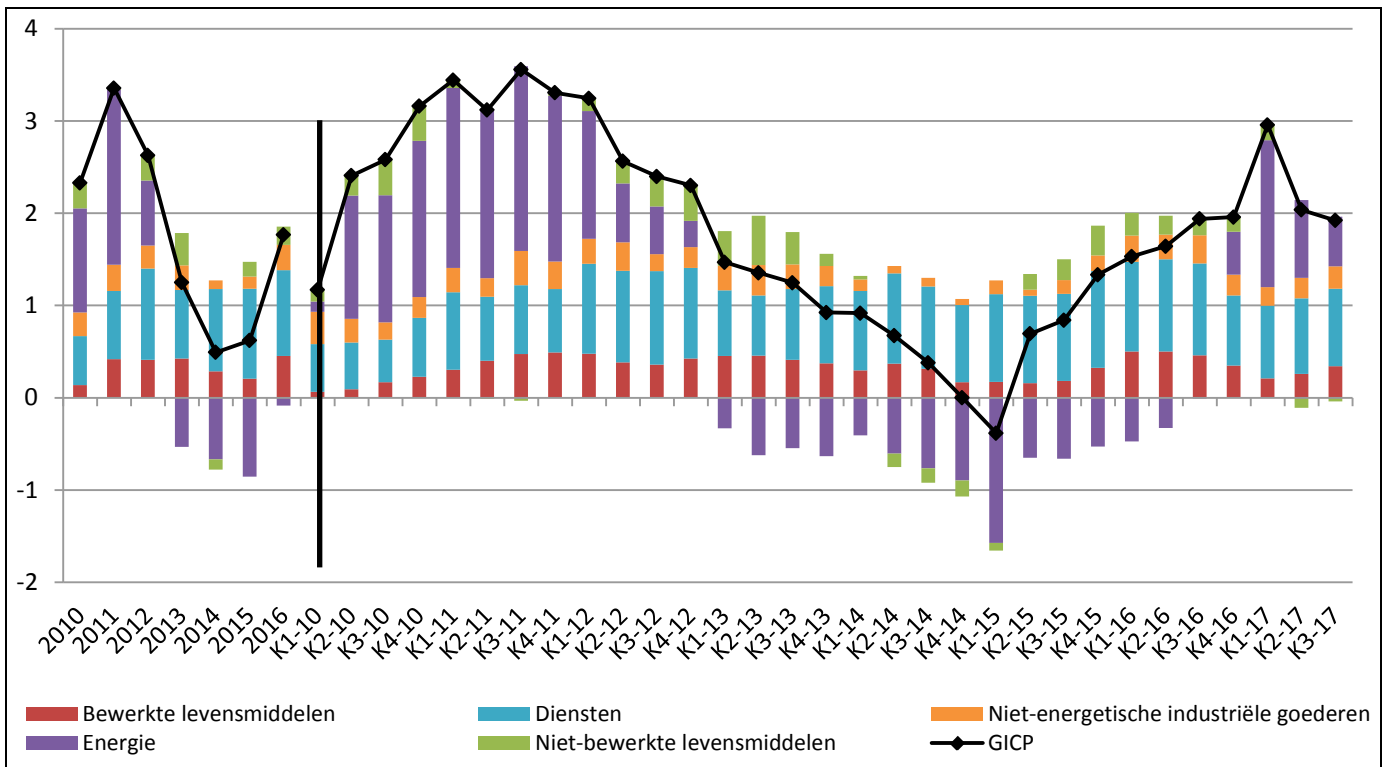
¹ Bijdrage tot de totale inflatie in het derde kwartaal 2017 (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in 2017 (in %).

⁴ De gezondheidsindex wordt berekend op basis van de nationale consumptieprijsindex (NCPI), waarvan de methodologie op verschillende punten verschilt van die van het GICP (in het bijzonder wat betreft het gewichtenschema).

⁵ [Inflatievooruitzichten van het Federaal Planbureau van 3/10/2017](#).

Grafiek 3. Bijdrage tot de totale inflatie

(In procentpunt, jaar- en kwartaalgemiddelden)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

I.2 Totale inflatie in de voornaamste buurlanden

In tegenstelling tot de Belgische inflatie in het derde kwartaal 2017 nam de gemiddelde totale inflatie⁶ in de drie voornaamste buurlanden lichtjes toe (tot 1,4 % tegenover 1,3 % in het tweede kwartaal 2017). De totale inflatie is in Nederland en Duitsland in het derde kwartaal 2017 gestegen naar respectievelijk 1,5 % (tegenover 1,0 % in het vorige kwartaal) en naar 1,7 % (tegenover 1,6 % in het vorige kwartaal). In Frankrijk daarentegen is de totale inflatie lichtjes gedaald naar 0,9 % tegenover 1,0 % in het tweede kwartaal 2017. Desondanks was het inflatieverschil tussen België en de buurlanden nog steeds ten nadele van België⁷ en bedroeg 0,5 procentpunt (0,7 procentpunt in het vorige kwartaal). In het derde kwartaal 2017 lag de totale inflatie bij ongewijzigde indirecte belastingen eveneens hoger in België (1,7 %) dan gemiddeld in de buurlanden (1,3 %)⁸.

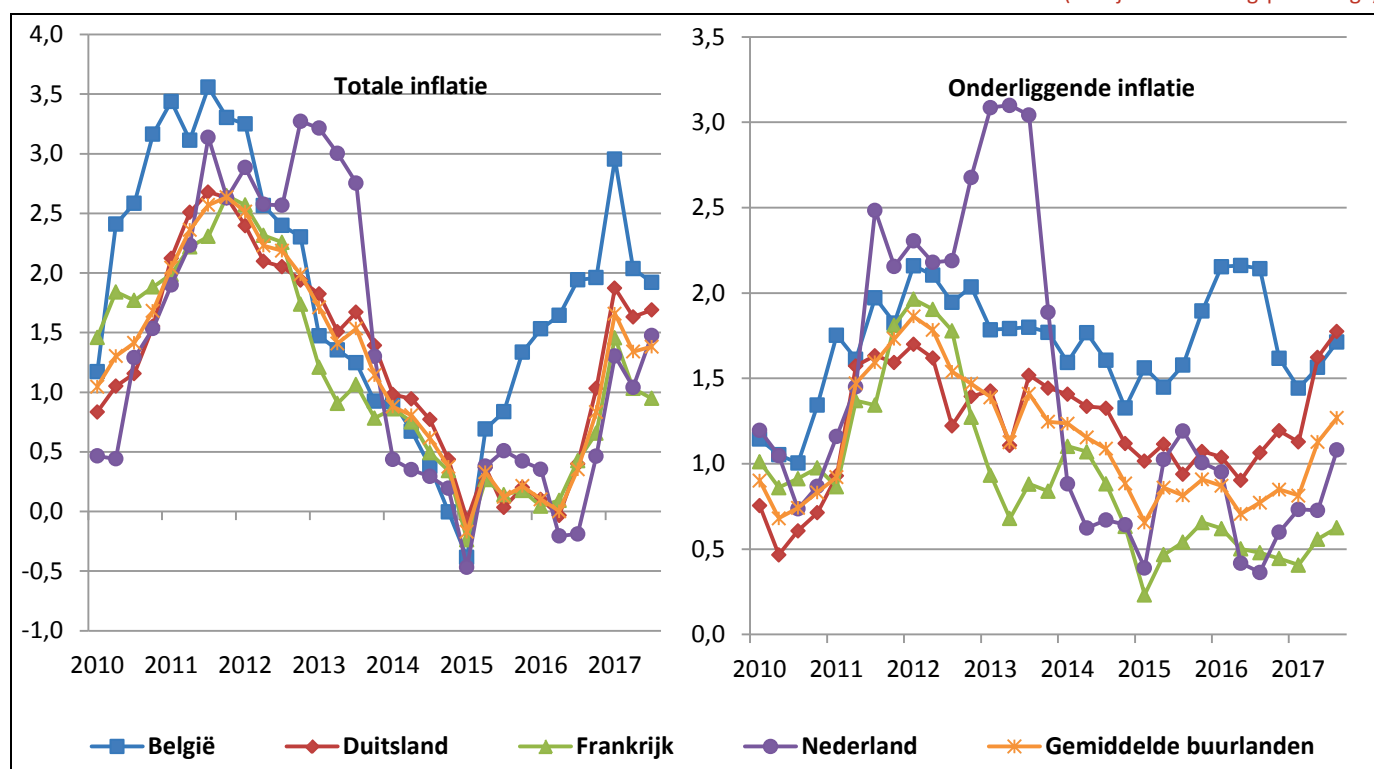
⁶ Het gemiddelde van de buurlanden wordt gewogen met de gewichten van elk land in 2017 die door Eurostat worden gepubliceerd (relatieve aandeel van de private consumptie).

⁷ In dit rapport duidt een inflatieverschil ten voordele (ten nadele) van België op een inflatie die lager (hoger) is in België dan gemiddeld in de voornaamste buurlanden.

⁸ Op basis van het GICP tegen constante btw- en accijnstarieven, die door de Algemene Directie Statistiek wordt berekend en door Eurostat wordt gepubliceerd, zou het inflatieverschil dus iets minder hoog zijn geweest. De totale inflatie in het derde kwartaal 2017 in België zou namelijk 1,7 % hebben bedragen (in plaats van 1,9 % nu), 0,8 % in Frankrijk (in plaats van 0,9 % nu). In Duitsland (1,7 %) en Nederland (1,5 %) zou er geen verschil in inflatie geweest zijn. In Frankrijk laten de energieproducten (gas, vloeibare brandstoffen en brandstoffen voor privévoertuigen) en de bewerkte levensmiddelen (tabak) een verschil in hun inflatie optekenen bij ongewijzigde indirecte belastingen vergeleken met de actuele situatie. Ook in België gaat het om energieproducten (voornamelijk brandstoffen voor privévoertuigen) en bewerkte levensmiddelen (tabak).

Grafiek 4. Kwartaalevolutie van de totale inflatie en van de onderliggende inflatie in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

De gemiddelde onderliggende inflatie van de buurlanden steeg in het derde kwartaal 2017 naar 1,3 % (tegenover 1,1 % in het vorige kwartaal). Ook in België nam de onderliggende inflatie toe, van 1,6 % in het tweede kwartaal 2017 naar 1,7 % in het lopende kwartaal. Het verschil in onderliggende inflatie met België nam dus in het derde kwartaal 2017 lichtjes af. De onderliggende inflatie steeg in Nederland (van 0,7 % naar 1,1 %) en Duitsland (van 1,6 % naar 1,8 %). In Frankrijk is deze inflatie echter onveranderd gebleven (0,6 %)⁹.

Tabel 2. Totale inflatie en zijn productgroepen in België en in de voornaamste buurlanden in het derde kwartaal 2017

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2017 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Energie	5,8	2,7	1,9	3,8	3,4	9,0	9,7
Bewerkte levensmiddelen	2,5	2,5	3,8	0,9	2,4	13,5	11,8
Niet-bewerkte levensmiddelen	-0,5	1,1	0,6	1,1	4,1	7,9	6,3
Diensten	2,0	1,2	1,5	0,9	1,2	42,3	45,5
Niet-energetische industriële goederen	0,9	0,8	1,4	0,0	0,2	27,3	26,8
Onderliggende inflatie	1,7	1,3	1,8	0,6	1,1	83,0	84,0
GICP	1,9	1,4	1,7	0,9	1,5	100,0	100,0
GICP (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	1,7	1,3	1,7	0,8	1,5	100,0	100,0

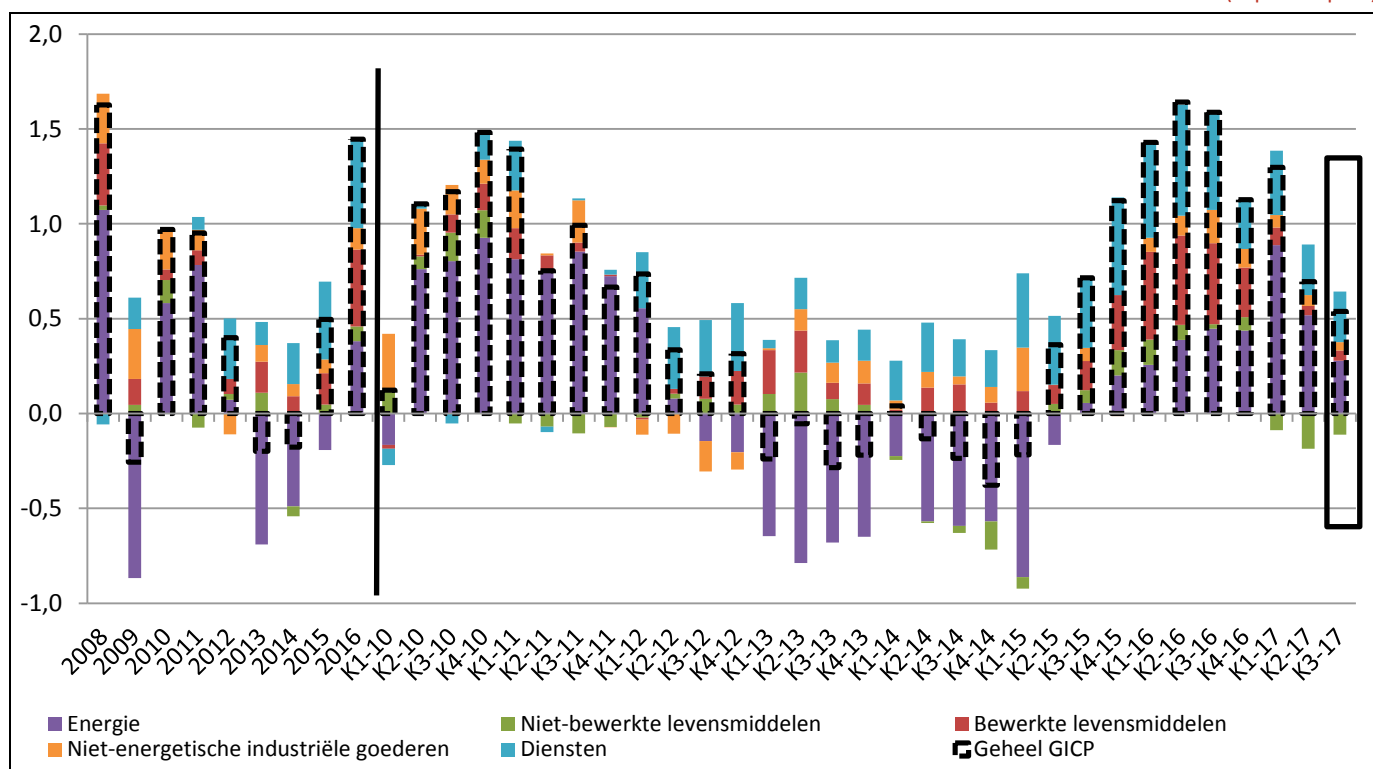
Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

⁹ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de onderliggende inflatie in België 1,6 % hebben bereikt (in plaats van 1,7 % nu). De gemiddelde onderliggende inflatie van de buurlanden zou ongewijzigd zijn gebleven (1,3 %).

In het derde kwartaal 2017 was het verschil in totale inflatie tussen België en het gemiddelde van de buurlanden voor het tiende kwartaal op rij ten nadele van ons land, namelijk 0,5 procentpunt (0,7 procentpunt in tweede kwartaal 2017). Met uitzondering van de niet-bewerkte levensmiddelen waar het inflatieverschil ten voordele van ons land was (0,1 procentpunt), liet België voor alle andere productgroepen een hogere inflatie optekenen, en ze leverden dus allemaal een negatieve bijdrage tot het inflatieverschil: 0,3 procentpunt voor energie, 0,3 procentpunt voor diensten en minder dan 0,1 procentpunt voor de niet-energetische industriële goederen en de bewerkte levensmiddelen. De oorzaken van deze inflatieverschillen worden in de volgende hoofdstukken uitgewerkt.

Grafiek 5. Bijdrage van elke productgroep aan het inflatieverschil tussen België en de voornaamste buurlanden

(In procentpunt)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

II Inflatie voor energie in het derde kwartaal 2017

II.1 Inflatie voor energie in België

In het derde kwartaal 2017 was de inflatie voor energieproducten nog steeds positief, zij het minder uitgesproken dan in het vorige kwartaal (gemiddeld 5,8 % tegenover 9,3 % in het tweede kwartaal 2017). Deze vertraging wordt verklaard door een zwakkere stijging van de prijzen op jaarbasis voor alle aardolieproducten.

De bijdrage tot de totale inflatie van energie bedroeg dit kwartaal 0,5 procentpunt op een totale inflatie van 1,9 % (tegenover een bijdrage van 0,8 procentpunt op een inflatie van 2,0 % in het tweede kwartaal 2017). Deze positieve bijdrage is hoofdzakelijk te verklaren door de belangrijke prijsstijging op jaarbasis van aardolieproducten (brandstoffen voor privévoertuigen en vloeibare brandstoffen) en, in mindere mate, door de stijging van de elektriciteits- en gasprijs.

Tabel 3. Recent verloop van de consumptieprijzen voor energiedragers

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2014	2015	2016	2016		2017			2017 – III			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				III	IV	I	II	III	jul	aug	sep		
Brandstoffen voor privévoertuigen	-3,7	-12,8	-5,3	-5,0	5,0	19,2	9,7	7,1	4,5	8,9	7,9	2,49	34,1
Vloeibare brandstoffen	-7,1	-25,7	-17,4	-14,4	5,1	43,8	14,7	9,7	2,1	15,7	11,7	1,73	13,9
Elektriciteit	-9,6	11,9	28,3	29,1	16,9	17,0	6,8	3,9	4,1	3,7	4,0	1,28	33,9
Gas	-5,6	-5,4	-11,8	-12,2	-10,0	2,0	7,3	1,5	1,1	1,0	2,5	0,27	17,0
Vaste brandstoffen	0,9	0,4	-1,3	-1,5	-1,0	-0,4	-0,7	-0,4	-0,8	-0,1	-0,2	0,00	1,1
Energie	-6,0	-8,0	-0,6	0,3	5,2	18,4	9,3	5,8	3,8	7,1	6,4	5,77	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in het derde kwartaal 2017 (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in 2017 (in %).

De evolutie van de olieprijs op de internationale markten bepaalt grotendeels de consumptieprijzen van huisbrandolie en van brandstoffen voor privévoertuigen. De prijzen voor elektriciteit en gas werden uitdrukkelijk losgekoppeld van de olieprijs.

Aardolieproducten

Na een daling van 7,0 % tussen het eerste en het tweede kwartaal 2017 is de koers van olie in USD opnieuw licht begonnen stijgen in het derde kwartaal 2017 (+2,5 %), en bedroeg gemiddeld 51,6 USD/vat. Vergeleken met een jaar eerder steeg de gemiddelde prijs van een vat Brentolie evenwel met 12,7 % in het derde kwartaal 2017. De sterke waardestijging van de euro ten opzichte van de dollar (+5,4 % in vergelijking met het derde kwartaal 2016) verzwakte bovendien de stijging van de olieprijs in euro op jaarbasis. Deze laat namelijk een groei optekenen van 7,0 % op jaarbasis (tegenover een inflatie van 12,5 % in het tweede kwartaal 2017) tot gemiddeld 43,9 euro/vat in het derde kwartaal 2017 (zie grafiek 6)¹⁰.

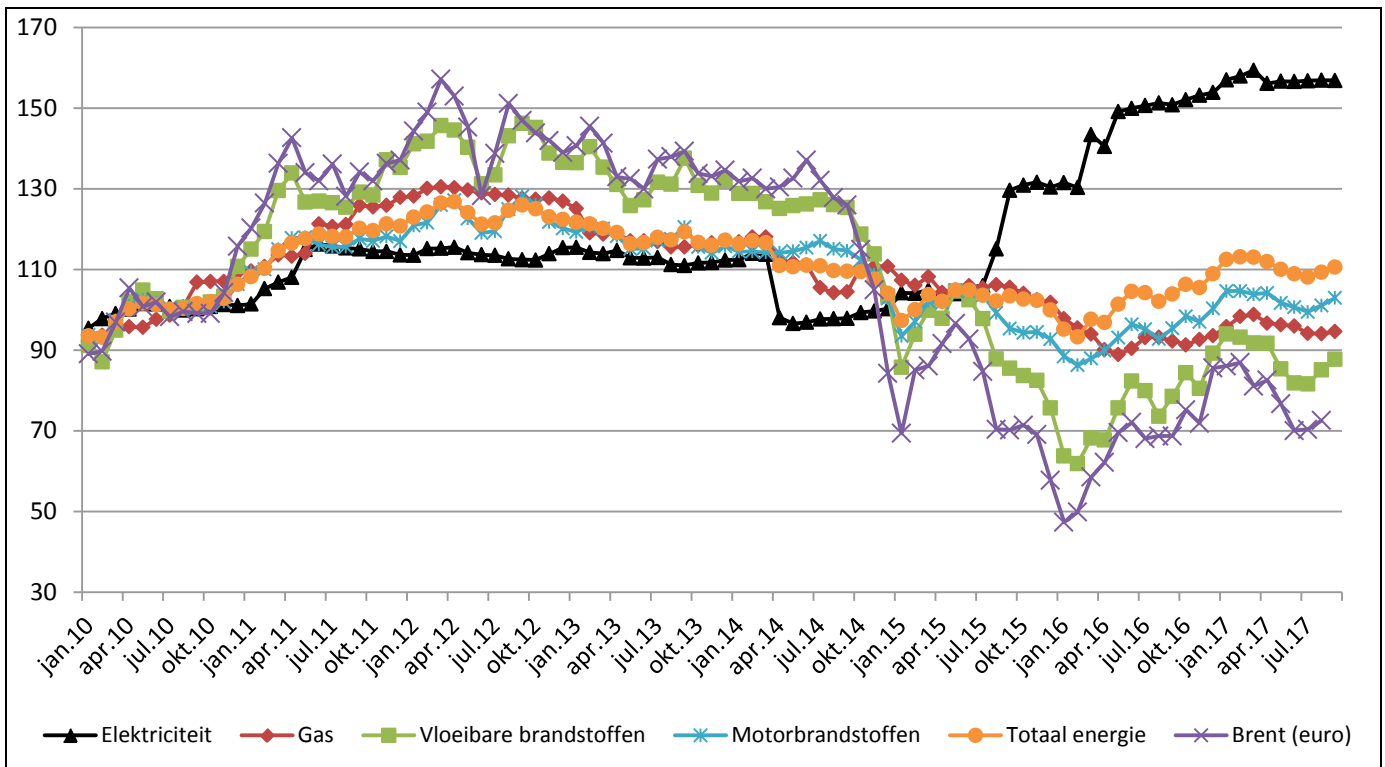
Deze stijging van de olieprijs op jaarbasis wordt voornamelijk verklaard door een stijging van de wereldwijde vraag naar olie en door een daling van het wereldwijde olieaanbod. Ter herinnering, de lidstaten van de OPEC evenals de elf producerende landen die geen lid zijn van de organisatie hebben eind 2016 een akkoord gesloten om hun olieproductie vanaf januari 2017 te beperken en dit tot in maart 2018¹¹. Bovendien werd een deel van de Amerikaanse olieproductie in de loop van dit kwartaal getroffen door de doortocht van orkaan Harvey.

¹⁰ Insee, [Olieprijzen en geïmporteerde grondstoffen](#).

¹¹ Om de markt opnieuw in evenwicht te brengen, hebben de lidstaten van de OPEC en elf producerende landen die geen lid zijn van de organisatie eind 2016 een akkoord gesloten om hun olieproductie te verminderen vanaf januari 2017 en dit voor 6 maanden. In mei jl. werd het akkoord voor 9 maand verlengd (van juli 2017 tot maart 2018).

Grafiek 6. Maandelijke consumptieprijsen voor energiedragers

(Index 2010=100)

Bronnen: Insee¹², EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

Als gevolg van de stijging op jaarbasis van de gemiddelde prijzen voor olie ondergingen ook de brandstoffen voor privévoertuigen en de vloeibare brandstoffen (stookolie), waarvan de prijzen bijna onmiddellijk reageren op de schommelingen van de olieprijs, in het derde kwartaal 2017 een prijsstijging op jaarbasis van respectievelijk 7,1 % en 9,7 % gemiddeld (tegenover een inflatie van 9,7 % en 14,7 % in het tweede kwartaal 2017)^{13 14}.

¹² De evolutie van de oliekoers is gebaseerd op de gegevens gepubliceerd door Insee, "[International prices of imported raw materials - Brent crude oil \(London\) - Prices in euros per barrel](#)".

¹³ Ter herinnering : de accijnzen op brandstoffen (benzine en diesel) werden verschillende keren gewijzigd in 2016. Op 1 januari 2017 werden de accijnzen op benzine en diesel opnieuw verhoogd als gevolg van de indexering ervan. Op 14 januari, 14 maart en 23 maart 2017 werden de accijnzen op diesel verhoogd als gevolg van de toepassing van het positief cliquetsysteem, voor een totaal bedrag van 22,32 euro/1.000 liter. Op 14 en 23 maart 2017 zijn de speciale accijnzen voor benzine gedaald (totale daling van 18,14 euro/1.000 liter), als gevolg van de toepassing van het negatief cliquetsysteem. Zonder de verschillende wijzigingen van de accijnzen zou de prijsstijging van beide producten verschillend geweest zijn. Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie van benzine en diesel in het derde kwartaal 2017 respectievelijk 5,8 % en 4,6 % bedragen hebben (tegenover 5,0 % en 8,8 % in werkelijkheid).

¹⁴ De evolutie van de officiële tarieven (maximumprijs) van de aardolieproducten in euro is beschikbaar op de website van de FOD Economie : <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/energie/prijzen/>

Elektriciteit en gas

De consumptieprijzen van elektriciteit en gas worden voornamelijk bepaald door de kost van de energiecomponent en door de nettarieven (distributie en transport). Diverse belastingen en taksen oefenen eveneens een niet te verwaarlozen invloed uit op de evolutie van deze prijzen¹⁵.

Zoals in de vorige rapporten al werd uitgelegd, wordt de verkoopprijs van de energiecomponent door de leveranciers vrij bepaald sinds de elektriciteits- en gasmarkt werd geliberaliseerd. In het kader van het vangnetmechanisme moet de indexering van de variabele elektriciteits- en gascontracten evenwel vooraf bij de CREG (federale regulator) ter controle ingediend worden. Deze indexeringen werden aldus toegestaan op 1 juli 2017 voor de prijzen die van toepassing waren in het derde kwartaal 2017.

Sinds 2008 worden de transporttarieven van elektriciteit en gas door de CREG goedgekeurd voor een periode van vier jaar¹⁶. Nieuwe tarieven voor de regulatoire periode 2016-2019 zijn sinds 1 januari 2016 van kracht. Deze werden echter in het eerste kwartaal 2017 voor zowel gas¹⁷ als elektriciteit¹⁸ naar boven bijgesteld.

In het kader van de zesde staatshervorming (bijzondere wet van 6 januari 2014) werd de regulering van de distributietarieven voor elektriciteit en gas op 1 juli 2014 overgeheveld naar de gewestelijke regulerende overheden.

In het Vlaams Gewest werden nieuwe distributietarieven goedgekeurd door de VREG voor het jaar 2017. Deze tarieven stijgen voor elektriciteit omwille van een begrotingstekort dat in 2015 optrad (o.a. veroorzaakt door de invoering van de vennootschapsbelasting in 2015¹⁹ en door de onderschatting van bepaalde exogene kosten door de meeste beheerders zoals de kosten voor gratis kWh, de steuncertificaten en premies voor rationeel energiegebruik (REG)) en omwille van de verhoging van het budget voor het beschouwde jaar voor de financiering van de maatregelen ter bevordering van het REG en van steuncertificaten. De nieuwe distributietarieven voor gas zijn ook gestegen in vergelijking met de gemiddelde tarieven in 2016, maar de stijging is minder uitgesproken dan voor elektriciteit. Deze stijging wordt hoofdzakelijk verklaard door een begrotingstekort dat in 2015 optrad (als gevolg van de invoering van de vennootschapsbelasting)²⁰.

¹⁵ De gewichten van de verschillende componenten verschillen sterk tussen een elektriciteits- en een gasfactuur. Ze kunnen ook sterk verschillen naargelang het type klant (consumptieprofiel en spanningsniveau van de aansluiting), de distributiegoedebieden, de gewesten en de leveranciers.

¹⁶ Ze mochten niettemin worden geïndexeerd en, in een aantal gevallen, in de loop van de beschouwde periode worden aangepast (maar steeds na goedkeuring van de CREG).

¹⁷ De transporttarieven voor gas gaan in stijgende lijn sinds 1 januari 2017 onder andere omwille van de indexering ervan.

¹⁸ De stijging van de transporttarieven van elektriciteit tussen 2016 en 2017 wordt verklaard door de actualisatie van een aantal tarieven voor de openbare dienstverplichtingen (ODV's) enerzijds, en door een aantal toeslagen anderzijds. Deze wijzigingen, die door de CREG werden goedgekeurd, zijn onder andere de verhoging van de tarieven ter financiering van de ODV's betreffende de strategische reserve. Het Vlaams Gewest heeft ook een nieuwe toeslag ingevoerd ter compensatie van de taksen op masten en sleuven. Dit werd beslist door een aantal Vlaamse gemeenten in 2016. Zie het persbericht van de CREG: <http://www.creg.be/nl/publicaties/beslissing-b161117-cdc-658e40>. Bovendien zijn de transporttarieven voor 2017, die door de energieleveranciers gefactureerd worden, in werking getreden op 1 maart 2017.

¹⁹ In het kader van de programmawet van 19 december 2014 heeft de federale regering besloten het toepassingsgebied van de vennootschapsbelasting te wijzigen, zodat voortaan ook de intercommunales eraan zijn onderworpen. Deze vennootschapsbelasting voor intercommunales is op 1 januari 2015 van kracht geworden. De meerderheid van de distributienetbeheerders zijn intercommunales. Het merendeel van de betrokken netbeheerders hebben aldus een aanvraag tot verhoging van hun distributietarieven ingediend om hun marges te behouden. Dit nieuwe "vennootschapsbelasting"-tarief werd in de eerste twee kwartalen van het jaar 2015 goedgekeurd door de verschillende gewestelijke regulatoren. In het Vlaams Gewest werden de distributietarieven op 1 augustus 2015 gewijzigd. Voor de eerste zeven maanden van 2015 was er dus een tekort, dat nu in de boeken is opgenomen.

²⁰ Zie website van de VREG: http://www.vreg.be/sites/default/files/document/nota_toegelaten_inkomen_2017_2.pdf.

In het Waals Gewest werden de distributietarieven goedgekeurd door de CWaPE voor de regulatoire periode 2017²¹. Deze tarieven stijgen voor elektriciteit als gevolg van o.a. de stijging van de kosten voor de ontwikkeling van slimme netwerken en de ontwikkeling van het platform voor gegevensuitwisseling Atrias (overlegplatform tussen de netbeheerders, de leveranciers en de gewestelijke regulatoren)²². Voor gas blijven de distributietarieven voor 2017 vrij stabiel.

In Brussel zijn de nieuwe distributietarieven voor gas en elektriciteit op 1 januari 2015 van kracht geworden, en dit voor een periode van vijf jaar (van 2015 tot 2019). Nadat ze op 1 januari 2016 werden geïndexeerd, heeft de regulator BRUGEL deze tarieven voor 2017 naar beneden aangepast als gevolg van een aanpassing van de tariefmethodologieën²³.

Ter herinnering : een aanvullende belasting op elektriciteit is sinds maart 2016 van kracht in Vlaanderen om de schuld in verband met het systeem van groenestroomcertificaten te financieren. Deze belasting maakt nu deel uit van de bijdrage Energiefonds die al in de elektriciteitsfactuur is opgenomen. Op 1 januari 2017 werd deze bijdrage Energiefonds geïndexeerd om voortaan 103,37 euro per jaar te bedragen voor de Vlaamse verbruikers die maximum 5.000 kWh verbruiken. Op 22 juni 2017 heeft het Grondwettelijk Hof de beslissing genomen om de bijkomende belasting te schrappen vanaf januari 2018²⁴. Om de afschaffing van deze belasting te compenseren heeft de Vlaamse regering op 23 september 2017 beslist om de bijdrage voor groene energie in 2018 te verhogen. Deze stijging is echter beperkt tot 9 euro per jaar voor een gemiddeld huishouden (opgesplitst in een vast bedrag van 5 euro en een variabel bedrag al naargelang het verbruik, meer bepaald 4 euro bij een verbruik van 3500 kWh) en het verhogend effect op de inflatie zal dus lager zijn.

Elektriciteit

Het prijsstijgingstempo van elektriciteit op jaarbasis is in het derde kwartaal 2017 vertraagd en bedroeg 3,9 % tegenover 6,8 % in het vorige kwartaal. Deze vertraging van de inflatie is voornamelijk te wijten aan het wegvallen van de opwaartse impact op de inflatie gelinkt aan de afschaffing van gratis kWh in Vlaanderen sinds mei 2016 (in het tweede kwartaal 2017 was het wegvallen van de opwaartse impact nog gedeeltelijk en had betrekking op de maanden mei en juni) en aan de daling van het prijsstijgingstempo van de zuivere energiecomponent.

Op basis van de indicator "gemiddelde Belgische elektriciteitsfactuur"²⁵ kan de evolutie van de verschillende componenten van de elektriciteitsprijs worden geëvalueerd, namelijk de energiecomponent, de nettarieven en de taksen en toeslagen. In de totale elektriciteitsfactuur had de energiecomponent in het derde kwartaal 2017 een aandeel van 29,0 %, de netwerktarieven een aandeel van 47,0 %, de taksen en heffingen 7,9 % en de btw 16,1 %. In de totale gasfactuur bedroeg het aandeel van deze componenten respectievelijk 50,6 %, 29,1 %, 3,1 % en 17,2 %.

De kost van de energiecomponent van de elektriciteitsprijs (inclusief de kosten voor groene energie en voor warmtekrachtkoppeling) liet een inflatie van gemiddeld 3,7 % optekenen (tegenover 14,0 % in het vorige kwartaal). De component kostte dus 8,5 cent/kWh (of 29,0 % van de totale elektriciteitsprijs voor een standaard consumptieprofiel) in

²¹ De tarieven van Gaselwest en van PBE van 2016 werden verlengd tot na 1 januari 2017.

²² Zie persbericht van de CWaPE van 15/12/2016.

²³ Volgens het persbericht van 02/12/2016 van BRUGEL : "De bepalingen die aan de tariefmethodologieën werden toegevoegd, maken het mogelijk om enerzijds het ontstaan van regulatoire saldi in de toekomst te beperken en anderzijds de bestaande saldi te gebruiken om de tarieven te verlagen tijdens de regulatoire periode. Het effect dat vanaf 2017 onmiddellijk merkbaar zal zijn, is het gebruik van een gedeelte van de beschikbare saldi. Dit gebruik heeft een structurele daling van de tarieven tot gevolg". <http://www.brugel.be/Files/media/SIGI/5841696e1a22a.pdf>.

²⁴ Merk op dat de bedragen betaald door de consumenten voor de jaren 2016 en 2017 echter niet zullen kunnen gerecupereerd worden.

²⁵ De gebruikte methodologie voor het uitwerken van de indicator van de gemiddelde elektriciteitsfactuur voor de consument wordt uitgelegd in het "[Jaarverslag 2011 van het Prijzenobservatorium](#)".

het derde kwartaal 2017. Deze prijsstijging op jaarbasis wordt hoofdzakelijk verklaard door de stijging van de kost van de zuivere energiecomponent (stijging van de waarde van de indexeringsparameters van de variabele contracten en de stijging van de vaste tarieven, of gemiddeld 6,6 % vergeleken met een jaar voordien voor de prijs/kWh en de heffing). Anderzijds oefent de afschaffing van gratis elektriciteit in Vlaanderen in mei 2016 geen opwaartse impact meer uit op de inflatie sinds mei 2017, wat de daling van het niveau van de inflatie beïnvloed heeft van de energetische component in het derde kwartaal 2017.²⁶ De groenestroom- en warmtekrachtkoppelingsbijdragen, die goed zijn voor ongeveer 24,3 % van de energiecomponent (7,1 % van de totale prijs van elektriciteit) daalden met gemiddeld 4,4 % ten opzichte van een jaar tevoren.²⁷

De nettatarieven (inclusief huur van de meter en prosumementtarief) bedroegen dit kwartaal gemiddeld 13,76 cent/kWh. Ze maakten 47,0 % uit van de totale prijs voor elektriciteit. Hun prijsstijgingstempo op jaarbasis ligt zo op 8,0 % dit kwartaal (tegenover 7,5 % in het vorige kwartaal).

De transmissietarieven voor elektriciteit (met een gewicht van 7,2 % in de totale prijs) zijn op jaarbasis gestegen tot gemiddeld 4,1 % dit kwartaal (tegenover 4,3 % in het vorige kwartaal), als gevolg van de toepassing van nieuwe tarieven vanaf 1 maart 2017 (zie hierboven).

De distributietarieven (met een gewicht van 38,9 % in de totale prijs, inclusief prosumementtarief) stegen met 9,4 % op jaarbasis (tegenover 8,9 % in het vorige kwartaal), vooral omwille van de invoering van nieuwe distributietarieven in januari 2017 (zie hierboven). Er zijn echter grote verschillen tussen de gewesten. Op jaarbasis zijn deze tarieven gestegen met respectievelijk 4,1 % en 12,8 % in het Waals en het Vlaams Gewest, maar gedaald met gemiddeld 2,7 % op jaarbasis in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het derde kwartaal.

De component taksen en toeslagen (exclusief btw)²⁸, met een aandeel van 7,9 % in de totale prijs, is in het derde kwartaal 2017 gestegen met gemiddeld 4,0 %, vooral als gevolg van de indexering van de bijdrage Energiefonds in januari 2017 in het Vlaams Gewest. Ter herinnering: het Grondwettelijk Hof heeft op 22 juni 2017 de beslissing genomen om de bijkomende belasting, die geïntegreerd is in de bijdrage Energiefonds in het Vlaams Gewest, te schrappen vanaf januari 2018. Deze belasting heeft als doel de schuld in verband met het systeem van groenestroomcertificaten te financieren (zie hierboven).

Hieruit blijkt dat de stijging op jaarbasis van de consumptieprijsen voor elektriciteit in het derde kwartaal 2017 hoofdzakelijk te wijten is aan de verhoging van de distributietarieven en aan de stijging van de zuivere energiecomponent.

In het derde kwartaal 2017 bedroeg de totale jaarfactuur voor elektriciteit van een doorsnee huishouden (jaarlijks verbruik van 3.500 kWh aan enkelvoudig tarief) gemiddeld 1.025 euro, een stijging met 56 euro vergeleken met een jaar voordien.²⁹

In het derde kwartaal 2017 bedroeg de totale jaarfactuur voor elektriciteit van een doorsnee huishouden gemiddeld 737 euro in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 919 euro in het Waals Gewest. Dit is een stijging met respectievelijk

²⁶ Ter herinnering : de toekenning van gratis elektriciteit in het Vlaams Gewest is afgeschaft sinds 1 januari 2016, hoewel een overgangsmaatregel gold tot april 2016. Deze afschaffing was dus pas vanaf mei 2016 in het GICP zichtbaar.

²⁷ De Belgische consument betaalt op zijn elektriciteitsfactuur een bijdrage groene energie (in de drie gewesten) en een bijdrage warmtekrachtkoppeling (alleen in Vlaanderen). Die worden vrij bepaald door de elektriciteitsleveranciers en dienen om de aankoopkosten van verplichte groenestroomcertificaten te recupereren (quota vastgelegd per decreet). Voor meer informatie: FOD Economie, "[Eerste kwartaalverslag 2013 van het Prijzenobservatorium](#)".

²⁸ Deze component omvat o.m. de energiebijdrage, de federale bijdrage en de bijdrage Energiefonds.

²⁹ De berekeningsmethode is gebaseerd op de verwervingsbenadering volgens de richtlijnen van Eurostat voor het GICP. Die benadering houdt rekening met een geschatte aankoopprijs (op jaarbasis) bij het ondertekenen van het contract. Die geschatte prijs is dus gebaseerd op een enkele waarde (de actuele waarde) van verschillende prijscomponenten die de energieleveranciers toepassen, in tegenstelling tot de betalingsbenadering die rekening houdt met het gemiddelde van de maandprijzen van de laatste 12 maanden gewogen naargelang het maandelijkse consumptieniveau.

20 euro et 38 euro op één jaar. In het Vlaams Gewest is de factuur met 73 euro gestegen op jaarbasis en bedroeg 1.134 euro in het derde kwartaal, voornamelijk ten gevolge van het belang van de distributietarieven en de taksen en belastingen in dit gewest.³⁰

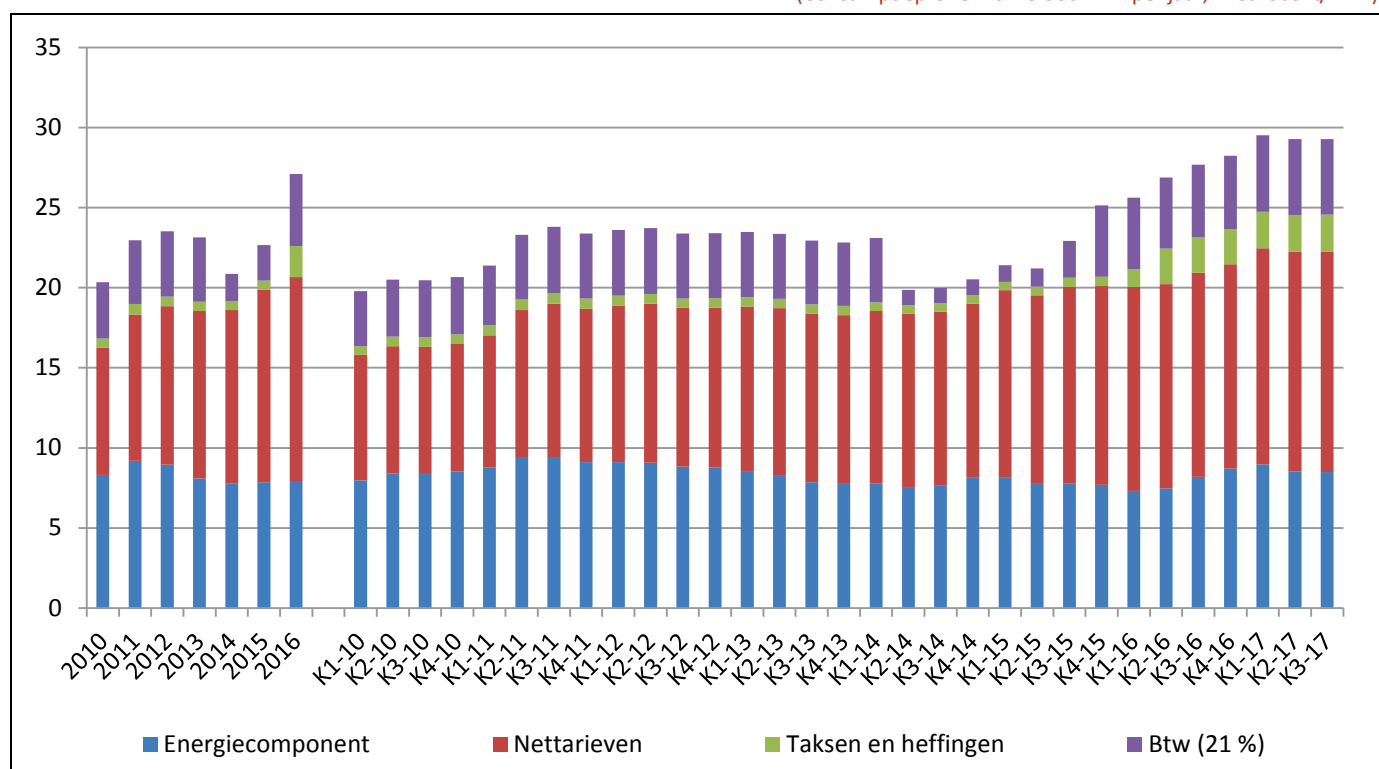
Tabel 4. Gemiddelde kost op jaarbasis van de totale elektriciteitsfactuur (jaarlijks verbruik van 3.500 kWh aan enkelvoudig tarief)
(in euro, jaarfactuur)

	K3 2016	K3 2017	Vershil
Vlaanderen	1.061	1.134	+73
Wallonië	881	919	+38
Brussel	717	737	+20
België	969	1.025	+56

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie

Grafiek 7. Indicator voor een gemiddelde elektriciteitsfactuur en zijn componenten

(Consumptieprofiel Dc1 -3.500 kWh per jaar, In eurocent/kWh)

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie

Opm. 1: Op de elektriciteitsfactuur dekken de nettarieven de kosten voor het gebruik van de distributie- en transmissienetwerken.

Opm. 2: De hoeveelheid gratis elektriciteit die in het Vlaamse Gewest wordt toegekend, werd opgenomen in de energiecomponent tot april 2016.

Opm. 3: Tussen april 2014 en augustus 2015 is het btw-tarief gedaald van 21 % naar 6 %. In september 2015 werd het btw-tarief opnieuw verhoogd tot 21 %.

Opm. 4: De federale bijdrage en de bijdrage Energiefonds zijn niet aan de btw onderworpen.

Gas

De consument betaalde voor gas gemiddeld 1,5 % meer dan in dezelfde periode vorig jaar op basis van het GICP (tegenover een inflatie van 7,3 % in het vorige kwartaal).

De indicator "gemiddelde Belgische gasfactuur" toont dat de kost van de energiecomponent van de aardgasprijs (inclusief transmissiekosten) een toename op jaarbasis van gemiddeld 2,5 % liet optekenen in het derde kwartaal 2017 (tegenover 17,6 % in het vorige kwartaal). Deze component kostte 2,64 cent/kWh (of 50,6 % van de totaalfactuur voor gas voor een standaard consumptieprofiel). Deze stijging van de kost van de energiecomponent kan verklaard worden door een stijging van de waarde van de indexeringsparameters van de variabele contracten en door een stijging van de

³⁰ De resultaten kunnen sterk variëren naargelang het beschouwde verbruikersprofiel.

vaste tarieven in het derde kwartaal 2017 in vergelijking met een jaar voordien. Merk op dat de transmissietarieven voor aardgas, die deel uitmaken van de energiecomponent, in januari 2017 werden verhoogd (namelijk een stijging van 5,4 % vergeleken met een jaar voordien, met een gewicht van 7,3 % in deze component tijdens dit kwartaal³¹)³².

In januari 2017 werden nieuwe nettatarieven (distributie en metingen en tellingen) goedgekeurd door de gewestelijke regulatoren. Gemiddeld zijn de kosten voor de distributie van gas op jaarbasis licht gestegen voor de eindverbruikers in het derde kwartaal, namelijk met 0,9 %. Er zijn echter verschillen tussen de gewesten. De nettatarieven namen in het Vlaams Gewest toe met 2,4 % op jaarbasis. In het Waals Gewest zijn de tarieven gemiddeld stabiel gebleven, terwijl het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn nettatarieven heeft zien dalen met 1,6 % tijdens dezelfde periode. Het aandeel van de distributiekosten in het totaalbedrag van de gasfactuur bedroeg in dit kwartaal gemiddeld 29,1 %, of 1,5 cent/kWh.

Taksen en toeslagen (exclusief btw)³³ op gas daalden in het derde kwartaal 2017 gemiddeld met 3,8 % vergeleken met een jaar eerder. Vanwege het relatief beperkte gewicht (3,1 %) van de taksen in de totaalfactuur voor gas is de impact ervan echter gering.

In totaal blijkt dat de stijging op jaarbasis van de consumptieprijzen voor gas in het derde kwartaal 2017 hoofdzakelijk te verklaren is door de stijging van de kost van de energiecomponent.

In het derde kwartaal 2017 bedroeg de totale jaarlijkse gasfactuur van een doorsnee huishouden (jaarlijks verbruik van 23.260 kWh) gemiddeld 1.212 euro, een verhoging van 20 euro vergeleken met een jaar voordien.³⁴

In het derde kwartaal 2017 bedroeg de totale jaarfactuur voor gas van een doorsnee huishouden gemiddeld 1.112 euro in het Vlaams Gewest, 1.230 euro in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 1.386 euro in het Waals Gewest. Dit is een stijging met respectievelijk 26 euro, 5 euro en 15 euro op jaarbasis.³⁵

Tabel 5. Gemiddelde kost op jaarbasis van de totale gasfactuur (jaarlijks verbruik van 23.260 kWh)

(In euro, jaarfactuur)

	K3 2016	K3 2017	Vershil
Vlaanderen	1.086	1.112	26
Wallonië	1.371	1.386	15
Brussel	1.225	1.230	5
België	1.192	1.212	+20

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie.

³¹ De inflatie van de transmissietarieven voor aardgas, evenals hun aandeel in de totale factuur, werden geschat door middel van de gegevens gepubliceerd door de gasleveranciers in hun maandelijkse tarieffiches.

³² Indien er geen rekening wordt gehouden met de transmissietarieven zou de stijging van de prijs van de zuivere energiecomponent van gas 2,2 % hebben bedragen in het derde kwartaal 2017.

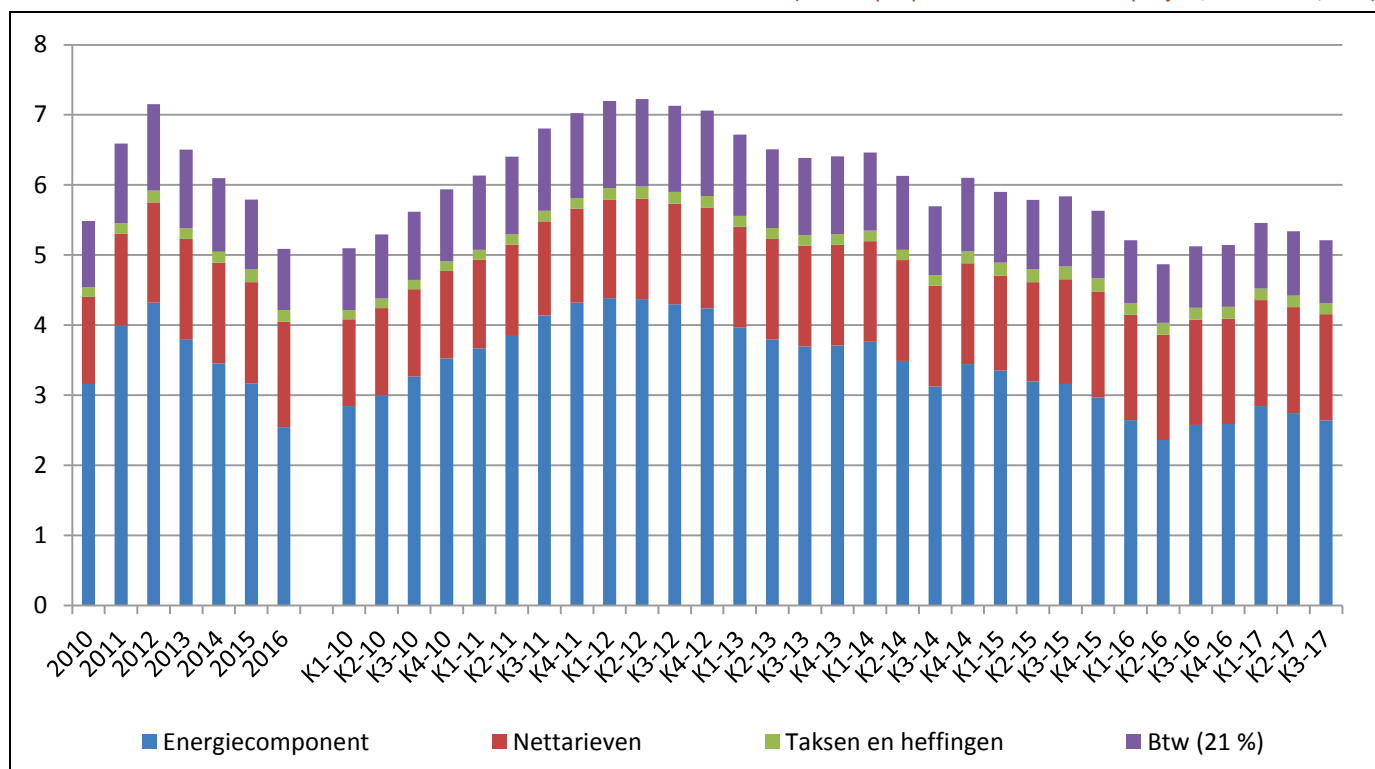
³³ Deze component omvat de energiebijdrage, de federale bijdrage, de toeslag "beschermde klanten", de retributie voor de aansluiting in het Waals Gewest en de toeslag voor de openbare dienstverplichtingen in Brussel.

³⁴ Ter herinnering: de berekeningsmethode is gebaseerd op de verwervingsbenadering volgens de richtlijnen van Eurostat voor het GICP en houdt geen rekening met de maandelijkse consumptieniveaus.

³⁵ De resultaten kunnen sterk variëren volgens het beschouwde consumptieprofiel.

Grafiek 8. Indicator voor een gemiddelde aardgasfactuur en zijn componenten

(Consumptieprofiel D3 -23.260 kWh per jaar, In eurocent/kWh)

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie.

Opm. 1: Op de gasfactuur dekken de nettarieven de kosten voor het gebruik van de distributienetwerken.

Opm. 2: De toeslag beschermde klanten en de federale bijdrage zijn (sinds april 2014) niet onderworpen aan btw.

II.2 Inflatie voor energie in de voornaamste buurlanden

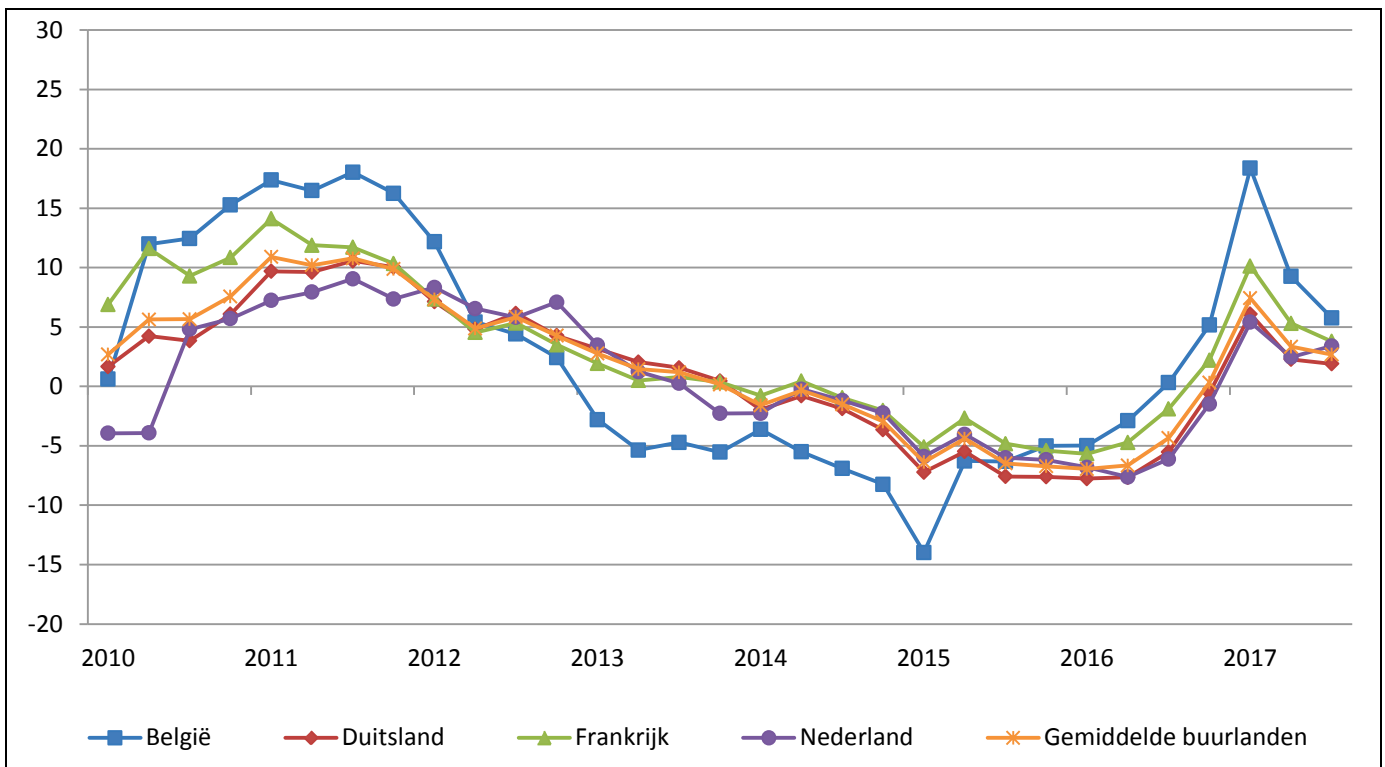
In het derde kwartaal 2017 was het inflatieverschil voor energie ten nadele van België, voornamelijk te wijten aan vloeibare brandstoffen, brandstoffen voor privévoertuigen, elektriciteit en in mindere mate aan gas.

In het derde kwartaal 2017 stegen de energieprijzen in de buurlanden trager om op jaarbasis uit te komen op 2,7 % gemiddeld (tegenover 3,3 % in het vorige kwartaal en 7,4 % in het eerste kwartaal 2017) en dit ten gevolge van een lagere inflatie voor brandstoffen voor privévoertuigen en vloeibare brandstoffen alsook ten gevolge van een daling van de prijzen op jaarbasis voor gas. In België bedroeg de inflatie voor energie 5,8 % (tegenover 9,3 % in het vorige kwartaal en 18,4 % in het eerste kwartaal 2017). De bijdrage van deze productgroep tot het totale inflatieverschil was dus 0,3 procentpunt ten nadele van België.

De inflatie voor energie kende echter een verschillend verloop in de buurlanden. Zo is het prijsstijgingstempo voor energie vertraagd in Duitsland en in Frankrijk (van respectievelijk 2,3 % en 5,3 % in het tweede kwartaal 2017 naar 1,9 % en 3,8 % in het derde kwartaal 2017), terwijl de inflatie voor energie gestegen is in Nederland (van 2,5 % in het tweede kwartaal 2017 naar 3,4 % in het derde kwartaal 2017). Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor energie in België 5,1 % hebben bedragen (in plaats van de huidige 5,8 %, hoofdzakelijk te wijten aan diverse accijnsaanpassingen op brandstoffen). In Frankrijk zou bij ongewijzigde indirecte belastingen de inflatie voor energie 2,1 % hebben bedragen (in plaats van de huidige 3,8 %, voornamelijk terug te voeren op gas en olieproducten) en in Nederland 2,6 % (in plaats van de huidige 3,4 %, voornamelijk terug te voeren op elektriciteit en gas). In Duitsland zou de inflatie voor energieproducten niet gewijzigd zijn (1,9 %).

Grafiek 9. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor energie in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

Elektriciteit en gas

Elektriciteit

Terwijl in België de inflatie voor elektriciteit in het derde kwartaal 2017 is afgenomen en uitkwam op 3,9 %, bleef het prijsstijgingstempo voor elektriciteit in de buurlanden gemiddeld beperkt tot 1,5 %, hetzij een stijging in vergelijking

met het vorige kwartaal (0,7%). De verhoging van de prijzen voor elektriciteit is dit kwartaal versneld in de buurlanden. De inflatie evolueerde van -0,3 % naar 0,9 % in Frankrijk, van 1,1 % naar 1,3 % in Nederland en van 1,3 % naar 1,9 % in Duitsland³⁶.

Ook werd het prijsniveau voor elektriciteit geanalyseerd voor België en de buurlanden, op basis van cijfers gepubliceerd door de CREG.³⁷ Met de methodologie van de CREG kon worden aangetoond dat de Belgische consument 5,6 % meer betaald heeft in het derde kwartaal 2017 voor zijn elektriciteitsfactuur dan het gemiddelde van de buurlanden.³⁸ Vergeleken met elk buurland afzonderlijk betaalde de Belgische consument voor zijn elektriciteitsfactuur 44,8 % meer dan in Frankrijk en 52,1 % meer dan in Nederland. Hij betaalde wel 15,9 % minder dan de Duitse consument (om de investeringen in hernieuwbare energiebronnen te financieren, heeft Duitsland begin 2013 de belastingen op elektriciteit verhoogd).

Gas

De inflatie voor gas werd in de buurlanden in het derde kwartaal 2017 gemiddeld lichtjes negatief, met name -0,4 % (tegenover 0,8 % in het voorgaande kwartaal), terwijl in ons land de inflatie voor gas wel gedaald is, bleef ze evenwel positief (1,5 % tegenover 7,3 % in het voorgaande kwartaal). De inflatie voor gas is vertraagd in Frankrijk, van 8,8 % in het vorige kwartaal naar 2,6 % in het derde kwartaal 2017. In Nederland is de inflatie voor gas daarentegen gestegen van 1,1 % in het vorige kwartaal naar 3,6 % gedurende dit kwartaal. In Duitsland was er een prijsdaling van 2,8 % (tegenover -3,0 % in het vorige kwartaal)³⁹.

Net als voor elektriciteit vergelijkt de CREG ook de prijzen voor gas tussen België en de buurlanden. In het derde kwartaal 2017 moest de Belgische consument gemiddeld 10,5 % minder betalen voor de totale gasfactuur dan zijn burens. In vergelijking met elk buurland afzonderlijk betaalde de Belgische consument respectievelijk 8,0 %, 8,9 %, 27,1 % minder dan zijn Duitse, Franse en Nederlandse burens.

Aardolieproducten

Voor vloeibare brandstoffen gingen, in het onderzochte kwartaal, de prijzen in de voornaamste buurlanden op jaarbasis trager omhoog. Ze zijn in het derde kwartaal gemiddeld met 8,1 % gestegen in de buurlanden (tegenover 9,9 % in het vorige kwartaal), m.a.w. een minder uitgesproken stijging dan in België. In Duitsland namen de prijzen van vloeibare brandstoffen op jaarbasis toe met 7,6 % (7,9 % in het vorige kwartaal) en in Frankrijk met 9,3 % (14,8 % in het vorige kwartaal).^{40 41}

³⁶ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor elektriciteit 4,1 % zijn geweest in België (tegenover 3,9 % nu). In Nederland zouden bij ongewijzigde indirecte belastingen de elektriciteitsprijzen sterker zijn gedaald: -1,1 % (tegenover 1,3 % nu) door een stijging van de consumentenbijdragen. In Duitsland en Frankrijk zou de inflatie voor elektriciteit daarbij onveranderd zijn gebleven (respectievelijk 1,9 % en 0,9 %).

³⁷ Deze vergelijking van de energieprijzen tussen België en de buurlanden is gebaseerd op de methodologie ontwikkeld door Frontier Economics die gehanteerd werd in de studie *International comparison of electricity and gas prices for households* en die verder verfijnd werd door de CREG. Voor meer informatie over deze publicaties en de methodologie, zie FOD Economie, [Jaarverslag 2013 van het Prijzenobservatorium](#), INR. Voor elk land afzonderlijk maakt de CREG een prijsvergelijking op basis van drie contracten: het standaardaanbod van de standaardleverancier, het goedkoopste aanbod en een concurrerend aanbod bij de tweede leverancier op de markt. Voor het derde kwartaal 2017 is de vergelijking gebaseerd op de maanden juli en augustus.

³⁸ Hierin zijn dus alle componenten verwerkt, met inbegrip van de netwerktarieven, de btw, en de verschillende taksen.

³⁹ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor gas in Frankrijk op 0,0 % zijn uitgekomen (tegenover 2,6 % nu, als gevolg van de verhoging van de binnenlandse verbruiksbelasting op aardgas in januari 2017), en in Nederland op 2,8 % (tegenover 3,6 % nu). In België en Duitsland zou de inflatie voor gas daarbij onveranderd zijn gebleven (respectievelijk +1,5 % en -2,8 %).

⁴⁰ Vloeibare brandstoffen worden niet opgenomen in het Nederlandse indexcijfer.

In de buurlanden is, in het derde kwartaal 2017, het gemiddeld stijgingstempo van de prijzen voor brandstoffen voor privévoertuigen op jaarbasis vertraagd en kwam uit op 4,1 % (tegenover 5,5 % in het voorgaande kwartaal), hetzij een minder uitgesproken prijsstijging dan in ons land. In Frankrijk en in Duitsland is de inflatie voor brandstoffen voor privévoertuigen aldus gedaald van respectievelijk 6,9 % en 4,9 % in het tweede kwartaal 2017 naar 5,4 % en 3,2 % in het derde kwartaal 2017. In Nederland daarentegen is de inflatie voor brandstoffen voor privévoertuigen licht gestegen naar 4,3 % in de loop van dit kwartaal (tegenover 4,1 % in het vorige kwartaal). Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor brandstoffen voor privévoertuigen in België 4,7 % hebben bereikt (tegenover 7,1 % nu), in Frankrijk 3,0 % (tegenover 5,4 % nu), en in Nederland 4,1 % (tegenover 4,3 % nu). In Duitsland zou de inflatie voor brandstoffen voor privévoertuigen ongewijzigd zijn gebleven (3,2 %).

Het prijsniveau van aardolieproducten kan voor België en de buurlanden ook worden geanalyseerd op basis van gegevens (btw en accijnzen inbegrepen) gepubliceerd door de Europese Commissie.⁴² Uit deze gegevens blijkt dat in het derde kwartaal 2017 de prijs voor benzine lager was in België dan in de buurlanden: de prijs (eurosUPER 95) was 3,3 % goedkoper in België dan gemiddeld in de buurlanden (in vergelijking met elk land afzonderlijk was België 13,7 % goedkoper dan Nederland, 1,2 % goedkoper dan Frankrijk en 2,7 % goedkoper dan Duitsland).⁴³ Voor dieselolie daarentegen lagen de prijzen in België hoger dan gemiddeld in de buurlanden, met name 4,4 % duurder (2,0 % duurder in vergelijking met Nederland, 6,7 % duurder in vergelijking met Duitsland en 2,1 % duurder in vergelijking met Frankrijk)⁴⁴. Voor huisbrandolie moest de Belgische consument 14,2 % minder betalen dan gemiddeld in de buurlanden (22,9 % minder dan in Frankrijk en 6,4 % minder dan in Duitsland).⁴⁵ Algemeen genomen is het lagere prijspeil voor benzine en huisbrandolie in België toe te schrijven aan lagere accijnzen in ons land.

⁴¹ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor vloeibare brandstoffen in Frankrijk 5,6 % hebben bedragen (tegenover 9,3 % nu). In België en Duitsland zou de inflatie voor die productcategorie niet gewijzigd zijn.

⁴² [The European Market Observatory for Energy](#).

⁴³ Vergeleken met België lagen de accijnzen op benzine (loodvrij, 62,3 eurocent per liter in België) volgens de laatst beschikbare gegevens (januari 2017) in Frankrijk 4,4 % hoger, in Duitsland 5,0 % hoger en in Nederland 23,5 % hoger. In 2017 bedroeg het btw-tarief voor benzine in België en Nederland 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %.

⁴⁴ Vergeleken met België lagen, volgens de laatst beschikbare gegevens (januari 2017), de accijnzen op diesel (50,8 eurocent per liter in België) 4,5 % hoger in Frankrijk, maar 4,6 % lager in Nederland en 7,3 % lager in Duitsland. In 2017 bedroeg de btw voor diesel in België en Nederland 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %.

⁴⁵ De accijnzen op huisbrandolie zijn veel lager in België (1,726 eurocent per liter in België) dan in de buurlanden. Vergeleken met België lagen de accijnzen op huisbrandolie, volgens de laatst beschikbare gegevens, in Duitsland 3,6 keer hoger en in Frankrijk 6,9 keer hoger. In 2017 bedroeg de btw voor huisbrandolie in België 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %. Huisbrandolie is niet opgenomen in het Nederlandse indexcijfer.

Tabel 6. Inflatie voor energie en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het derde kwartaal 2017

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2017 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Brandstoffen voor privévoertuigen	7,1	4,1	3,2	5,4	4,3	34,1	39,9
Vloeibare brandstoffen	9,7	8,1	7,6	9,3		13,9	8,3
Elektriciteit	3,9	1,5	1,9	0,9	1,3	33,9	29,7
Gas	1,5	-0,4	-2,8	2,6	3,6	17,0	19,1
Vaste brandstoffen	-0,4	1,3	1,6	1,0		1,1	1,2
Energie	5,8	2,7	1,9	3,8	3,4	100,0	100,0
Energie (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	5,1	2,0	1,9	2,1	2,6	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

Nb: niet beschikbaar.

III Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in het derde kwartaal 2017

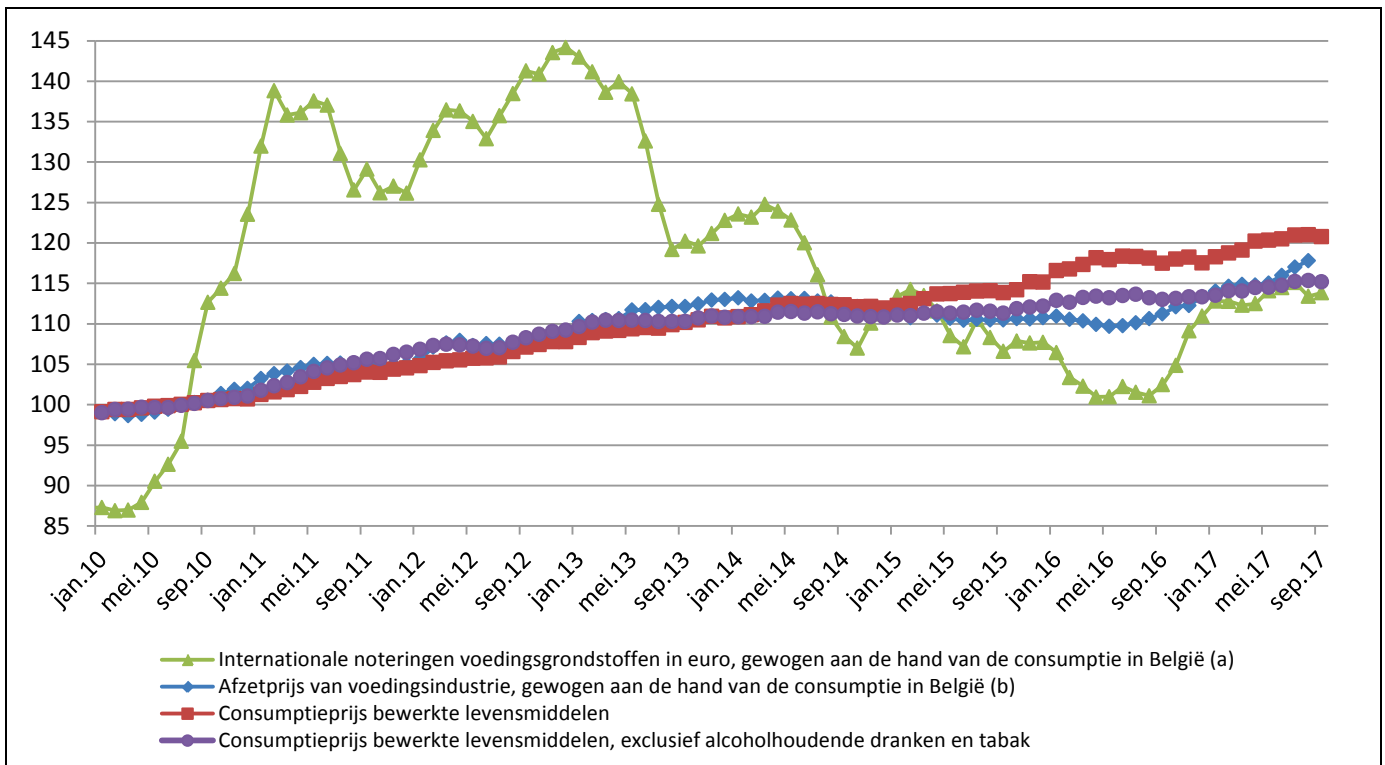
III.1 Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in België

In vergelijking met een jaar voordien kwamen de grondstoffennoteringen voor bewerkte levensmiddelen tijdens het derde kwartaal 2017 gemiddeld 12,2 % hoger uit (uitgedrukt in euro). De jaar-op-jaar prijsstijgingen op de grondstoffenmarkt zijn in het derde kwartaal 2017 voornamelijk te wijten aan de toegenomen prijzen voor zuivelproducten⁴⁶, eetbare oliën, witte suiker en granen (vooral dan rogge, tarwe en gerst) op de Europese markt.

⁴⁶ Ten opzichte van april-mei 2016 (toen ze zich op hun recentste dieptepunt bevonden) noteerden de wereldmarktprijzen voor bijvoorbeeld magere en volle melkpoeder, Cheddar kaas en boter respectievelijk 8,4 %, 41,3 %, 30,1 % en 94,7 % hoger in september 2017. (Bron: USDA (DairyCo)) Daarnaast hebben het tijdelijke (en vrijwillige) Europese melkreductieprogramma en de beslissing van de Europese Commissie om een deel van de magere melkpoedervoorraden op te kopen de markt gestimuleerd. Ook de sterke toename van de vraag naar boter dreef de boternoteringen de hoogte in (meer info hierover in de focus over de evolutie van de boterprijzen).

Grafiek 10. Prijsverloop in de voedingskolom

(Index 2010=100)

Bronnen: EC, IMF, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium, NBB .

(a) Voor de grondstoffenrijzen werd op basis van de gegevens betreffende de Europese interne marktprijzen (granen, melk, eieren en vetten), de grondstoffenrijzen van het IMF⁴⁷ (cacao, koffie en vetten) en de gemiddelde Europese prijs voor witte suiker (verkooprijzen van de suikerraffinaderijen voor bulkproducten, beschikbaar vanaf juli 2006 tot juli 2017, en geëxtrapoleerd aan de hand van de afzetrijzen van de suikerraffinaderijen in de Eurozone – 19 landen, en de laatste maand constant gehouden) een index samengesteld die het gemiddelde verloop van de voedingsgrondstoffennoteringen weergeeft.

(b) Voor de berekening van de index betreffende de afzetrijzen werd een gewogen gemiddelde gemaakt van enerzijds de afzetrijzen voor de binnenlandse Belgische markt (voor de sectoren NACE 1040 Oliën en vetten, 1050 Zuivelproducten, 1060 Maalderijproducten, 1070 Bakkerijproducten, 1080 Andere voedingsmiddelen en 1100 Dranken) en anderzijds de (via Eurostat beschikbare) afzetrijzenstatistiek van dezelfde sectoren voor de Eurozone (19 landen). De in de detailhandel verkochte goederen worden immers zowel in België als in het buitenland geproduceerd. Aan beide reeksen werd, op basis van de input-outputtabellen, een gewicht toegekend van respectievelijk 60 % en 40 % (overeenkomstig het intermediair verbruik van bewerkte voedingsproducten van Belgische en buitenlandse oorsprong in de detailhandel). Voor het samenstellen van de index werden de gewichten van de betreffende sectoren binnen het GICP gebruikt.

Sinds juni 2016 gingen de afzetrijzen van de voedingsindustrie in stijgende lijn, waardoor ze in juli-augustus 2017 (meest recente gegevens) 6,4 % hoger noteerden dan een jaar voordien. In vergelijking met het derde kwartaal 2016 kwamen de consumptierijzen voor bewerkte levensmiddelen een jaar later 2,5 % hoger uit, wat een versnelling betekent van het prijsstijgingstempo ten opzichte van het voorgaande kwartaal (1,9 %).

Deze versnelling wordt vooral veroorzaakt door de sterke toename van het inflatiepeil voor zuivelproducten (verantwoordelijk voor de helft van de inflatietoename, vooral door de toename van de inflatie voor kaas, melk en eieren), alcoholische dranken (voornamelijk door wijn) en oliën en vetten (vooral door de sterke inflatieversnelling voor boter). Ook voor alcoholvrije dranken (+0,3 procentpunt) en tabak (+0,1 procentpunt) nam het prijsstijgingstempo toe. Voor

⁴⁷ De noteringen van het IMF zijn beschikbaar tot juni 2017. Voor de maanden juli t.e.m. september 2017 werden daarom volgende bronnen gebruikt:

- cacao: international cocoa organization (ICCO);
- koffie: international coffee organization (ICO);
- soja-olie: Thomson-Reuters, Soya Oil, Crude Decatur US \$/lb;
- de andere olienoteringen (palm, zonnebloem en rapzaad) waren niet beschikbaar via officiële gegevensbronnen, daarom werden deze constant gehouden.

overige voedingsmiddelen (-0,5 procentpunt) en suiker, jam en chocolade (-0,2 procentpunt) nam het inflatiepeil daarentegen af. Voor brood en granen bleef de inflatie stabiel.

Wanneer tabak en alcoholische dranken buiten beschouwing worden gelaten, zou de inflatie voor de bewerkte levensmiddelen 1,7 % bedragen hebben in het derde kwartaal 2017.

Met hun gewicht van 13,5 % in de totale productkorf bedroeg de impact van de bewerkte levensmiddelen op de totale inflatie 0,3 procentpunt (zie grafiek 3).

Tabel 7. Recent verloop van de consumptieprijzen voor bewerkte levensmiddelen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2014	2015	2016	2016		2017			2017 – III			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				III	IV	I	II	III	jul	aug	sep		
Tabak	6,9	4,9	5,5	5,4	5,4	5,2	5,8	5,9	6,0	5,8	5,9	1,25	21,3
Melk, kaas en eieren	2,6	-1,9	0,7	1,0	-1,4	-1,1	-0,3	2,0	0,4	2,6	3,1	0,29	14,2
Oliën en vetten	-0,3	0,2	2,5	1,8	3,7	5,1	5,4	9,3	7,8	8,7	11,3	0,22	2,5
Brood en granen	0,0	0,7	1,2	1,2	1,2	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	1,0	0,20	22,6
Alcoholvrije dranken	0,9	2,6	3,0	2,8	2,4	0,7	1,5	1,8	2,1	2,0	1,2	0,19	10,7
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	1,3	1,2	3,3	3,4	3,3	0,7	1,5	1,9	2,3	1,9	1,5	0,16	8,3
<i>Koffie, thee en cacao</i>	-0,5	7,9	2,0	1,0	-0,5	0,8	1,6	1,3	1,3	2,4	0,4	0,03	2,4
Alcoholische dranken	3,1	2,4	8,4	8,4	5,2	-0,3	-0,1	1,1	0,6	0,5	2,3	0,17	15,6
<i>Wijnen</i>	2,8	1,2	9,7	9,6	6,6	-1,0	-0,8	1,1	0,1	0,4	2,9	0,10	9,1
<i>Bier</i>	3,7	4,5	3,9	3,5	1,9	0,7	1,1	1,3	1,7	0,7	1,7	0,06	4,9
<i>Gedistilleerde dranken</i>	2,9	3,1	16,8	19,3	8,6	0,4	0,7	0,4	0,3	0,2	0,7	0,01	1,6
Voeding n.e.g.	-0,9	0,1	3,1	3,2	3,3	3,7	2,9	2,5	2,8	2,4	2,2	0,12	4,9
Suiker, jam, chocolade	0,0	0,8	0,6	0,9	1,1	1,0	0,9	0,7	1,1	0,7	0,4	0,06	8,2
Bewerkte levensmiddelen	2,1	1,6	3,5	3,5	2,7	1,6	1,9	2,5	2,2	2,5	2,8	2,50	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in derde kwartaal 2017 (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in de groep in 2017 (in %).

Met een bijdrage van 1,2 procentpunt droeg tabak, de productcategorie met het tweede grootste gewicht (21,3 %), tijdens het derde kwartaal 2017 voor de helft bij tot de inflatie voor bewerkte levensmiddelen. Het prijsstijgingstempo versnelde opnieuw ten opzichte van het voorgaande kwartaal (5,8 %) en kwam uit op 5,9 %. Vooral andere tabakswaaren (bijvoorbeeld losse tabak) werden fors duurder (10,0 %), maar ook voor sigaretten diende de consument meer te betalen (4,0 %). Mochten de indirecte belastingen constant gebleven zijn, zou de inflatie voor tabaksproducten in het derde kwartaal 2017 uitgekomen zijn op 2,1 %. De accijnsverhogingen van januari 2017 hadden bijgevolg een verhogend effect van 3,8 procentpunt op de consumptieprijzen voor tabaksproducten, eerder voor losse tabak (8,0 procentpunt) dan voor sigaretten (2,0 procentpunt).⁴⁸ Daarnaast zorgde de stijging van de verkoopprijzen van de tabaksindustrie op de Europese markt vermoedelijk voor een beperkte toename van de consumptieprijzen voor tabak.⁴⁹

De inflatie voor zuivelproducten kwam tijdens het beschouwde kwartaal uit op 2,0 % (en in september 2017 zelfs op 3,1 %), nadat deze tijdens de drie voorgaande kwartalen negatief was (wat deels te wijten is aan het wegvallen van de impact van het melkakkoord, dat voor de distributie van september 2015 tot mei 2016 liep). De impact op de inflatie van de bewerkte levensmiddelen bedroeg in de beschouwde periode 0,3 procentpunt. De consument betaalde 1,7 % minder voor volle melk, maar 2,0 % meer voor halfvolle melk, in vergelijking met de overeenstemmende periode vorig jaar. Ook kaas werd 2,2 % duurder. De melkprijs, uitbetaald aan de melkveehouder, noteerde in augustus 2017 (meest recente gegevens) 46,2 % hoger dan een jaar voordien en kwam uit op 37,14 eurocent per liter. Bovendien kostten eieren in de winkel 4,0 % meer dan een jaar voordien. De (producenten)prijs voor eieren op de veiling van Kruishoutem

⁴⁸ Op 1 januari 2017 werden de accijnzen voor tabakswaaren opnieuw verhoogd. De vorige accijnsverhoging dateert van 1 januari 2016. Voor sigaretten bedraagt de specifieke bijzondere accijns sinds 1 januari 2017 35,7780 euro per 1.000 stuks (tegenover 32,6286 euro per 1000 stuks voordien), voor rooktabak of losse tabak bedraagt de specifieke bijzondere accijns 32,3061 euro per kilogram (tegenover 23,70 euro per kg voordien).

⁴⁹ De Europese afzetprijs voor de vervaardiging van tabaksproducten lag in de periode juli-augustus 2017 (meest recente gegevens) 1,5 % hoger dan een jaar voordien.

schoot sinds juli 2017 de hoogte in en noteerde in september gemiddeld 26,0 % hoger dan in juli (voor een bruin scharrelei van medium grootte). De prijzen lagen in september ook 40,5 % hoger dan in dezelfde maand verleden jaar. Afgelopen zomer trof de fipronilcrisis de eiersector: heel wat boeren moesten hun eieren vernietigen, met een geslonken aanbod tot gevolg.

Voor de vierde keer op rij versnelde het prijsstijgingstempo voor oliën en vetten, waardoor de inflatie in het derde kwartaal 2017 uitkwam op 9,3 % (en zelfs 11,3 % in september 2017) (tegenover 5,4 % tijdens het voorgaande kwartaal). Deze productgroep droeg 0,2 procentpunt bij tot de inflatie voor bewerkte levensmiddelen. Vooral voor boter betaalde de consument fors meer in de winkel (21,0 %, zie focus over de evolutie van de boterprijzen). Ook olijfolie werd 4,2 % duurder. De prijs voor boter op de Europese grondstoffenmarkt (uitgedrukt in euro) noteerde tijdens het derde kwartaal 2017 gemiddeld 80,9 % hoger dan een jaar voordien. Ook de grondstofnoteringen voor extra vierge olijfolie en vierge olijfolie noteerden respectievelijk 30,8 % en 22,9 % hoger.⁵⁰

Voor brood en granen, met een gewicht van 22,6 % de grootste groep binnen de bewerkte levensmiddelen, bleef de jaar-op-jaarinflatie tijdens het derde kwartaal 2017 (+0,9 %) op hetzelfde peil als tijdens het voorgaande kwartaal. De impact van deze productgroep op de inflatie van de bewerkte levensmiddelen bedroeg in de beschouwde periode 0,2 procentpunt. Vooral andere producten op basis van granen (zoals puddingpoeder) werden duurder (+2,7 %). Rijst werd daarentegen goedkoper (-1,6 %).

Ten opzichte van het voorgaande kwartaal (+1,5 %) versnelde de inflatie voor alcoholvrije dranken en kwam in het derde kwartaal 2017 uit op 1,8 %, goed voor een bijdrage van 0,2 procentpunt tot de inflatie voor bewerkte levensmiddelen. De consument moest tijdens het derde kwartaal 2017 meer betalen voor limonade (+2,6 %), koffie (+1,6 %) en fruitsap (+1,5 %).

Na twee kwartalen van negatieve inflatie versnelde het inflatieritme voor alcoholhoudende dranken opnieuw, waardoor de inflatie tijdens de beschouwde periode uitkwam op 1,1 % (en zelfs 2,3 % in september 2017). De impact op de inflatie van de bewerkte levensmiddelen liep op tot 0,2 procentpunt. Dit was vooral te wijten aan wijn (+2,0 procentpunt) en in mindere mate ook aan bier (+0,3 procentpunt). Voor wijn nam de inflatie toe van -0,8 % tijdens het voorgaande kwartaal tot +1,1 % tijdens het derde kwartaal 2017 (en +2,9 % in september 2017⁵¹). De accijnzen voor deze productgroep zijn tijdens het afgelopen jaar onveranderd gebleven. Met een inflatie van 1,3 % in het derde kwartaal 2017 voor de consumptieprijzen van bier, lijkt de stijging van de afzetprijs voor bier doorgerekend te zijn in de winkel.⁵²

De jaar-op-jaar prijstoenname voor de overige voedingswaren bedroeg tijdens de beschouwde periode 2,5 % (2,9 % in het voorgaande kwartaal). Deze productgroep droeg 0,1 procentpunt bij tot de inflatie voor bewerkte levensmiddelen. Vooral kant-en-klare maaltijden (3,6 %) werden duurder.

Ook voor suiker, jam en chocolade vertraagde de inflatie tijdens het derde kwartaal 2017 opnieuw, tot 0,7 % (ten opzichte van 0,9 % tijdens het voorgaande kwartaal). De consument betaalde in de winkel 2,5 % meer voor suiker en 1,3 % meer voor suikergoed. Op de grondstoffenmarkt voor suiker, jam en chocoladeproducten lijken de noteringen voor witte suiker (i.e. bulkproducten van de suikerraffinaderijen) zich sinds aanvang 2017 gestabiliseerd te hebben op ongeveer 500 euro per ton. In juli 2017 (meest recente gegevens) kwam de gemiddelde Europese suikerprijs 14,4 % hoger uit dan een jaar voordien. Tot september 2017 werd de Europese suikermarkt echter gekenmerkt door onder andere quota en een minimumprijs voor suikerbieten. Met de vrijmaking van de markt, vanaf oktober 2017, worden deze maatregelen afgeschaft. Het wordt afwachten hoe de Europese suikerprijs zal reageren.

⁵⁰ Volgens de schattingen zou de productie van olijfolie wereldwijd met ongeveer 20 % dalen. (Bron: Market dashboard Olive Oil, European Commission) Tegelijkertijd stijgt de vraag, ook vanuit China.

⁵¹ De consumptieprijzen voor wijn zijn in september 2017 (door de wijnfestivals) gedaald ten opzichte van augustus 2017, maar in mindere mate dan vorig jaar, met een positieve inflatie tot gevolg.

⁵² De Belgische afzetprijzen voor gedistilleerde dranken en bier lagen in de periode juli-augustus 2017 (meest recente gegevens) respectievelijk 0,0 % en 2,8 % hoger dan tijdens de overeenstemmende periode een jaar eerder. De Europese afzetprijzen voor gedistilleerde dranken, wijn en bier namen met respectievelijk 0,2 %, 0,9 % en 1,1 % toe.

Focus: Evolutie van de boterprijs

De Belgische geharmoniseerde consumptieprijs voor boter noteerde tijdens het beschouwde kwartaal 21,0 % hoger dan een jaar voordien. Sinds mei 2016 ging deze in stijgende lijn, waardoor hij in september 2017 28,4 % hoger uitkwam. Ook in de buurlanden Duitsland (+64,7 %) en Nederland (+39,2 %) nam de consumptieprijs tijdens het derde kwartaal 2017 sterk toe. Enkel in Frankrijk bleef de prijsstijging voor boter beperkt tot 6,0 %.

Tabel 8. Verloop van de inflatie voor het geharmoniseerde indexcijfer der consumptieprijsen voor boter (CP1151)

(Jaarlijks veranderingspercentage)

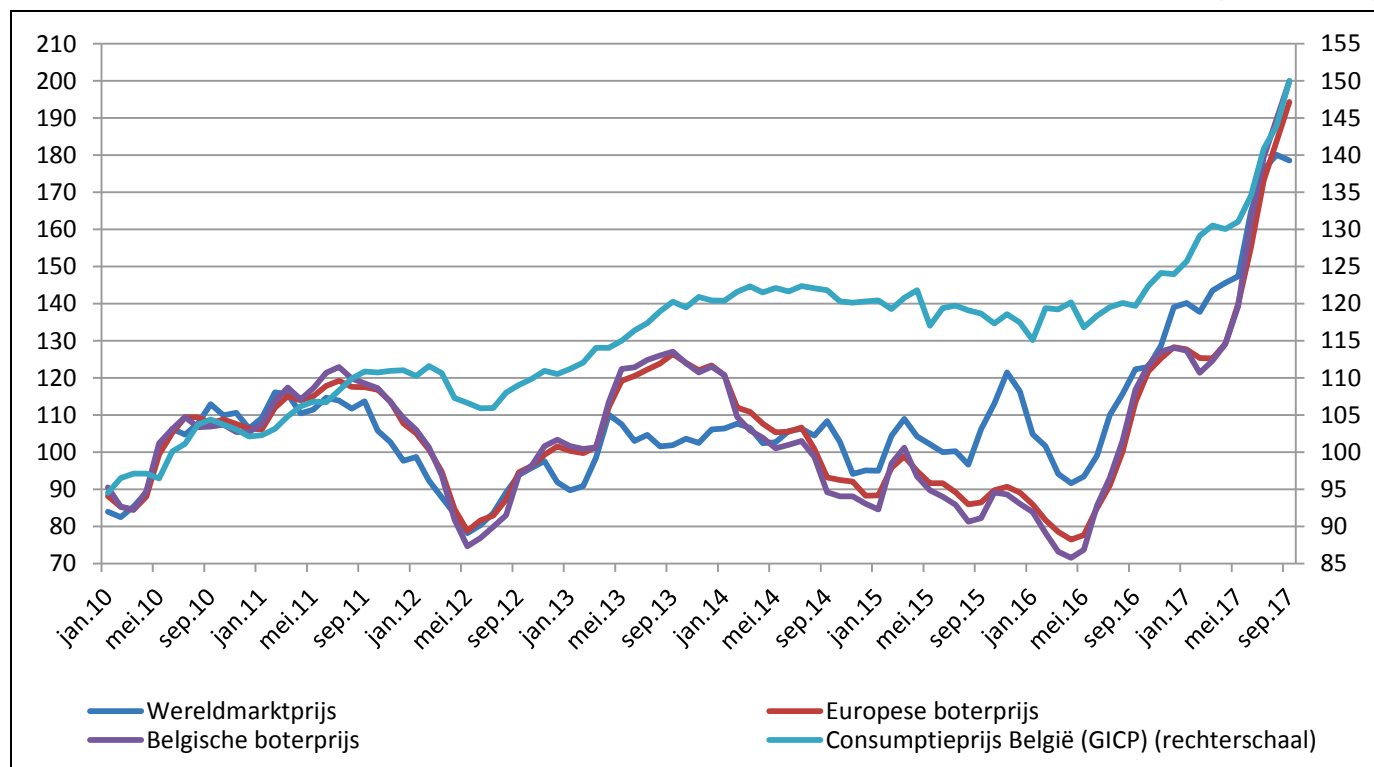
	K1 2016	K2 2016	K3 2016	K4 2016	K1 2017	K2 2017	K3 2017
België	-1,9	-0,8	0,5	4,8	8,9	11,3	21,0
Duitsland	-3,9	-13,8	5,9	24,3	29,5	46,0	64,7
Frankrijk	3,7	2,2	-1,1	-2,8	-1,8	2,6	6,0
Nederland	-5,2	-6,3	-1,3	11,6	25,7	26,6	39,2
Gewogen gemiddelde buurlanden	-0,2	-6,0	2,3	11,3	14,9	24,5	38,4

Bron: EC.

Reden hiervoor is de sterk toegenomen producentenprijs voor boter. Sinds april 2016 nam de wereldmarktprijs voor boter toe met 94,7 % (in september 2017). Ook de Europese en Belgische producentenprijs voor boter namen tijdens dezelfde periode toe met respectievelijk 154,0 % en 179,4 %. Volgens de Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie is die toename vooreerst gelieerd aan een stijging van de vraag naar boter in Europa. Zo wordt in heel wat artikels niet langer gesteld dat boter slechter is voor de gezondheid dan plantaardige producten. Daarenboven wordt boter ook als een meer authentiek product ervaren, terwijl het imago van bepaalde botersubstituten, zoals palmolie, er daarentegen op achteruit gegaan is. Ten tweede is ook de consumptie van producten waarin melkvet (dat gebruikt wordt voor boter) verwerkt is toegenomen, zoals room, kaas en volle melkproducten (zoals Griekse yoghurt). Ten derde neemt ook de export van melkvet naar derde landen toe.

Grafiek 11. Evolutie van de boterprijzen

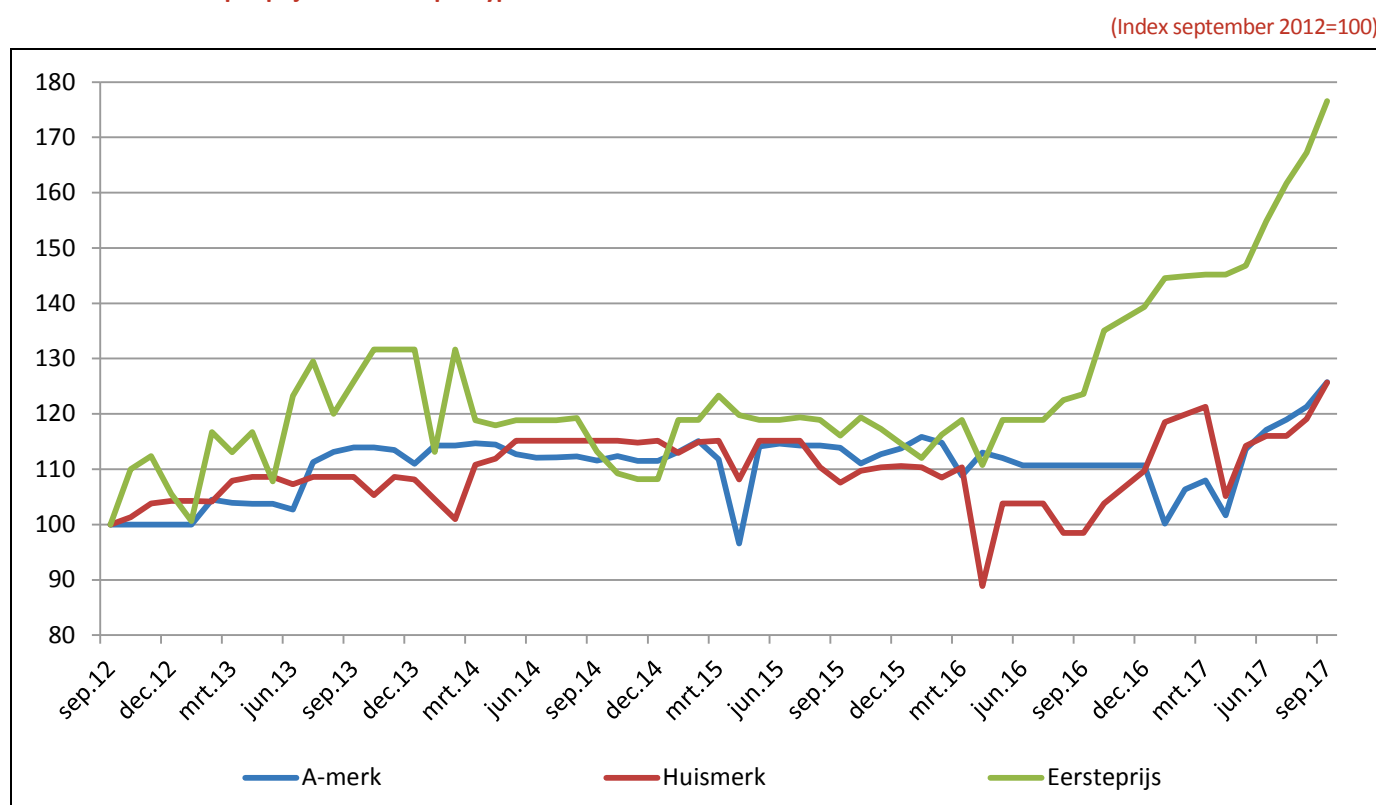
(Index 2010=100)

Bronnen: USDA (DairyCo), EC, BCZ, FOD Economie, AD Statistiek – Statistics Belgium.

Op basis van cijfers verzameld via de shopping websites van enkele grootdistributeurs sinds september 2012 blijkt eveneens dat de prijzen voor boter in de winkel sterk toegenomen zijn sinds april 2016 (zie onderstaande grafiek). Weliswaar is er een onderscheid waar te nemen tussen de types merken. Voor eersteprijsproducten betaalt de consument sinds april 2016 opmerkelijk meer voor boter. Ook voor huismerken ging de consumptieprijs sinds april 2016 in stijgende lijn, maar soms werden ook dalingen waargenomen. Voor de A-merken tot slot namen de consumptieprijsen slechts sinds het voorjaar van 2017 toe. Hierdoor stegen de boterprijzen in de winkel tussen april 2016 en september 2017 voor eersteprijsproducten met maar liefst 59,4 %, terwijl de huismerken en de A-merken hun prijzen met respectievelijk 41,4 % en 11,3 % zagen toenemen.

Grafiek 12. Consumptieprijs voor boter per type merk

Bronnen: FOD Economie, eigen berekeningen (op basis van gegevens shopping websites).

De stijging van de prijs van boter zou kunnen leiden tot een toename van producentenprijs in de stroomafwaartse sectoren (onder meer in de koekjesverwerkende industrie en de bakkerijen) en van de consumptieprijs van producten met boter. De mate waarin de consumptieprijsen zullen stijgen voor bijvoorbeeld croissants en koekjes hangt onder meer af van de kostenstructuur van het product (naast boter omvat de kostenstructuur⁵³ nog andere grondstoffen, evenals andere kostenposten zoals arbeid, energie, verpakking, ...), de substitutiemogelijkheid voor de consument en van de lokale concurrentie. Op basis van het geharmoniseerd indexcijfer der consumptieprijsen blijkt alvast dat de prijsstijging voor bakkerijproducten (waaronder koekjes) momenteel beperkt blijft: sinds april 2016 werden deze slechts 1,6 % duurder (in september 2017).

Anderzijds moet ook nog opgemerkt worden dat de toegenomen vraag naar boter, als afgeleid product van melk, finaal gunstig is voor de melkveehouders.⁵⁴ Tussen december 2013 en juli 2016 (het recentste dieptepunt) kelderde de

⁵³ Volgens de Vlaamse bakkerijfederatie bevatten koffiekoeken bijvoorbeeld 25 à 30 % boter.

⁵⁴ De melkprijs die de zuivelindustrie betaalt aan de melkveehouder wordt bepaald op basis van twee componenten, namelijk het melkvet en het melkeiwit. Terwijl boter fors gestegen is in prijs, ligt de Belgische prijs voor magere melkpoeder (eiwit) in het derde kwartaal 2017 2,7 % lager dan een jaar voordien. De melkprijs aan de melkveehouder is bijgevolg minder gestegen dan de boterprijs.

melkprijs aan de melkveehouder met 47,2 %.⁵⁵ De uitbetaalde prijs aan de melkveehouder ging sindsdien opnieuw in stijgende lijn (met uitzondering van het voorjaar 2017) en noteerde in augustus 2017 (meest recente gegevens) 63,0 % hoger dan in juli 2016.

⁵⁵ Per 1 april 2015 werden bovendien ook de Europese melkquota afgeschaft.

III.2 Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in de voornaamste buurlanden

In het derde kwartaal 2017 versnelde de inflatie voor bewerkte levensmiddelen in de buurlanden tot gemiddeld 2,5 % (2,46 % om precies te zijn), tegenover 1,8 % in het voorgaande kwartaal. Het inflatieverschil voor bewerkte levensmiddelen in het nadeel van België is bijgevolg voor het vijfde kwartaal op rij afgenomen en is nu bijna helemaal weggevoerd, van 3,6 procentpunt in het tweede kwartaal 2016 (en 0,1 procentpunt in het vorige kwartaal) tot 0,04 procentpunt in het derde kwartaal 2017. De bijdrage van deze categorie aan het totale inflatieverschil bedroeg tijdens het beschouwde kwartaal 0,1 procentpunt ten nadele van België.

Elk buurland afzonderlijk zag voor deze productgroep de inflatie versnellen ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Weliswaar liet enkel Duitsland een hogere inflatie voor bewerkte levensmiddelen optekenen dan België (3,8 % tegenover 2,9 % in het voorgaande kwartaal). In Nederland kwam de inflatie uit op 2,4 % (tegenover 1,3 % in het voorgaande kwartaal). In Frankrijk bedroeg de inflatie 0,9 % (tegenover 0,7 % in het voorgaande kwartaal). Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor bewerkte levensmiddelen echter lager zijn uitgekomen in België dan gemiddeld in de drie voornaamste buurlanden (1,7 % in België en 2,5 % in de buurlanden). In België en in Frankrijk⁵⁶ werden de accijnzen op tabak verhoogd, in Nederland werden de accijnzen op tabak en wijn⁵⁷ verlaagd.

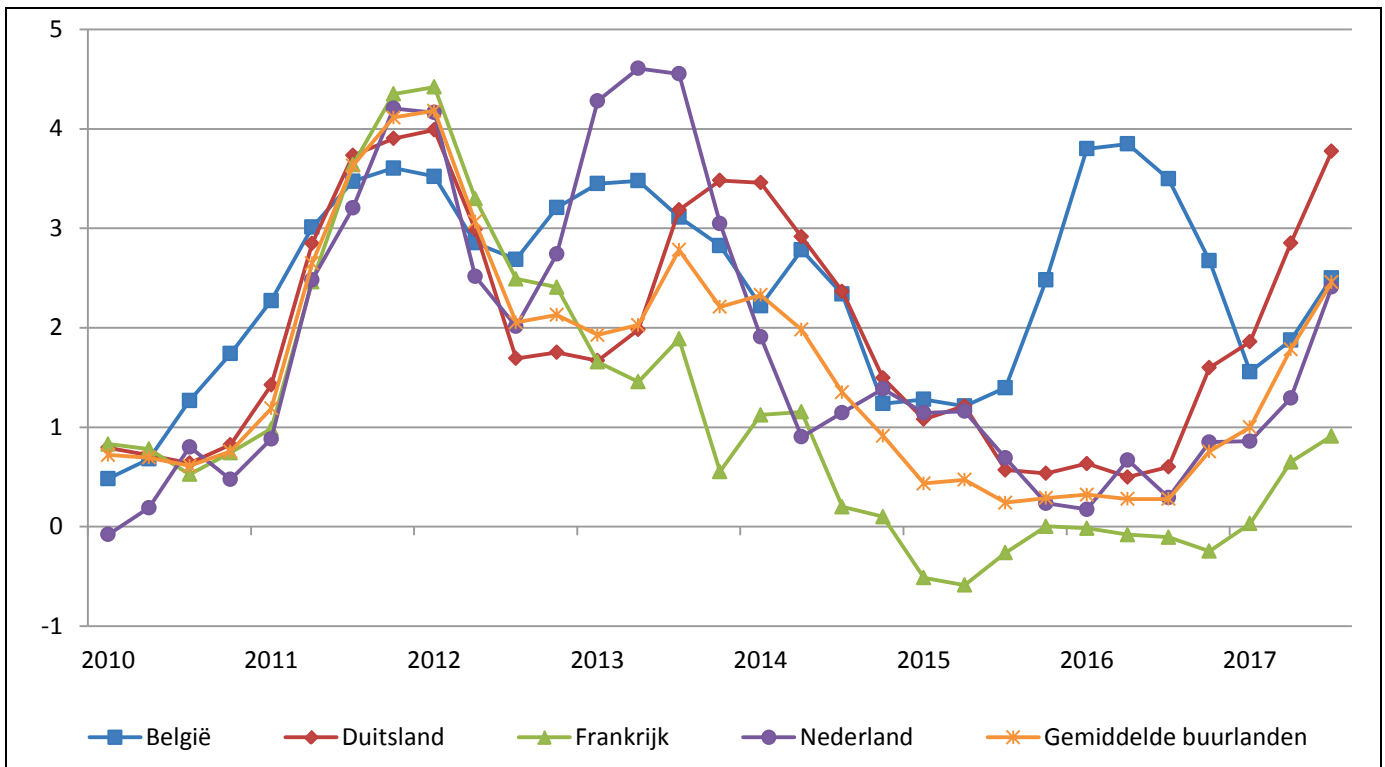
⁵⁶ De accijnzen op rooktabak in Frankrijk werden verhoogd op 20 februari 2017.

⁵⁷ Op 1 januari 2017 werden de accijnzen in Nederland verlaagd voor wijn en tabak:

- Wijn, mousserend en niet mousserend, alcoholpercentage $\leq 8,5$ %: 44,24 euro per hectoliter (voordien 44,18 euro voor niet mousserende wijn en 48,25 euro voor mousserende wijn);
- Wijn, mousserend en niet mousserend, alcoholpercentage $> 8,5$ %: 88,30 euro per hectoliter (voordien 88,36 euro voor niet mousserende wijn en 254,41 euro voor mousserende wijn, alcoholpercentage $> 8,5$ % maar ≤ 15 %);
- Sigaretten: percentage kleinhandelsprijs 5,00 %, 166,46 euro per 1.000 stuks (voordien percentage kleinhandelsprijs 0,83 %, 179,07 euro per 1.000 stuks);
- Rooktabak: percentage kleinhandelsprijs vervallen, 99,25 euro per kg (voordien percentage kleinhandelsprijs 4,60 %, 78,68 euro per kg).

Grafiek 13. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

In het derde kwartaal 2017 lieten alle productgroepen van de bewerkte levensmiddelen, met uitzondering van de zuivelproducten en oliën en vetten, een hogere (weliswaar beperkte) jaar-op-jaar prijsstijging in België optekenen dan gemiddeld in de buurlanden. Tijdens het beschouwde kwartaal leverde tabak (0,6 procentpunt) de grootste bijdrage aan het inflatieverschil ten nadele van ons land. Zuivelproducten (0,6 procentpunt) en oliën en vetten (0,2 procentpunt) droegen daarentegen bij tot het inflatieverschil ten voordele van België. Terwijl de Belgische en Franse consument voor melk, kaas en eieren respectievelijk 2,0 % en 0,9 % meer betaalde op jaarbasis tijdens het derde kwartaal 2017, namen de consumptieprijzen voor zuivelproducten in Nederland en Duitsland tijdens dezelfde periode veel sterker toe, namelijk met respectievelijk 8,9 % en 11,9 %. Vooral melk kende een forse prijsstijging in beide landen: verse volle melk 26,8 % in Duitsland en 30,9 % in Nederland, verse halfvolle en magere melk 29,0 % in Duitsland en 27,8 % in Nederland, houdbare melk 18,4 % in Duitsland en 6,3 % in Nederland. Ook kaas en kwark (11,5 %) en overige zuivelproducten (16,5 %) werden een pak duurder in Duitsland. België kende daarentegen een prijsdaling voor verse volle melk (-1,7 %) en een beperkte prijsstijging voor verse halfvolle en magere melk (2,0 %) en houdbare melk (4,9 %).

Terwijl de inflatie voor tabak tijdens het derde kwartaal 2017 in de buurlanden gemiddeld 3,5 % bedroeg (tegenover 3,3 % tijdens het voorgaande kwartaal), kwam ze in België uit op 5,9 % (tegenover 5,8 % een kwartaal eerder). In Frankrijk vertraagde de inflatie ten opzichte van het tweede kwartaal 2017, van 2,6 % naar 2,4 %, terwijl ze in Duitsland (van 3,9 % naar 4,4 %) en in Nederland (van 1,2 % naar 1,3 %) versnelde. Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor tabak in België 2,1 % bereikt hebben (tegenover 5,9 % nu), in Frankrijk 1,6 % (tegenover 2,4 % nu) en in Nederland 5,4 % (tegenover 1,3 % nu). In Duitsland zou de inflatie voor tabak ongewijzigd zijn gebleven (4,4 %).

Wanneer tabak en alcoholische dranken niet worden meegerekend, zouden de prijzen voor bewerkte levensmiddelen in het derde kwartaal 2017 in België op jaarbasis met 1,7 % gestegen zijn. In de buurlanden zouden ze gemiddeld met 2,7 % toegenomen zijn (0,6 % in Frankrijk, 3,0 % in Nederland en 4,5 % in Duitsland).

Tabel 9. Inflatie voor bewerkte levensmiddelen en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het derde kwartaal 2017

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2017 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Tabak	5,9	3,5	4,4	2,4	1,3	21,3	19,6
Melk, kaas en eieren	2,0	6,5	11,9	0,9	8,9	14,2	15,7
Oliën en vetten	9,3	17,5	29,8	3,5	11,4	2,5	2,8
Brood en granen	0,9	0,5	0,4	0,5	1,3	22,6	20,0
Alcoholvrije dranken	1,8	1,4	1,2	0,7	2,2	10,7	11,9
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	1,9	0,6	0,4	0,7	1,6	8,3	8,2
<i>Koffie, thee en cacao</i>	1,3	2,1	3,1	0,7	2,7	2,4	3,7
Alcoholische dranken	1,1	0,4	0,2	0,6	0,5	15,6	16,2
<i>Wijnen</i>	1,1	0,6	0,4	0,9	0,3	9,1	6,8
<i>Bier</i>	1,3	0,5	0,2	1,4	0,8	4,9	5,7
<i>Gedistilleerde dranken</i>	0,4	0,0	0,2	-0,2	0,7	1,6	3,7
Voeding n.e.g.	2,5	0,2	0,5	-0,4	0,8	4,9	5,0
Suiker, jam, chocolade	0,7	0,1	0,4	0,0	-0,4	8,2	8,8
Bewerkte levensmiddelen	2,5	2,5	3,8	0,9	2,4	100,0	100,0
Bewerkte levensmiddelen (zonder alcohol en tabak)	1,7	2,7	4,5	0,6	3,0	63,1	64,2
Bewerkte levensmiddelen (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	1,7	2,5	3,8	0,8	3,2	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

IV Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in het derde kwartaal 2017

IV.1 Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in België

In het derde kwartaal 2017 was de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen opnieuw lichtjes negatief (-0,5 %), maar in mindere mate dan in het vorige kwartaal (-1,4 %). Deze lichte prijsdaling voor niet-bewerkte levensmiddelen wordt verklaard door een sterke versnelling van de inflatie voor vis (6,9 % tegenover 1,6 % in het vorige kwartaal) en een minder negatieve inflatie voor fruit (-7,1 % tegenover -9,4 % in het vorige kwartaal). Groenten zagen daarentegen hun prijzen op jaarbasis meer dalen (-3,5 % tegenover -2,5 % in het vorige kwartaal). Het prijsstijgingstempo voor vlees vertraagde lichtjes (0,8 % tegenover 1,0 % in het vorige kwartaal). Gezien het relatief kleine gewicht van niet-bewerkte levensmiddelen in de consumptiekorf (7,9 %) was hun weerslag op de totale inflatie lager dan -0,1 procentpunt.

Tabel 10. Recent verloop van de consumptieprijzen voor niet-bewerkte levensmiddelen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2014	2015	2016	2016		2017			2017 – III			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				III	IV	I	II	III	jul	aug	sep		
Vis en zeevruchten	2,0	-1,5	7,7	8,4	7,1	7,4	1,6	6,9	6,1	8,0	6,6	0,87	12,6
Vlees	1,0	0,2	1,0	0,9	1,3	0,3	1,0	0,8	0,3	1,1	1,0	0,40	52,2
Groenten	-7,4	7,5	2,8	2,3	0,2	6,6	-2,5	-3,5	-3,4	-3,5	-3,4	-0,67	20,3
Fruit	-4,5	4,4	3,8	3,5	3,3	-1,8	-9,4	-7,1	-6,4	-7,0	-7,8	-1,10	14,9
Niet-bewerkte levensmiddelen	-1,3	2,1	2,6	2,4	2,0	2,1	-1,4	-0,5	-0,7	-0,2	-0,5	-0,50	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in het derde kwartaal 2017 (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in de groep in 2017 (in %).

In het derde kwartaal 2017 was vis gemiddeld 6,9 % duurder dan in dezelfde periode in 2016. Dat is een sterke versnelling van het prijsstijgingstempo (1,6 % in het tweede kwartaal 2017). Deze toename van de inflatie voor vis wordt voornamelijk verklaard door de versnelling van het prijsstijgingstempo voor verse of gekoelde zeevruchten (+8,7 % tegenover -14,7 % in het tweede kwartaal 2017), voornamelijk voor garnalen, mosselen en sint-jacobsschelpen. In het

derde kwartaal 2017 betaalde de consument voor gedroogde, gerookte of gezouten vis, diepgevroren vis en verse vis respectievelijk 9,3 %, 5,1 % en 7,8 % meer dan in het derde kwartaal 2016.

De consumptieprijsen voor vlees lagen het afgelopen kwartaal gemiddeld 0,8 % hoger dan in dezelfde periode in 2016. Dit betekent een lichte vertraging van het prijsstijgingstempo in vergelijking met het vorige kwartaal (1,0 % in het tweede kwartaal 2017). De inflatie van varkensvlees bedroeg 2,9 % in het derde kwartaal 2017, terwijl de consument 0,8 % meer moest betalen voor andere vleesbereidingen (waaronder bloedworst, gehakt en gevogeltesalade) en 0,9 % meer voor gedroogde, gezouten of gerookt vlees. De consumptieprijsen voor runds- en kalfsvlees en voor gevogelte lagen het afgelopen kwartaal gemiddeld 0,5 % hoger dan in dezelfde periode in 2016. Wat de landbouwprijzen betreft⁵⁸, daalden de prijzen van runderkarkassen met gemiddeld 0,3 % in het derde kwartaal 2017 in vergelijking met de overeenstemmende periode in 2016, terwijl de consumptieprijsen iets toenamen. Voor varkenskarkassen ontving de varkenshouder gemiddeld 3,4 % meer in het derde kwartaal 2017 dan een jaar voordien, terwijl de consumptieprijsen in dezelfde periode in mindere mate toenamen.

Groenten kostten gemiddeld 3,5 % minder in het derde kwartaal 2017 in vergelijking met dezelfde periode een jaar voordien (tegenover -2,5 % in het voorgaande kwartaal). De negatieve inflatie voor groenten in dit kwartaal wordt vooral veroorzaakt door de daling op jaarbasis van de consumptieprijsen voor verse groenten (-5,4 %) en aardappelen (-3,4 %). Volgens de index van de producentenprijsen van land- en tuinbouwproducten voor België⁵⁹, die een goede indicator is voor de evolutie van de consumptieprijsen, daalden de prijzen voor bepaalde verse groenten, waaronder prei, tomaten, bloemkool, kropsla en paprika op jaarbasis in juli en augustus 2017.

De consumptieprijsen van fruit in het derde kwartaal 2017 lagen 7,1 % lager dan in dezelfde periode in 2016. Dit betekent een minder uitgesproken prijsdaling in vergelijking met het tweede kwartaal 2017 (-9,4 %). Voor vers fruit diende de consument in het derde kwartaal 2017 gemiddeld 8,1 % minder te betalen dan een jaar voordien. Fruitconserven stegen daarentegen met gemiddeld 1,0 % tijdens dezelfde periode. Vooral ingevoerd fruit heeft tot de negatieve inflatie bijgedragen. Op basis van de index van de producentenprijsen van land- en tuinbouwproducten in België steeg de prijs van appels in juli en augustus 2017 in vergelijking met dezelfde periode in 2016.

IV.2 Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in de voornaamste buurlanden

In tegenstelling tot in België is de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in de buurlanden afgenomen tot gemiddeld 1,1 % (tegenover 1,2 % in het tweede kwartaal 2017). Deze productgroep heeft dit kwartaal 0,1 procentpunt bijgedragen tot de vermindering van het totale inflatieverschil met onze voornaamste buurlanden ten nadele van België. Terwijl de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen zowel in Duitsland (van 0,8 % naar 0,6 % tussen het tweede en het derde kwartaal 2017) als in Frankrijk (van 1,2 % naar 1,1 %) is vertraagd, is de inflatie in Nederland voor deze productgroep versneld in dezelfde periode (van 3,3 % naar 4,1 %)⁶⁰.

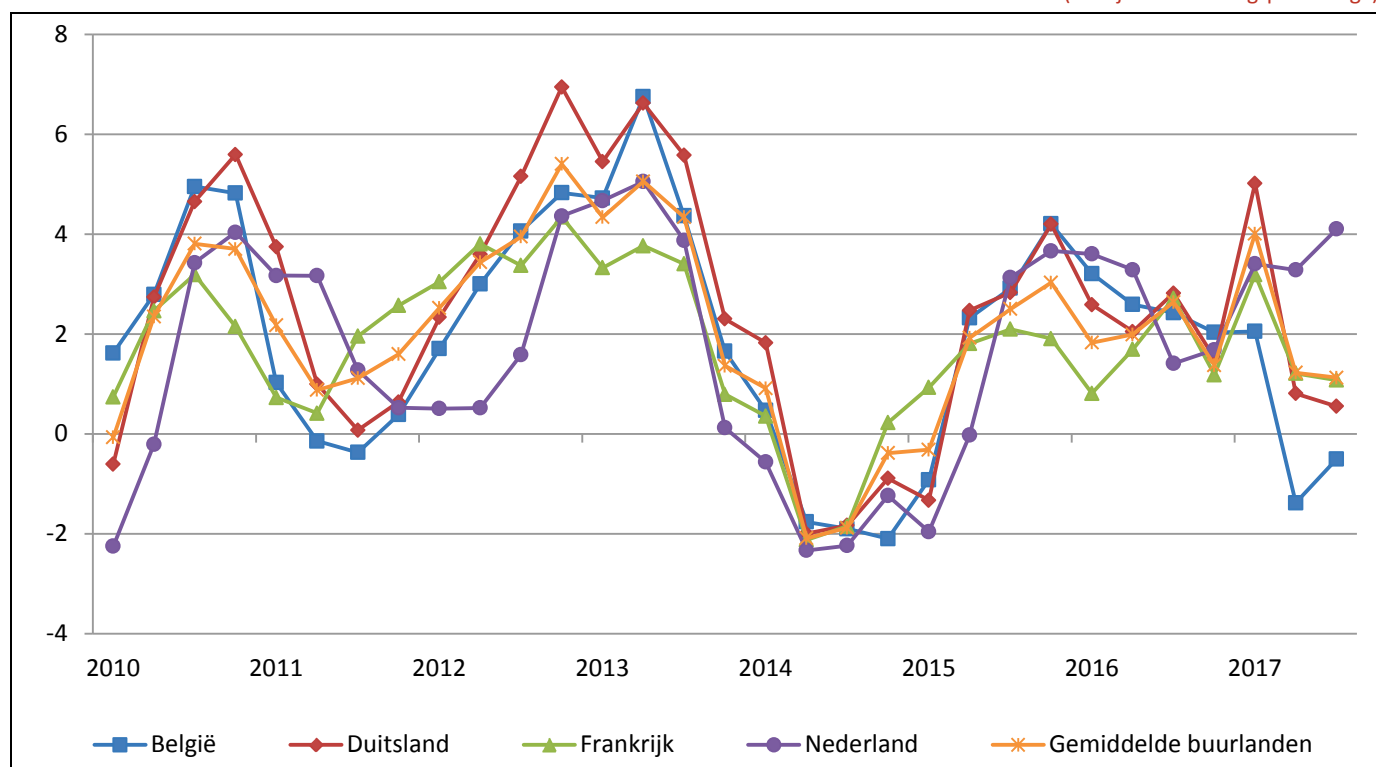
⁵⁸ De karkasprijzen zijn een goede indicator voor de prijzen die de rundvee- en varkenshouders krijgen. De gegevens van juli en augustus 2017 werden vergeleken met de gegevens van dezelfde periode vorig jaar.

⁵⁹ De consumptieprijsontwikkeling voor groenten en fruit blijkt sterk gekoppeld aan de prijzen die gelden op Belgische veilingen. De gegevens van juli en augustus 2017 werden vergeleken met de gegevens van dezelfde periode vorig jaar.

⁶⁰ Wijzigingen in indirecte belastingen hebben geen significant effect gehad op de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden.

Grafiek 14. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor niet-bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

In het derde kwartaal 2017 heeft fruit de belangrijkste bijdrage geleverd aan het inflatieverschil met de buurlanden ten voordele van België, in mindere mate gevolgd door vlees. De inflatie voor fruit is namelijk positief gebleven en is dit kwartaal zelfs gemiddeld versneld in de buurlanden (1,9 % tegenover 0,4 % in het vorige kwartaal), terwijl de prijs van fruit in België is blijven dalen op jaarbasis (-7,1 % tegenover -9,4 % in het vorige kwartaal). Terwijl het prijsstijgingstempo voor vlees in ons land licht vertraagd is dit kwartaal (van 1,0 % naar 0,8 % tussen het tweede en het derde kwartaal 2017), is het daarentegen gemiddeld versneld in de buurlanden (van 1,4 % naar 2,2 % over dezelfde periode).

Tabel 11. Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het derde kwartaal 2016

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2017 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Vis en zeevruchten	6,9	4,0	3,5	3,6	10,5	12,6	9,9
Vlees	0,8	2,2	2,5	1,4	5,4	52,2	47,4
Groenten	-3,5	-2,6	-4,6	-2,0	2,1	20,3	25,4
Fruit	-7,1	1,9	1,1	2,7	1,8	14,9	17,2
Niet-bewerkte levensmiddelen	-0,5	1,1	0,6	1,1	4,1	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

V Inflatie voor diensten in het derde kwartaal 2017

V.1 Inflatie voor diensten in België

In het derde kwartaal 2017 kwam de inflatie uit op 2,0 %, wat een lichte vertraging is van het prijsstijgingstempo (1,9 % in het tweede kwartaal 2017). Mede door het grote gewicht ervan (42,3 %) droeg deze productgroep het meeste bij tot de totale inflatie (0,8 procentpunt).

De lichte stijging van het prijsstijgingstempo voor diensten is hoofdzakelijk te verklaren door de stijging van het prijsstijgingstempo van diensten voor vrijetijdsbesteding en lichaamsverzorging (2,4 % in het derde kwartaal 2017 tegenover 2,0 % in het tweede kwartaal 2017, omwille van de versnelling van de inflatie voor culturele diensten) en diensten in verband met de woning (1,4 % in het derde kwartaal 2017 tegenover 1,2 % in het tweede kwartaal 2017, als gevolg van de versnelling van de inflatie voor waterzuivering). Deze prijsversnellingen werden dus niet volledig gecompenseerd door de vertraging van het prijsstijgingstempo voor vervoerdiensten (0,8 % in het derde kwartaal 2017 tegenover 1,3 % in het tweede kwartaal 2017, omwille van de sterke prijsdaling op jaarbasis voor luchtvervoer) en communicatiediensten (1,1 % in het derde kwartaal 2017 tegenover 2,3 % in het tweede kwartaal 2017, met name als gevolg van een meer uitgesproken jaar-op-jaar prijsdaling voor mobiele telefoongesprekken).

Gereguleerde prijzen hebben een grote invloed op de diensteninflatie. Gereguleerde prijzen (aangeduid in het vet in onderstaande tabel) zijn prijzen die rechtstreeks vastgelegd of sterk beïnvloed worden door de overheid of die door een regulerende overheid worden gecontroleerd.⁶¹ Gereguleerde diensten droegen in het derde kwartaal 2017 voor 0,62 procentpunt bij tot de diensteninflatie. Ze waren dus verantwoordelijk voor iets minder dan een derde van de totale diensteninflatie. De bijdrage van de gereguleerde diensten nam in vergelijking met het tweede kwartaal 2017 licht toe (0,57 procentpunt, of goed voor bijna een derde van de totale diensteninflatie van 1,9 %). Vooral ziekenhuisdiensten (met een inflatie van 2,0 %) en sociale bescherming (met een inflatie van 2,3 %) hebben dit kwartaal bijgedragen aan de inflatie voor gereguleerde diensten.

Tabel 12. Recente verloop van de consumptieprijzen voor diensten

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2014	2015	2016	2016		2017			2017 – III			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				III	IV	I	II	III	jul	aug	sep		
Vrijetijdsbesteding en lichaamsverzorging	2,9	2,7	2,8	2,8	2,6	2,5	2,0	2,4	2,5	2,2	2,4	0,62	26,1
Restaurants en cafés	2,9	2,7	3,2	3,2	3,2	2,8	2,4	2,5	2,4	2,4	2,5	0,38	15,8
Culturele diensten	3,3	3,9	2,3	1,9	1,3	2,6	1,8	3,5	4,1	2,9	3,6	0,13	3,6
Kapsalons en lichaamsverzorging	2,8	2,2	2,3	2,3	2,4	2,0	1,9	1,8	1,8	1,9	1,8	0,06	3,5
Recreatieve- en sportdiensten	2,3	1,7	2,4	2,5	2,1	2,1	1,5	1,6	1,4	1,6	1,6	0,03	2,1
Kantines	1,9	1,3	1,0	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,3	0,8	1,5	0,01	0,7
Reiniging, herstelling en huur van kleding	3,7	2,7	2,2	2,1	1,9	1,7	1,6	1,4	1,4	1,4	1,6	0,00	0,1
Overige diensten	1,9	3,2	2,7	3,1	1,5	1,9	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	0,52	24,7
Verpleging in ziekenhuis	0,8	1,4	1,2	1,2	1,3	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1	0,20	10,0
Sociale bescherming	2,6	3,7	3,0	2,9	3,0	2,0	2,1	2,3	2,2	2,3	2,3	0,11	4,6
Verzekering i.v.m. gezondheid	4,5	2,9	2,5	2,5	2,5	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	0,09	2,5
Tandheelkundige verzorging	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6	0,08	1,1
Andere verzekeringen	5,5	1,6	2,7	3,1	1,7	1,2	3,0	3,7	3,7	3,7	3,7	0,02	0,6
Andere diensten, n.e.g.	1,5	0,4	0,6	0,8	0,6	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,02	1,5
Financiële diensten, n.e.g.	3,3	3,5	2,5	2,5	2,5	1,8	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	0,00	0,1
Medische en paramedische diensten	1,1	8,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	2,7
Onderwijs	1,6	8,2	20,2	28,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	1,5

⁶¹ In het [jaarverslag 2016 van het Prijzenobservatorium](#) is een hoofdstuk opgenomen over de evolutie van de gereguleerde prijzen in België.

	2014	2015	2016	2016		2017			2017 – III			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				III	IV	I	II	III	jul	aug	sep		
Huisvestingsdiensten	3,3	2,7	1,4	1,2	1,1	1,2	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	0,33	23,1
Werkelijke woninghuur	1,7	1,0	0,9	1,0	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	0,16	14,7
Riolering en afvalwaterzuivering	9,4	10,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,6	4,9	4,9	4,9	4,9	0,05	1,0
Andere diensten i.v.m. woning	3,7	2,0	2,9	3,1	3,2	3,0	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9	0,04	1,9
Verzekering i.v.m. woning	3,6	2,4	1,7	1,6	1,7	2,8	2,4	3,6	3,6	3,6	3,6	0,03	0,9
Huishoudelijke diensten voor de woning	5,4	4,3	1,3	0,4	0,2	0,6	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	0,03	2,5
Diensten onderhoud en reparatie woning	2,4	1,6	2,2	2,2	2,2	1,1	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	0,02	1,2
Afvalophaling	18,5	12,1	3,0	1,5	1,5	1,5	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,01	0,9
Reizen	1,5	1,8	1,6	2,3	-0,3	-1,3	4,6	5,2	6,0	5,7	3,6	0,30	6,0
Accommodatie	-1,3	4,2	3,0	6,4	-0,4	2,2	8,5	7,1	8,3	7,8	4,7	0,18	2,0
Pakketreizen	2,5	0,2	1,2	0,6	0,0	-3,1	2,0	3,3	3,7	3,5	2,6	0,13	3,9
Vervoerdiensten	2,8	2,0	1,2	1,3	1,3	1,4	1,3	0,8	1,1	0,5	1,0	0,10	12,3
Herstelling en onderhoud privévoertuigen	3,9	2,2	1,4	1,3	1,4	1,7	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	0,12	6,4
Personenvervoer over de weg	3,1	4,9	3,3	3,2	3,3	3,3	3,4	3,3	3,4	3,3	3,3	0,04	1,1
Personenvervoer per spoor	1,7	0,1	1,0	1,1	1,1	1,3	2,9	2,6	3,3	2,5	2,0	0,03	1,2
Andere diensten ivm privévoertuigen	1,0	1,0	1,4	0,9	1,8	1,8	0,8	0,3	0,3	0,2	0,3	0,01	0,7
Andere vervoerdiensten	3,7	2,1	1,2	1,2	1,5	1,4	1,4	2,0	2,4	2,1	1,6	0,00	0,2
Verzekeringen i.v.m. het vervoer	1,3	0,5	0,1	0,0	-0,4	-0,5	-0,3	-0,1	-0,1	0,0	-0,3	0,00	1,9
Personenvervoer door de lucht	3,8	6,0	0,2	0,0	3,3	1,8	-3,5	-9,6	-7,4	-14,0	-7,0	-0,09	0,9
Communicatie	-2,8	-0,1	4,2	4,7	4,9	4,1	2,2	1,1	1,4	0,9	1,0	0,09	7,9
Telefoon- en faxtoestellen en -diensten	-3,1	-0,2	4,2	4,8	5,0	4,3	2,3	1,1	1,5	1,0	1,0	0,09	7,6
Postdiensten	4,1	3,2	2,8	2,8	2,8	0,0⁶²	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,2
Diensten	2,2	2,4	2,2	2,4	1,8	1,8	1,9	2,0	2,1	1,9	1,9	1,96	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in het derde kwartaal 2017 (in procentpunt), ² p.m. gewicht in de groep in 2017 (in %).

Vetgedrukt: gereguleerde diensten in België.

De grootste bijdrage tot de diensteninflatie werd in het derde kwartaal 2017 geleverd door de productcategorie vrijetijdsbesteding en lichaamsverzorging (0,6 procentpunt). De inflatie van deze productcategorie kwam in het beschouwde kwartaal uit op 2,4 %, wat een versnelling betekende ten opzichte van het tweede kwartaal 2017 (2,0 %). De consument betaalde in het derde kwartaal 2017 gemiddeld 2,5 % meer voor een restaurant- of cafébezoek dan in dezelfde periode in 2016 (tegenover 2,4 % in het vorige kwartaal). Met name door haar aanzienlijke gewicht droeg de categorie restaurants en cafés dit kwartaal het meeste bij tot de diensteninflatie. De versnelling van het prijsstijgingstempo in de categorie vrijetijdsbesteding en lichaamsverzorging is vooral het gevolg van de gestegen inflatie voor culturele diensten (3,5 % in het derde kwartaal 2017 tegenover 1,8 % in het tweede kwartaal 2017), vooral omwille van de sterke prijsstijging op jaarbasis voor popconcerten.

De productcategorie overige diensten leverde in het derde kwartaal 2017 de op één na grootste bijdrage tot de diensteninflatie (0,5 procentpunt). Het prijsstijgingstempo van deze productcategorie bedroeg tijdens het afgelopen kwartaal 2,1 % (net zoals tijdens het vorige kwartaal). In het derde kwartaal 2017 werd verpleging in het ziekenhuis gemiddeld 2,0 % duurder op jaarbasis (zoals in het vorige kwartaal). De consument diende in het derde kwartaal 2017 gemiddeld 7,6 % meer te betalen voor geneeskundige prestaties van tandartsen dan gedurende dezelfde periode een jaar voordien. In het kader van het mondzorgtraject werd de bijdrage van de patiënt op 1 januari 2017 verhoogd indien deze in het voorgaande jaar geen preventieve controle bij de tandarts heeft ondergaan. Dit betreft aldus geen verhoging van het tarief aan de tandarts.

Huisvestingsdiensten lieten in het derde kwartaal 2017 een inflatie van 1,4 % optekenen, of een lichte versnelling ten opzichte van het vorige kwartaal (1,2 %). Met name door zijn grote gewicht heeft de subcategorie werkelijke woninghuur de grootste bijdrage geleverd tot de inflatie van de huisvestingsdiensten. De inflatie van deze subcategorie bleef stabiel op 1,1 % in het derde kwartaal 2017. Waterzuivering kende dit kwartaal een scherpe versnelling van het prijsstijgingstempo op jaarbasis tot 4,9 % (tegenover 0,6 % in het vorige kwartaal). Deze prijsstijging wordt verklaard door

⁶² Het BIPT heeft in het najaar van 2016 een tariefverhoging voor 2017 van het kleinegebruikerspakket van Bpost geweigerd. <http://www.bipt.be/nl/operators/press-release/136-het-bipt-weigert-het-verzoek-om-tariefverhoging-van-bpost-voor-2017>

de verhoging van de bijdrage voor afvalwaterzuivering in Wallonië. Waterzuivering is dit kwartaal onder meer, samen met culturele diensten, verantwoordelijk voor de versnelling van de totale inflatie voor diensten.

Het prijsstijgingstempo van reizen liep in het derde kwartaal 2017 op tot 5,2 %, wederom een stijging ten opzichte van de inflatie in het vorige kwartaal (4,6 %). Deze stijging van de inflatie was het belangrijkste tijdens de schoolvakanties. In het derde kwartaal 2017 diende de consument gemiddeld 7,1 % meer te betalen voor accommodaties dan gedurende dezelfde periode een jaar voordien (tegenover een inflatie van 8,5 % in het vorige kwartaal). Voornamelijk vakantie-dorpen zijn op jaarbasis fors duurder geworden. De inflatie voor pakketreizen bedroeg in het derde kwartaal 2017 3,3 % (tegenover 2,0 % in het vorige kwartaal). Voor een weekend aan zee moest de consument in het derde kwartaal 2017 veel meer betalen dan gedurende dezelfde periode een jaar voordien.

In het derde kwartaal 2017 waren vervoerdiensten op jaarbasis gemiddeld 0,8 % duurder, wat een vertraging van het prijsstijgingstempo is (1,3 % in het tweede kwartaal 2017). De vertraging van het prijsstijgingstempo is het gevolg van de sterkere prijsdaling van vliegtuigtickets tijdens dit kwartaal (-9,6 % tegenover -3,5 % in het vorige kwartaal). Mede door zijn grote gewicht heeft de subcategorie onderhoud en herstellingen het meeste bijgedragen tot de inflatie van deze productcategorie. De consument diende in het derde kwartaal 2017 gemiddeld 1,8 % meer te betalen voor deze diensten dan in dezelfde periode een jaar eerder.

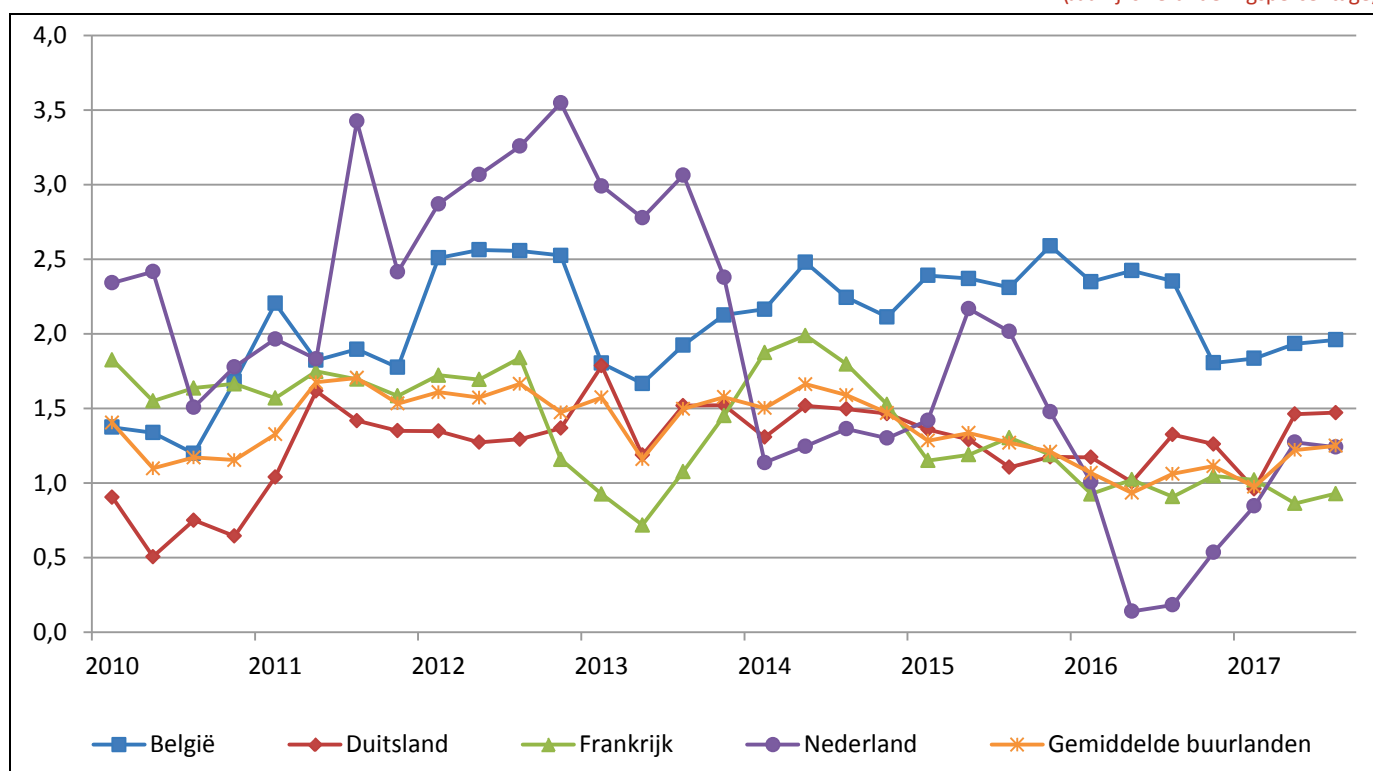
In het derde kwartaal 2017 lieten communicatiediensten een inflatie van 1,1 % optekenen, wat dus lager is dan in het vorige kwartaal (2,2 %). De inflatie voor telefoon- en faxtoestellen en telefoon- en faxdiensten is gedaald tot 1,1 % (tegenover +2,3 % in het vorige kwartaal), als gevolg van de daling van de mobiele telefoondiensten (-1,2 % op jaarbasis tegenover +1,4 % in het vorige kwartaal) ten gevolge van de afschaffing van de roamingkosten. De inflatie voor bundels liep terug tot 2,0 % (tegenover 3,1 % tijdens het voorgaande kwartaal). De prijs van een telefoongesprek met een vast toestel steeg dit kwartaal met gemiddeld 1,6 % op jaarbasis, het internetabonnement werd op jaarbasis 0,4 % duurder.

V.2 Inflatie voor diensten in de voornaamste buurlanden

In de loop van het derde kwartaal 2017 is de inflatie voor diensten gemiddeld stabiel gebleven in de buurlanden en bedroeg 1,2 %. Individueel bekeken is het prijsstijgingstempo van diensten dit kwartaal gelijk gebleven in Duitsland (1,5 %) en in Frankrijk (0,9 %) en licht gedaald in Nederland (naar 1,2 % tegenover 1,3 % in het vorige kwartaal). De bijdrage van de diensten tot het totale inflatieverschil bedroeg in het derde kwartaal 2017 0,3 procentpunt in het nadeel van België⁶³.

Grafiek 15. Kwartaalevolutie van de consumptieprijsen voor diensten in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

De subcategorie telefoondiensten heeft veruit het meest bijgedragen tot het inflatieverschil voor diensten ten nadele van België. In België bedroeg de inflatie van deze categorie 1,1 % tegenover gemiddeld -3,6 % in de buurlanden. In Duitsland zijn de prijzen voor deze diensten met 0,7 % gedaald op jaarbasis. Wat de twee belangrijkste communicatiediensten betreft, tekenden zowel de mobiele telefonie als de bundels een negatieve inflatie op van respectievelijk -0,8 % en -1,4 %. In Frankrijk was er zelfs een daling van de prijzen van 5,9 % op jaarbasis voor telefoniediensten, en meer bepaald een inflatie van -3,4 % voor communicatie door middel van mobiele telefonie en een inflatie van -9,1 % voor bundels. In Nederland zijn de prijzen voor deze categorie met 8,0 % gedaald op jaarbasis. De communicatie door middel van een mobiele telefoon was 15,6 % goedkoper op jaarbasis, terwijl de prijzen van bundels met 3,1 % gestegen zijn. In België is de communicatie door middel van mobiele telefonie slechts met 1,2 % gedaald op jaarbasis en de bundels zijn met 2,0 % gestegen. Zoals vermeld in het jaarverslag 2016, is de ongunstige evolutie van de prijzen in België in

⁶³ Bij ongewijzigde indirecte belastingen in de GICP zou de diensteninflatie in het derde kwartaal 2017 in België, Frankrijk en Duitsland identiek zijn geweest aan de reële diensteninflatie. In Nederland zou de diensteninflatie 1,3 % hebben bereikt (in plaats van 1,2 % nu).

vergelijking met Frankrijk en Nederland mogelijk deels te wijten aan een verschil in methodologie voor de berekening van de index.⁶⁴ Dit is echter moeilijk te kwantificeren.

Naast de telefoondiensten hebben ook de categorieën sociale bescherming en restaurants, cafés en gelijkaardige etablissementen een niet te verwaarlozen bijdrage geleverd aan het inflatieverschil van diensten ten nadele van België⁶⁵. Personenvervoer door de lucht heeft daarentegen het sterkst bijgedragen tot het inflatieverschil van diensten ten voordele van ons land, voornamelijk ten gevolge van een sterke daling van de prijzen op jaarbasis voor deze diensten dit kwartaal in België (-9,6 % tegenover gemiddeld +3,2 % in de buurlanden).

⁶⁴ Zo houden België en Duitsland in de berekening bijvoorbeeld rekening met de meest geconsumeerde tarieven per profiel en per operator. Frankrijk en Nederland volgen enkel de goedkoopste tarieven per profiel en per operator. Voor meer informatie over het verschil in methodologie zie ook het Jaarverslag 2016 van het Prijzenobservatorium deel II.4.2.

⁶⁵ Voor elk van deze categorieën liet België een hogere inflatie optekenen dan gemiddeld in de buurlanden. Voor sociale bescherming bedroeg de inflatie 2,3 % in België tegenover gemiddeld -2,5 % in de buurlanden. Voor restaurants, cafés en gelijkaardige etablissementen bedroeg de inflatie 2,5 % in België tegenover gemiddeld 1,9 % in de buurlanden. De lagere inflatie in Duitsland en Nederland met betrekking tot sociale bescherming is voornamelijk te wijten aan een sterke negatieve inflatie voor thuiszorg.

Tabel 13. Inflatie voor diensten en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het derde kwartaal 2017

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht in 2017 (in %)	
	België	Gemiddelde buurlanden				België	Gemiddelde buurlanden
Vrijtijdsbesteding en lichaamsverzorging	2,4	1,6	1,8	1,3	1,9	26,1	20,6
Restaurants en cafés	2,5	1,9	2,3	1,4	2,4	15,8	10,2
Culturele diensten	3,5	0,8	0,7	0,9	0,8	3,6	3,5
Kapsalons en lichaamsverzorging	1,8	1,6	2,0	0,9	1,8	3,5	2,4
Recreatieve- en sportdiensten	1,6	1,8	2,1	1,6	1,6	2,1	2,1
Kantines	1,2	1,6	1,3	1,7	3,0	0,7	1,8
Reiniging, herstelling en huur van kleding	1,4	1,8	2,0	1,7	0,6	0,1	0,3
Overige diensten	2,1	0,6	-0,1	1,5	0,5	24,7	18,7
Verpleging in ziekenhuis	2,0	2,7	3,4	-0,6		10,0	1,1
Sociale bescherming	2,3	-2,5	-6,4	1,3	-3,5	4,6	4,3
Verzekering i.v.m. gezondheid	3,8	2,2	2,3	1,9	5,9	2,5	3,0
Tandheelkundige verzorging	7,6	0,7	0,2	1,0	1,8	1,1	1,5
Andere verzekeringen	3,7	1,3	1,2		2,7	0,6	0,6
Andere diensten, n.e.g.	1,0	1,2	1,7	1,0	1,1	1,5	2,2
Financiële diensten, n.e.g.	2,1	3,1	4,2	2,6	2,0	0,1	0,9
Medische en paramedische diensten	0,0	0,8	0,3	1,7	0,0	2,7	3,3
Onderwijs	0,0	0,8	0,4	2,1	1,5	1,5	1,8
Huisvestingsdiensten	1,4	1,4	1,7	0,8	1,4	23,1	28,1
Werkelijke woninghuur	1,1	1,2	1,7	0,2	1,6	14,7	19,7
Riolering en afvalwaterzuivering	4,9	0,6	0,3	1,7	-1,8	1,0	1,7
Andere diensten i.v.m. woning	1,9	1,4	1,5	1,0	-0,5	1,9	1,1
Verzekering i.v.m. woning	3,6	2,9	1,6	3,9	-0,3	0,9	1,0
Huishoudelijke diensten voor de woning	1,0	3,0	6,0	0,7	2,3	2,5	1,0
Diensten onderhoud en reparatie woning	1,4	2,2	3,2	1,8	2,2	1,2	1,0
Huisvuilophaling	0,9	0,6	0,1	2,0	-0,2	0,9	1,3
Reizen	5,2	3,7	3,1	2,6	9,4	6,0	8,3
Accommodatie	7,1	3,6	2,4	2,3	12,5	2,0	3,4
Pakketreizen	3,3	3,6	3,3	4,6	5,7	3,9	4,9
Vervoerdiensten	0,8	2,1	2,5	1,9	0,7	12,3	17,0
Herstelling en onderhoud privévoertuigen	1,8	2,2	3,4	1,9	-2,6	6,4	5,7
Personenvervoer over de weg	3,3	3,5	2,1	4,4	0,9	1,1	1,0
Personenvervoer per spoor	2,6	1,4	2,0	0,6	0,5	1,2	1,8
Andere diensten voor privévoertuigen	0,3	1,3	1,5	0,9	1,3	0,7	3,3
Andere vervoerdiensten	2,0	3,5	1,5	2,3	7,2	0,2	0,2
Verzekering i.v.m. vervoer	-0,1	2,5	2,6	1,9	6,2	1,9	1,6
Personenvervoer door de lucht	-9,6	3,2	3,7	3,1	2,4	0,9	1,5
Communicatie	1,1	-3,2	-0,6	-5,4	-7,6	7,9	7,2
Telefoon- en faxtoestellen en -diensten	1,1	-3,6	-0,7	-5,9	-8,0	7,6	6,7
Postdiensten	0,0	1,8	0,8	3,8	2,2	0,2	0,5
Diensten	2,0	1,2	1,5	0,9	1,2	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium .

Nb: Niet beschikbaar.

VI Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in het derde kwartaal 2017

VI.1 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in België

De inflatie voor niet-energetische industriële producten bedroeg gemiddeld 0,9 % in het derde kwartaal 2017, tegenover 0,8 % in het tweede kwartaal 2017. De stijging van de inflatie is voornamelijk te wijten aan de versnelling van de inflatie van half-duurzame goederen en meer specifiek aan de stijging van de inflatie van kleding als gevolg van de minder uitgesproken kortingspercentages tijdens de zomersolden.

Tabel 14. Recent verloop van de consumptieprijzen voor niet-energetische industriële goederen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2014	2015	2016	2016		2017			2017 – III			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				III	IV	I	II	III	jul	aug	sep		
Niet-duurzame goederen	0,9	0,5	0,7	0,7	0,6	0,9	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	0,42	31,6
Farmaceutische producten	-2,6	-1,4	-0,8	-0,5	-0,1	-0,3	2,7	3,0	3,3	2,9	2,8	0,14	4,9
Producten voor onderhoud en reparatie woning	2,1	0,8	0,1	0,0	0,0	1,2	1,9	2,4	2,2	2,5	2,3	0,10	4,2
Leidingwater	3,3	1,9	1,5	1,5	1,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	0,10	1,8
Kranten en tijdschriften	4,6	4,0	3,9	4,1	4,5	5,0	3,4	2,8	3,6	2,5	2,4	0,06	2,0
Niet-duurzame huishoudartikelen	-1,0	-0,2	1,6	1,2	0,4	-0,2	-0,1	0,4	0,2	0,9	0,2	0,02	3,9
Tuinbouw	1,7	1,7	1,6	2,6	3,0	3,2	1,5	0,4	-0,5	0,6	1,1	0,01	2,9
Huisdieren en aanverwante artikelen	0,7	0,5	1,5	1,3	0,1	-0,2	0,5	0,3	0,0	0,2	0,8	0,01	3,0
Andere medische producten en therapeutische apparaten	0,7	-0,4	1,2	0,8	1,0	-0,1	-0,4	0,1	-0,1	0,4	0,0	0,00	2,6
Drukwerk, schrijfwaren en tekenartikelen	1,8	1,6	2,1	2,3	2,0	0,9	0,9	-0,7	-0,2	-1,2	-0,8	-0,01	1,3
Elektrische toestellen en artikelen voor lichaamsverzorging	1,5	-0,4	-1,5	-1,8	-2,0	-1,2	-0,7	-0,3	-0,5	0,0	-0,3	-0,01	4,9
Half-duurzame goederen	0,2	0,5	0,8	1,1	0,7	0,7	0,7	1,0	1,7	0,6	0,7	0,35	36,6
Kleding	0,1	0,3	0,8	1,3	0,3	0,0	0,2	1,1	3,8	0,0	0,2	0,16	16,8
Boeken	1,2	0,9	1,5	0,7	2,3	2,3	1,3	2,5	3,6	2,7	1,3	0,05	2,0
Onderdelen en toebehoren voor privé-voertuigen	-0,5	-1,2	-0,3	0,2	1,0	2,1	3,0	2,8	3,1	2,5	2,9	0,05	1,7
Vaat-, glaswerk en niet-elektrisch keukengerei	1,7	0,8	1,6	1,8	2,0	1,6	1,2	1,4	1,2	1,4	1,4	0,03	2,0
Schoeisel	1,2	1,2	0,9	1,3	1,3	2,5	1,0	0,6	-0,7	1,1	1,3	0,03	3,6
Spelen, speelgoed en hobby artikelen	0,4	0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,3	0,4	0,9	1,1	0,8	1,0	0,02	1,8
Huishoudtextiel	1,1	1,6	1,4	2,3	1,0	0,9	0,8	0,5	-0,7	1,0	1,1	0,01	2,5
Andere artikelen voor persoonlijk gebruik	0,7	0,4	2,2	2,5	2,2	1,7	1,2	1,0	1,1	0,9	1,0	0,01	1,1
Andere kledingartikelen	1,0	1,2	1,8	2,3	1,9	1,3	1,3	0,8	-0,4	1,6	1,2	0,01	0,9
Kledingstoffen	-1,8	0,6	0,4	1,0	0,2	0,0	1,1	1,2	0,2	1,5	1,8	0,00	0,2
Opslagmedia	-1,9	-3,6	-1,0	-2,2	-3,6	0,8	3,7	0,0	-0,4	0,1	0,4	0,00	1,0
Sport- en kampeerartikelen en artikelen voor buiten recreatie	0,3	-0,2	0,3	0,6	0,3	0,5	-0,3	-0,7	-0,8	-0,8	-0,4	0,00	0,6
Gereedschap voor huis en tuin	0,5	0,5	0,7	0,7	0,5	0,2	0,1	-0,3	-0,5	-0,3	0,0	-0,01	2,5
Duurzame goederen	-0,1	0,2	1,6	1,9	1,3	0,7	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,14	31,8
Nieuwe personenwagens	1,3	1,5	3,5	3,9	2,9	1,6	1,5	1,5	1,5	1,7	1,2	0,19	12,5
Meubelen	1,5	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9	0,8	0,9	0,9	0,08	8,8
Sieraden, uurwerken en klokken	-3,0	3,7	2,9	1,9	3,3	4,5	4,2	3,4	3,9	3,6	2,8	0,03	1,0
Motorfietsen en fietsen	1,9	1,8	2,8	2,9	2,4	2,2	1,4	1,3	1,3	1,3	1,1	0,02	1,4
Tapijten en andere vloerbekleding	1,0	0,8	1,8	1,8	1,7	1,5	1,3	1,2	1,3	1,2	1,1	0,00	0,3
Grote goederen voor recreatie	0,7	1,3	2,9	3,4	2,9	2,1	0,7	0,7	0,5	0,5	1,1	0,00	0,3
Foto- en filmapparatuur en optische artikelen	-3,5	-3,9	-1,3	-0,1	0,0	0,6	-1,3	-4,1	-2,8	-4,0	-5,4	-0,02	0,4
Huishoudapparaten	-0,7	-1,5	-0,5	-0,3	-0,8	-0,8	-0,9	-0,7	0,1	-1,2	-1,0	-0,02	3,6
Audio- en videoapparatuur	-5,4	-4,2	-2,9	-2,8	-3,0	-3,6	-4,2	-3,7	-4,4	-3,3	-3,4	-0,07	1,8
Informatica-apparatuur	-5,8	-5,2	-0,8	-0,1	-1,4	-1,5	-2,9	-4,3	-4,6	-5,6	-2,7	-0,07	1,6
Niet-energetische industriële goederen	0,3	0,5	1,0	1,2	0,8	0,8	0,8	0,9	1,2	0,8	0,8	0,91	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in het derde kwartaal 2017 (in procentpunt), ² p.m. gewicht in de groep in 2017 (in %).

Met een gewicht van 27,3 % in de consumptiekorf leverde deze productgroep een bijdrage van 0,2 procentpunt tot de totale inflatie in dit kwartaal.

De bijzonder heterogene groep van de niet-energetische industriële goederen kan worden onderverdeeld in half-duurzame goederen (zoals kleding en schoeisel), duurzame goederen (zoals nieuwe voertuigen en meubelen) en niet-duurzame goederen (zoals geneesmiddelen en producten voor lichaamsverzorging).

De versnelling van de inflatie voor niet-energetische industriële producten tussen het tweede kwartaal 2017 en het derde kwartaal 2017 wordt vooral verklaard door een hogere inflatie voor half-duurzame goederen (van 0,7 % tot 1,0 %). Zowel de inflatie van half-duurzame goederen als deze van niet-duurzame goederen heeft met 0,4 procentpunt bijgedragen tot de inflatie van niet-energetische industriële goederen. De inflatie van duurzame goederen droeg 0,1 procentpunt bij tot de inflatie van niet-energetische industriële goederen.

De prijzen van half-duurzame goederen namen dit kwartaal gemiddeld met 1,0 % toe. Met een gewicht van 16,6 % in de productgroep en een inflatie van 1,1 % in het derde kwartaal 2017, heeft kleding de grootste bijdrage geleverd tot de inflatie van half-duurzame goederen. Bij een constant gewicht (dus hetzelfde gewicht in 2017 als in 2016) en met dezelfde kortingen als in juli 2016, zou de inflatie voor kleding 0,1 % (in plaats van 3,8 %) zijn geweest in juli 2017 en 0,1 % (in plaats van 1,1 %) hebben bedragen in het beschouwde kwartaal. De inflatie van industriële goederen zou in juli 2017 0,7 % bedragen hebben (in plaats van 1,2 %) en dit kwartaal 0,7 % (in plaats van 0,9 %). De zomersolden waren in 2016 meer uitgesproken (-25,0 %) dan in 2017 (-22,2 %). De inflatie van boeken en speelgoed is ook op een sneller tempo geëvolueerd, van respectievelijk 1,3 % en 0,4 % in het tweede kwartaal 2017 naar 2,5 % en 0,9 % in het derde kwartaal 2017. De prijzen van schoenen zijn daarentegen minder snel gestegen op jaarbasis (0,6 % in dit kwartaal tegenover 2,5 % in het eerste kwartaal 2017. Opslagmedia (zoals blu-raydisks) bevonden zich op hetzelfde prijsniveau als in het derde kwartaal 2016. De versnelling van de inflatie voor half-duurzame goederen is vooral het gevolg van de evolutie van de prijzen voor kleding.

Voor niet-duurzame goederen bedroeg de inflatie 1,3 % zoals in het vorige kwartaal. In de loop van dit kwartaal hebben farmaceutische producten, watervoorziening en producten voor onderhoud en reparatie van de woning de grootste bijdrage geleverd tot de inflatie van niet-duurzame goederen met een inflatie van respectievelijk 3,0 %⁶⁶, 5,5 %⁶⁷ en 2,4 %. Producten voor lichaamsverzorging en drukwerk en schrijfwaren (zoals bijvoorbeeld papier) hebben daarentegen een negatieve bijdrage geleverd tot de inflatie van niet-duurzame goederen. Terwijl de inflatie van producten voor onderhoud en reparatie van de woning (2,4 % tegenover 1,9 % in het voorgaande kwartaal) en van farmaceutische producten (3,0 % tegenover 2,7 % in het voorgaande kwartaal) versneld is, is deze van kranten en tijdschriften vertraagd (3,4 % tegenover 2,8 % in het voorgaande kwartaal), met als gevolg dat de inflatie van niet-duurzame goederen stabiel is gebleven.

De inflatie van duurzame goederen is licht gedaald tijdens dit kwartaal. De consument moest gemiddeld 0,4 % meer betalen voor duurzame goederen (tegenover nog 0,5 % in het tweede kwartaal 2017). 'Nieuwe personenwagens en, in mindere mate, meubelen hebben tijdens dit kwartaal een opwaartse invloed gehad op de inflatie voor duurzame goederen, met een inflatie van respectievelijk 1,5 % en 0,9 %. Informatica-apparatuur (bijvoorbeeld printers en GPS), foto- en filmapparatuur (onder andere digitale fototoestellen) en audio- en videoapparatuur (bijvoorbeeld televisies) hebben daarentegen een negatieve bijdrage tot de inflatie van duurzame goederen geleverd (met een inflatie van respectievelijk -4,3 %, -4,1 % en -3,7 %). De inflatievertraging bij de duurzame goederen is onder andere terug te voeren tot de prijsontwikkeling van foto- en filmapparatuur (van -1,3 % naar -4,1 %) en van informatica-apparatuur (van -2,9 % naar -4,3 %).

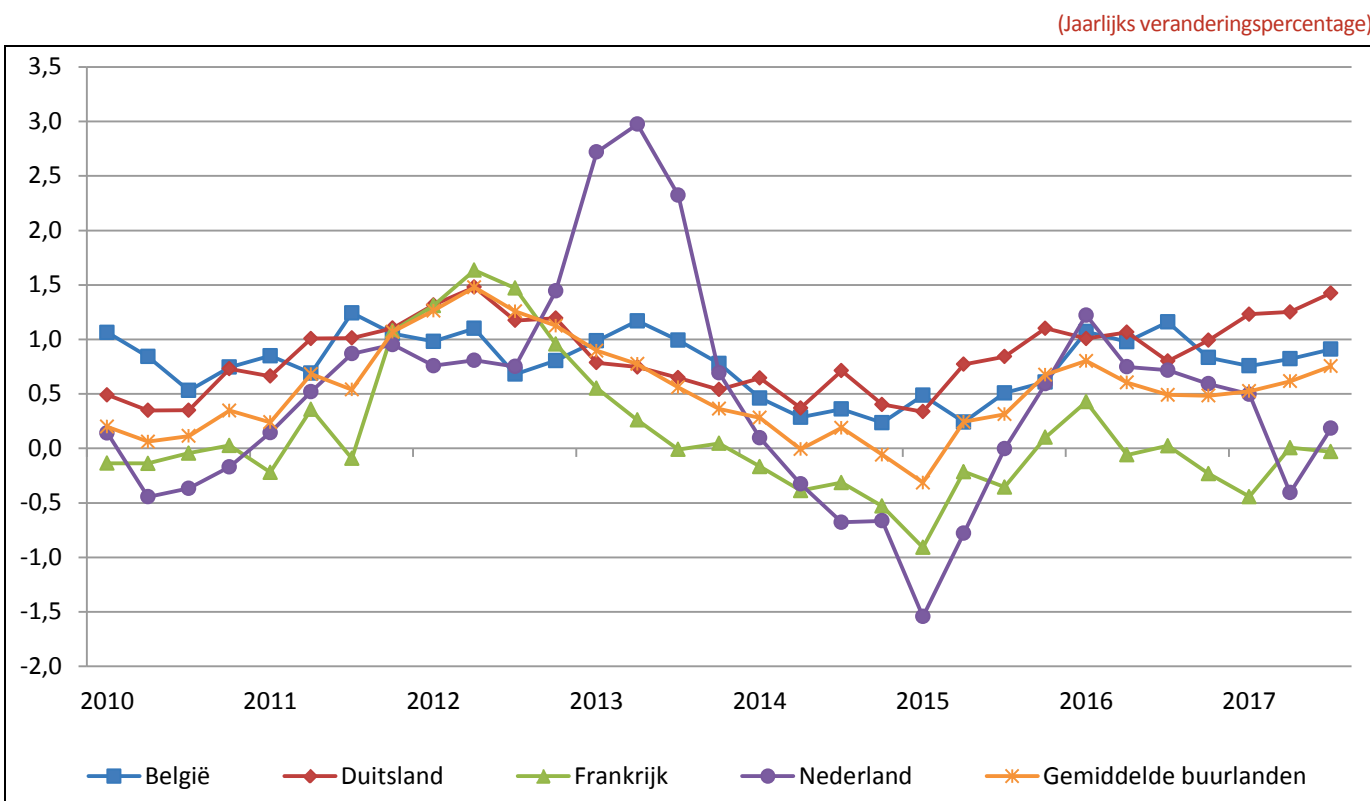
⁶⁶ Het remgeld voor bepaalde antibiotica werd verhoogd vanaf 1 mei 2017.

⁶⁷ In de meeste Vlaamse gemeenten hebben de leveranciers van water hun tarief significant doen stijgen. Deze tariefverhogingen werden goedgekeurd voor de periode 2017-2022 (behalve voor Watergroep waarvan de tarieven slechts voor 2017 werden goedgekeurd).

VI.2 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in de voornaamste buurlanden

De inflatie van industriële goederen bedroeg gemiddeld 0,8 % in onze buurlanden in het derde kwartaal 2017 (tegenover 0,6 % tijdens het tweede kwartaal 2017).⁶⁸ De inflatie in België bereikte 0,9 % en was dus hoger. De bijdrage van de niet-energetische industriële goederen tot het inflatieverschil ten nadele van ons land bedroeg 0,04 procentpunt. Terwijl de inflatie voor niet-energetische industriële goederen versnelde in Duitsland (van 1,3 % in het tweede kwartaal naar 1,4 % in het derde kwartaal 2017) en in Nederland (van -0,4 % naar 0,2 %) en bleef stabiel in Frankrijk (0,0 %).

Grafiek 16. Kwartaalevolutie van de consumptieprijsen voor niet-energetische industriële goederen in België en in de voornaamste buurlanden

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

In het derde kwartaal 2017 leverden de farmaceutische producten en de producten voor onderhoud en reparatie van de woning de grootste bijdrage tot het inflatieverschil ten nadele van ons land voor niet-energetische industriële goederen. Terwijl farmaceutische producten en producten voor onderhoud en reparatie van de woning op jaarbasis respectievelijk 3,0 % en 2,4 % meer kostten in België, moest de consument gemiddeld slechts 1,1 % en 0,1 % meer betalen in onze buurlanden tussen het derde kwartaal 2016 en het derde kwartaal 2017. Kranten, tijdschriften en tuinbouwproducten leverden een bijdrage tot het inflatieverschil ten voordele van ons land. Dit kwartaal bedroeg de inflatie voor deze twee productcategorieën in onze buurlanden respectievelijk 4,8 % en 2,8 % tegenover 2,8 % en 0,4 % in België.

⁶⁸ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie van niet-energetische industriële goederen hetzelfde geweest zijn als de reële inflatie in België, Frankrijk en Duitsland en 0,1 % hebben bedragen in Nederland.

Tabel 15. Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het derde kwartaal 2017

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2017 (in %)	
	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	België	Gemiddelde buurlanden
Niet-duurzame goederen	1,3	1,1	1,7	0,6	0,1	31,6	30,6
Farmaceutische producten	3,0	1,1	2,6	-1,0	0,8	4,9	4,5
Producten voor onderhoud en reparatie woning	2,4	0,1	0,4	-0,4	-0,8	4,2	1,4
Leidingwater	5,5	0,9	0,9	1,2	-0,4	1,8	2,5
Kranten en tijdschriften	2,8	4,8	4,9	4,7	3,9	2,0	2,5
Niet-duurzame huishoudartikelen	0,4	0,3	-0,7	0,7	2,6	3,9	2,6
Tuinbouw	0,4	2,8	3,1	2,8	1,3	2,9	2,7
Andere medische producten en therapeutische apparaten	0,1	0,9	1,5	-0,5	0,6	2,6	3,7
Huisdieren en aanverwante artikelen	0,3	1,4	2,6	0,2	0,3	3,0	2,7
Drukwerk, schrijfwaren en tekenartikelen	-0,7	1,4	3,0	0,4	0,5	1,3	1,4
Elektrische toestellen en artikelen voor lichaamsverzorging	-0,3	-0,4	-0,3	0,0	-2,1	4,9	6,7
Half-duurzame goederen	1,0	0,7	1,7	-0,5	0,0	36,6	35,7
Kleding	1,1	0,5	1,7	-0,5	-1,4	16,8	13,8
Boeken	2,5	1,5	1,8	0,4	2,8	2,0	2,1
Onderdelen en toebehoren voor privé-voertuigen	2,8	0,3	0,9	-0,8	-1,0	1,7	2,5
Vaat-, glaswerk en niet-elektrische keukengerei	1,4	0,7	1,0	0,7	-0,9	2,0	2,2
Schoeisel	0,6	2,0	3,3	0,3	1,3	3,6	3,9
Speelgoed en hobbyartikelen	0,9	0,6	2,6	-2,9	2,4	1,8	2,4
Huishoudtextiel	0,5	0,7	0,9	0,3	1,0	2,5	1,6
Andere artikelen voor persoonlijk gebruik	1,0	0,2	1,2	-0,5	0,9	1,1	1,4
Andere kledingartikelen en toebehoren	0,8	-0,5	1,6	-1,0	-4,3	0,9	1,0
Kledingstoffen	1,2	-0,1	-0,1			0,2	0,2
Opslagmedia	0,0	3,5	4,6	0,6	7,5	1,0	0,9
Sport- en kampeerartikelen en artikelen voor buiten recreatie	-0,7	-0,3	-0,5	-0,4	0,4	0,6	1,7
Gereedschap voor huis en tuin	-0,3	0,0	-0,1	0,0	1,2	2,5	2,1
Duurzame goederen	0,4	0,5	0,9	0,0	0,4	31,8	33,7
Nieuwe personenwagens	1,5	1,4	1,5	1,0	1,9	12,5	13,8
Meubelen	0,9	0,5	0,9	0,2	-0,4	8,8	6,9
Sieraden, uurwerken en klokken	3,4	2,3	3,8	1,3	1,0	1,0	2,0
Motorfietsen en fietsen	1,3	2,1	2,3	1,4	2,4	1,4	1,3
Tapijten en andere vloerbekleding	1,2	1,9	3,2	0,4	1,1	0,3	0,7
Grote goederen voor recreatie	0,7	0,9	1,3	0,2	2,0	0,3	1,3
Foto- en filmapparatuur en optische artikelen	-4,1	-0,2	0,5	-2,5	1,0	0,4	0,6
Huishoudapparaten	-0,7	-1,8	-1,5	-2,2	-2,1	3,6	3,4
Audio- en videoapparatuur	-3,7	-3,0	-2,5	-4,1	-2,5	1,8	1,8
Informatica-apparatuur	-4,3	-2,5	-1,3	-4,5	-2,1	1,6	1,9
Niet-energetische industriële goederen	0,9	0,8	1,4	0,0	0,2	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

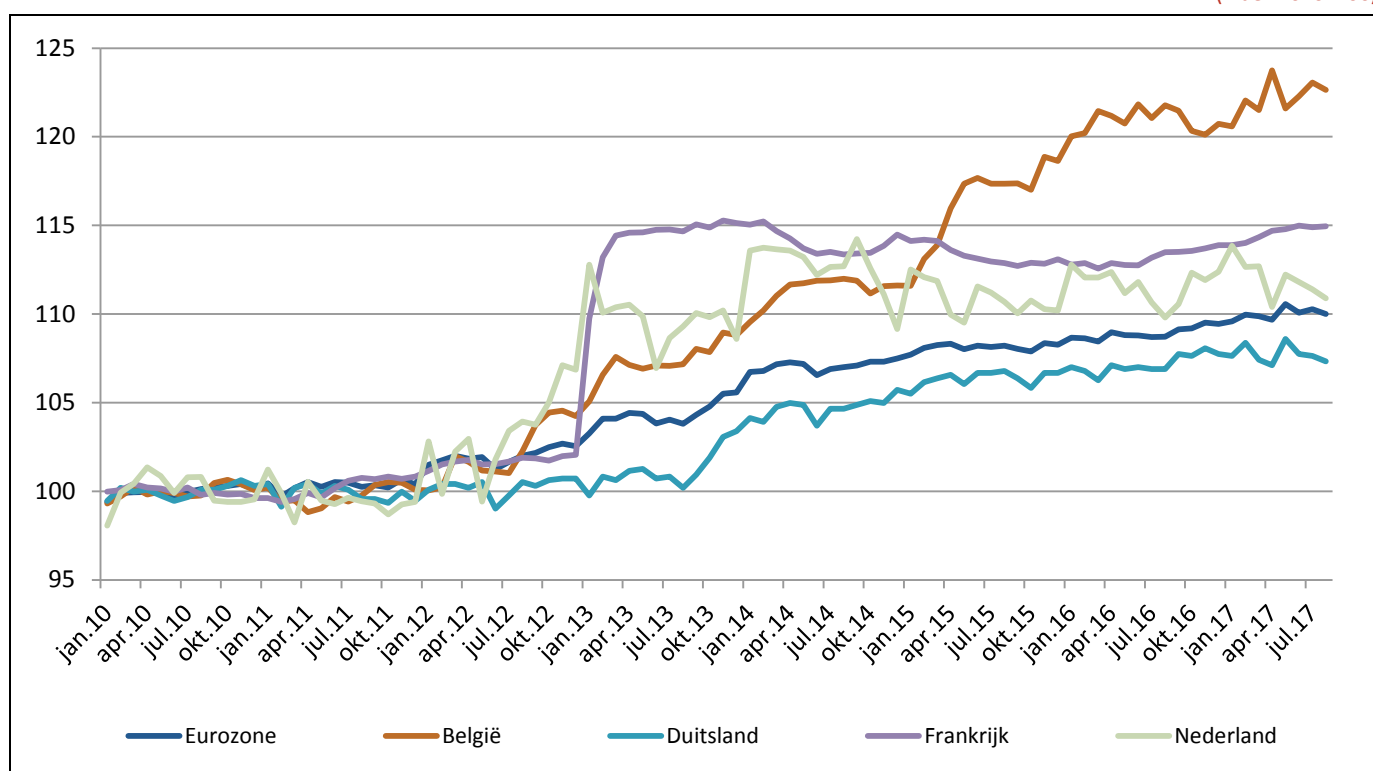
Nb: Niet beschikbaar.

VII. Verkennende analyse aangaande de marktwerking van de vervaardiging van bier (NACE 11.05) en de impact op de consumptieprijzen

In zijn studie over de marktwerking in België⁶⁹, heeft het Prijzenobservatorium de vervaardiging van bier naar voren geschoven als een van de sectoren met de hoogste operationele rendabiliteit in de periode 2008-2014. Bovendien blijkt de (geharmoniseerde) consumptieprijsindex voor bier veel sterker gestegen te zijn in België dan in de buurlanden: in vergelijking met januari 2010 betaalde de Belgische consument in augustus 2017⁷⁰ 23,5 % meer voor bier, terwijl de consumptieprijsstijging in de eurozone, Frankrijk⁷¹, Nederland⁷² en Duitsland respectievelijk 10,7 %, 15,0 %, 13,1 % en 7,9 % bedroeg (tijdens dezelfde periode).

Grafiek 17. Verloop van de consumptieprijs voor bier in België, de eurozone en de voornaamste buurlanden

(Index 2010=100)

Bron: EC.

⁶⁹ INR (2016), [Marktwerking in België: horizontale screening van marktsectoren](#) (opgesteld door E. Van Hirtum, L. Tsyganok, J-Y. Jaucot et L. Mariën).

⁷⁰ In de loop van september 2017 werd de gegevensverzameling afgesloten. De meest recente gegevens hebben bijgevolg betrekking op augustus 2017.

⁷¹ De Franse consumptieprijs gingen begin 2013 fors de hoogte in. Deze stijging (+7,5 % tussen december 2012 en januari 2013) was te wijten aan een verhoging van de accijnzen en diverse taken.

⁷² Eind 2012 – begin 2013 namen de Nederlandse consumptieprijsen voor bier sterk toe. Deze stijging wordt gedeeltelijk verklaard door de verhoging van de btw van 19 naar 21 % op 1 oktober 2012, evenals de accijnsverhoging voor bier op 1 januari 2013. Op 1 januari 2014 werden de accijnzen opnieuw verhoogd.

Het doel van dit artikel is om een stand van zaken op te maken van de werking van deze sector. Hiervoor wordt de evolutie van de producenten- en consumptieprijsen onderzocht, gevolgd door een analyse van verschillende indicatoren voor marktwerking.

VII.1 Evolutie van de producenten- en consumptieprijsen

Het eerste deel van dit hoofdstuk analyseert de impact van de accijnsverhogingen op de consumptieprijsen van bier in België en de buurlanden. Het tweede deel behandelt vervolgens de impact van de producentenprijsen op de consumptieprijsen voor bier. Hierbij wordt opgemerkt dat de prijsgegevens bij constante indirecte belastingen slechts sinds januari 2013 beschikbaar zijn.

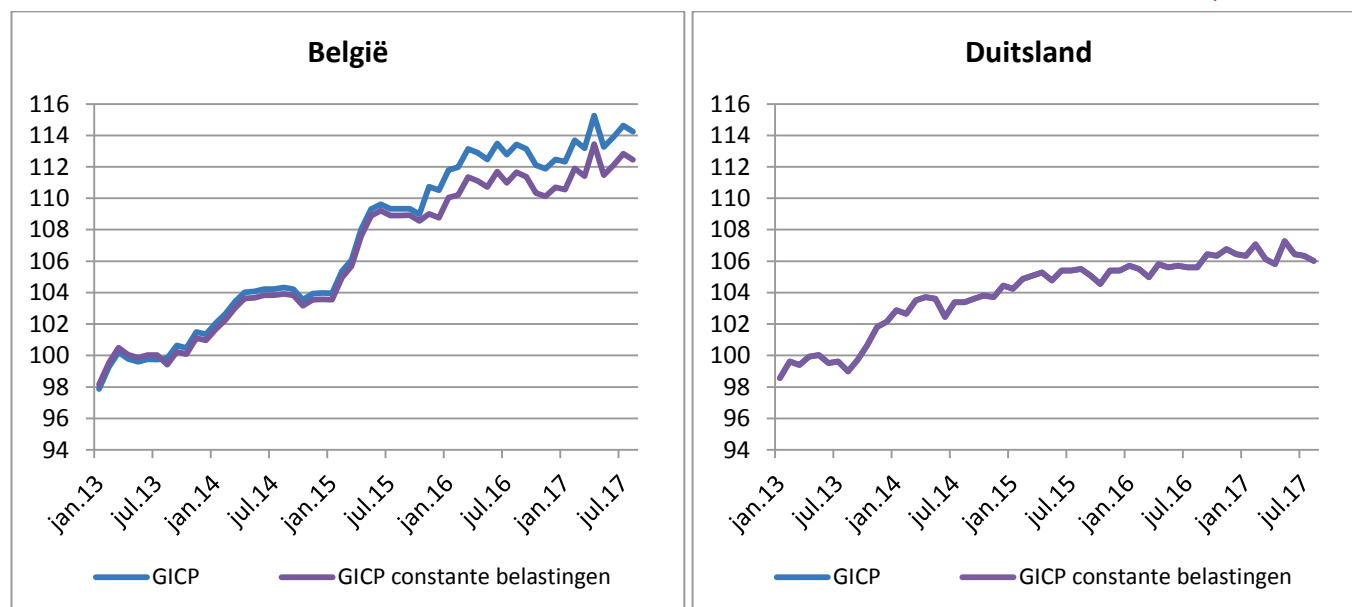
Consumptieprijsen

De geharmoniseerde index der consumptieprijsen (GICP) voor bier namen de afgelopen jaren sterker toe in België dan in de voornaamste buurlanden. Terwijl de consument in België in augustus 2017 14,2 % meer betaalde dan in 2013, bleef de prijstoe name in de eurozone beperkt tot 5,4 % en in de buurlanden tot 6,0 % in Duitsland, 1,0 % in Nederland en 0,6 % in Frankrijk.⁷³ De prijstoe name in België⁷⁴ is meer te wijten aan zware bieren (+18,0 % tussen 2013 en augustus 2017) dan aan lichte bieren (+11,5 % in dezelfde periode).

Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie in België lager uitgekomen zijn. De jaar-op-jaar prijsstijging bij ongewijzigde indirecte belastingen zou tijdens dezelfde periode 12,4 % bedragen hebben. Hetzelfde geldt voor Nederland en Frankrijk, waar de inflatie voor bier bij ongewijzigde indirecte belastingen respectievelijk -0,8 % en -0,2 % zou bedragen hebben. In Duitsland zou de inflatie voor bier niet gewijzigd zijn (6,0 %).

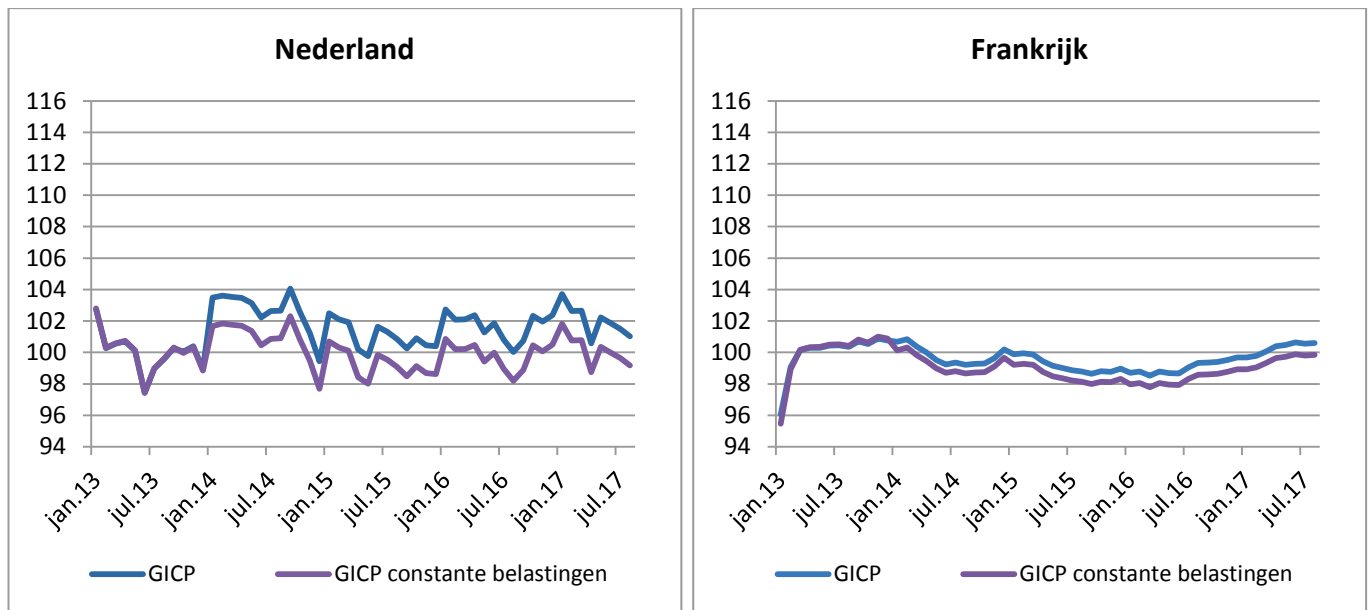
Grafiek 18. Verloop van de consumptieprijsindex voor bier in België en de voornaamste buurlanden

(Index 2013=100)

⁷³ In Frankrijk en Nederland gingen de prijzen reeds in 2012 sterk de hoogte in.

⁷⁴ Op basis van de nationale consumptieprijsindex.

Bron: EC.

Op 5 augustus 2013 en op 1 november 2015 (in het kader van de taxshift) werden de accijnzen voor bier in België verhoogd. De voorgaande verhoging dateerde al van 10 april 2007.

Wat het niveau van de accijnzen voor pilsbier betreft, liggen deze in België (24,1 cent per liter) hoger dan in Duitsland (9,4 cent per liter), maar lager dan in Frankrijk (37,1 cent per liter) en Nederland (38 cent per liter). Op basis van cijfers verzameld via de shopping websites van enkele grootdistributeurs, blijkt dat de gemiddelde prijs voor een bak pilsbier (A-merk) in België tussen januari 2013 en augustus 2017 toenam met 23,5 %, terwijl een blik pilsbier (A-merk) 11,5 % duurder werd. Voor eersteprijsproducten stegen de prijzen respectievelijk met 55,9 % en 22,3 %. Tijdens de beschouwde periode zag de consument de prijzen voor eersteprijsproducten dus sterker stijgen dan voor A-merken. Dit kan o.a. verklaard worden doordat het aandeel van de accijnzen voor de eersteprijsproducten hoger ligt dan voor de A-merken (zie bijlage 3). De prijstoenname gerelateerd aan de accijnzen voor pilsbier bedroeg in dezelfde periode 3,5 cent per liter, dus 9,6 % (voor een bak pilsbier) en 14,6 % (voor een blik pilsbier) van de consumptieprijsstijging voor de A-merken is het gevolg van de accijnsverhoging.

Voor trappist bedragen de accijnzen gemiddeld 38,1 cent per liter in België, wat meer is dan in Duitsland (15,0 cent per liter), maar minder dan in Nederland (47,5 cent per liter) en Frankrijk (66,7 cent per liter).

Zoals ook blijkt uit het verloop van de consumptieprijzen, namen de accijnzen voor bier zowel in België als in de buurlanden toe tussen 1 januari 2013 en 1 juli 2017. Enkel in Duitsland bleven de accijnzen voor bier ongewijzigd.

Tabel 16. Accijnzen voor bier in België en in de voornaamste buurlanden

(Toestand op 1 juli 2017 en 1 januari 2013 (tussen haakjes), euro per liter)⁷⁵

	België	Duitsland	Frankrijk	Nederland
Pils^a	0,2405 (0,2053)	0,0944 (0,0944)	0,3705 (0,3600)	0,3796 (0,3590)
Trappist^b	0,3808 (0,3250)	0,1495 (0,1495)	0,6669 (0,6480)	0,4748 (0,4490)

Bronnen: EC, berekeningen FOD Economie.

a: gemiddeld 12°Plato, 5% alcohol.

b: gemiddeld 19°Plato, 9% alcohol.

⁷⁵ Meest recente gegevens.

De invloed van de recentste accijnsverhogingen op de consumptieprijsstijging voor bier bedroeg tijdens de periode januari 2013 – augustus 2017 12,9 %. ⁷⁶ Weliswaar bleef de impact tijdens de periode januari 2013 – oktober 2015 (voorafgaand aan de meest recente accijnsverhoging voor bier) beperkt tot 6,6 %. Tijdens de daarop volgende periode liep de impact op tot 25,9 %. Dit alles toont aan dat de prijsstijgingen voor bier, naast de accijnsverhogingen, ook aan andere factoren te wijten waren, zoals onder andere prijsverhogingen door de producent.

Producentenprijzen

Tussen 2010 en 2017 (gemiddelde van januari tot en met augustus 2017) nam de Belgische producentenprijs (afzetprijs van de bierbrouwers) voor bier toe met 15,2 %. Tijdens dezelfde periode steeg de Europese producentenprijs met 12,7 %. Vooral sinds 2013 neemt de Belgische producentenprijs sterker toe dan de Europese (met uitzondering van 2014), wat resulteert in een gemiddelde jaarlijkse groei (GJG) van 2,8 % in België en 1,7 % in de eurozone.

In vergelijking met onze buurlanden, nam de Nederlandse producentenprijs (+24,1 %) tijdens de periode 2010-2017 sterker toe dan de Belgische, terwijl de Duitse (+10,9 %) en Franse (+5,2 %) afzetprijs trager evolueerde.

Tabel 17. Jaarlijks veranderingspercentage van de producentenprijs voor bier (NACE 11.05 Vervaardiging van bier) in België en de eurozone (binnenlandse markt), gecumuleerde inflatie (GI) 2010-2017 en 2013-2017 en gemiddelde jaarlijkse groei (GJG)

(In %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	GI 2010-2017	GI 2013-2017	GJG 2010-2017	GJG 2013-2017
België	0,1	0,0	0,5	2,6	2,8	2,8	3,1	2,6	15,2	11,7	2,0	2,8
Duitsland	-0,1	0,6	1,8	1,0	3,3	1,4	0,5	1,8	10,9	7,1	1,5	1,7
Frankrijk	1,5	-6,6	4,6	4,5	2,2	1,9	0,3	-1,3	5,2	3,1	0,7	0,8
Nederland	0,7	2,0	4,6	3,0	2,7	2,2	3,6	3,8	24,1	13,0	3,1	3,1
Eurozone	1,1	1,0	2,4	1,9	3,3	1,8	0,8	1,0	12,7	7,0	1,7	1,7

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek – Statistics Belgium.

In onderstaande grafiek wordt het verloop van de Europese grondstoffenprijs voor brouwerijgerst vergeleken met de producentenprijs en de consumptieprijs voor bier in België. Aangezien de consumentenprijs in België gebaseerd is op zowel Belgische bieren als buitenlandse bieren, wordt in de analyse de afzetprijs ook berekend als een gewogen gemiddelde van enerzijds de afzetprijs voor de binnenlandse Belgische markt en anderzijds de afzetprijs voor de eurozone (19 landen), waarbij aan deze laatste een gewicht van 6,4 % werd toegekend, overeenkomstig de importpenetratie voor de sector NACE 11.05 vervaardiging van bier⁷⁷). Tussen januari 2010 en augustus 2017 nam de Belgische producentenprijs voor bier toe met 15,5 %. In dezelfde periode noteerde de Belgische consumptieprijs voor bier 23,5 % hoger.

Tussen de Belgische producentenprijs en consumptieprijs voor bier wordt een vrij gelijklopend, opgaand prijsverloop waargenomen, alhoewel de consumptieprijs sterker gestegen is in de beschouwde periode. Dit blijkt niet het geval tussen de Europese grondstoffenprijs voor brouwerijgerst en de daaropvolgende schakels in de keten. Dit valt te verklaren door het feit dat de totale aankoopkosten slechts 31,8 % uitmaken van de totale kosten in de biersector, slechts 15,6 % heeft betrekking op de aankoop van grondstoffen (dus meer dan gerst alleen) (zie deel VII 2.4). Terwijl de prijs voor gerst in het voorjaar van 2010 de hoogte in schoot, volgden de producentenprijs en consumptieprijs pas in 2012. Ook de prijsdaling voor gerst vanaf het voorjaar van 2013 kan niet worden waargenomen in het prijsverloop van de produ-

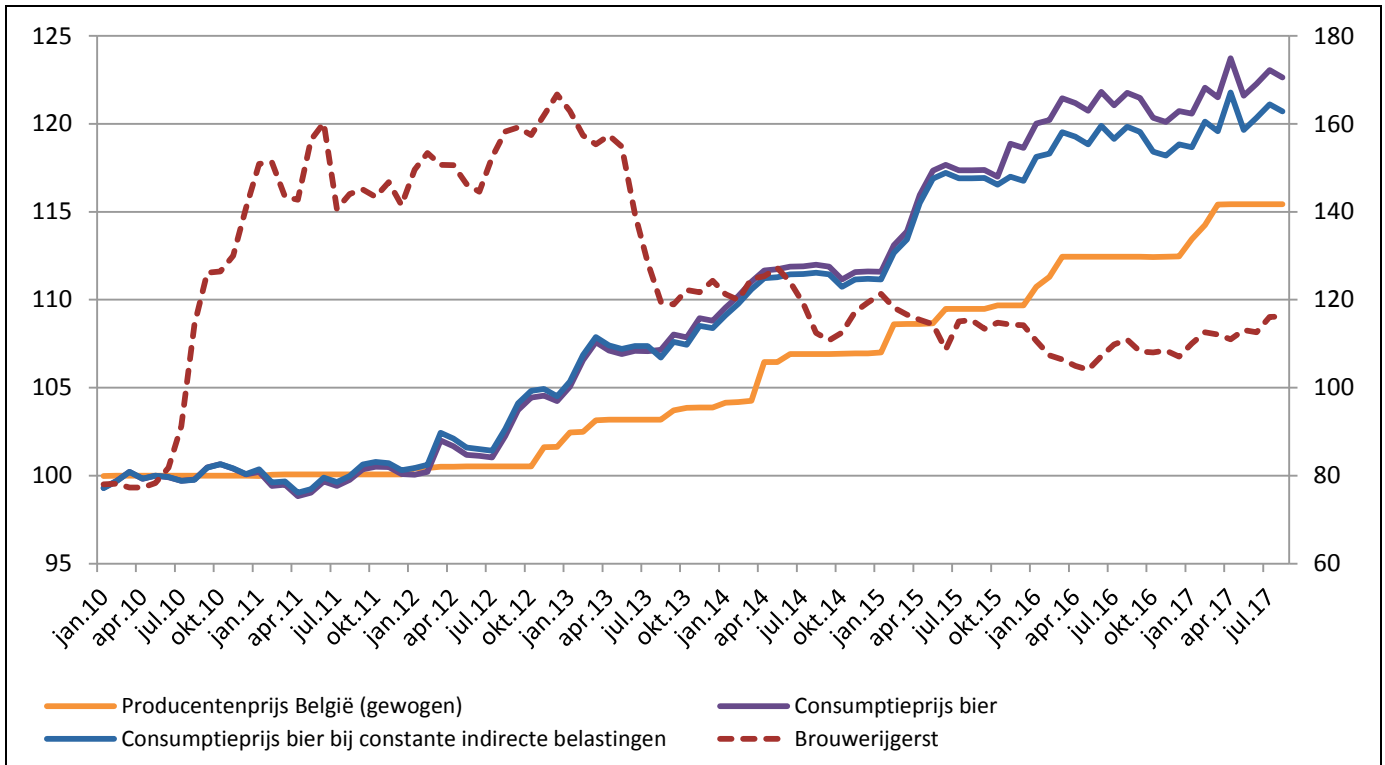
⁷⁶ Deze impact werd berekend door de procentuele wijziging van het reële GICP te vergelijken met de procentuele wijziging van het GICP bij constante indirecte belastingen. Zo nam bijvoorbeeld het GICP en het GICP bij constante indirecte belastingen voor bier tussen januari 2013 en augustus 2017 toe met respectievelijk 16,7 % en 14,6 %, wat een verschil oplevert van 2,1 procentpunt te wijten aan de aanpassing van de accijnzen. Ten opzichte van de totale prijsstijging van 16,7 % (GICP) heeft de accijnswijziging dan een impact van 12,9 %.

⁷⁷ INR (2016), [Marktwerking in België : horizontale screening van marktsectoren](#) (opgesteld door E. Van Hirtum, L. Tsyganok, J.-Y. Jaucot en L. Mariën).

centenprijs en de consumptieprijs. Weliswaar noteerde de gerstprijis in augustus 2017 48,8 % hoger dan in januari 2010.

Grafiek 19. Verloop van de Europese grondstoffenprijs voor brouwerijgerst (rechtterschaal), de producentenprijs en de consumptieprijs voor bier in België (linkerschaal)

(Index 2010=100)

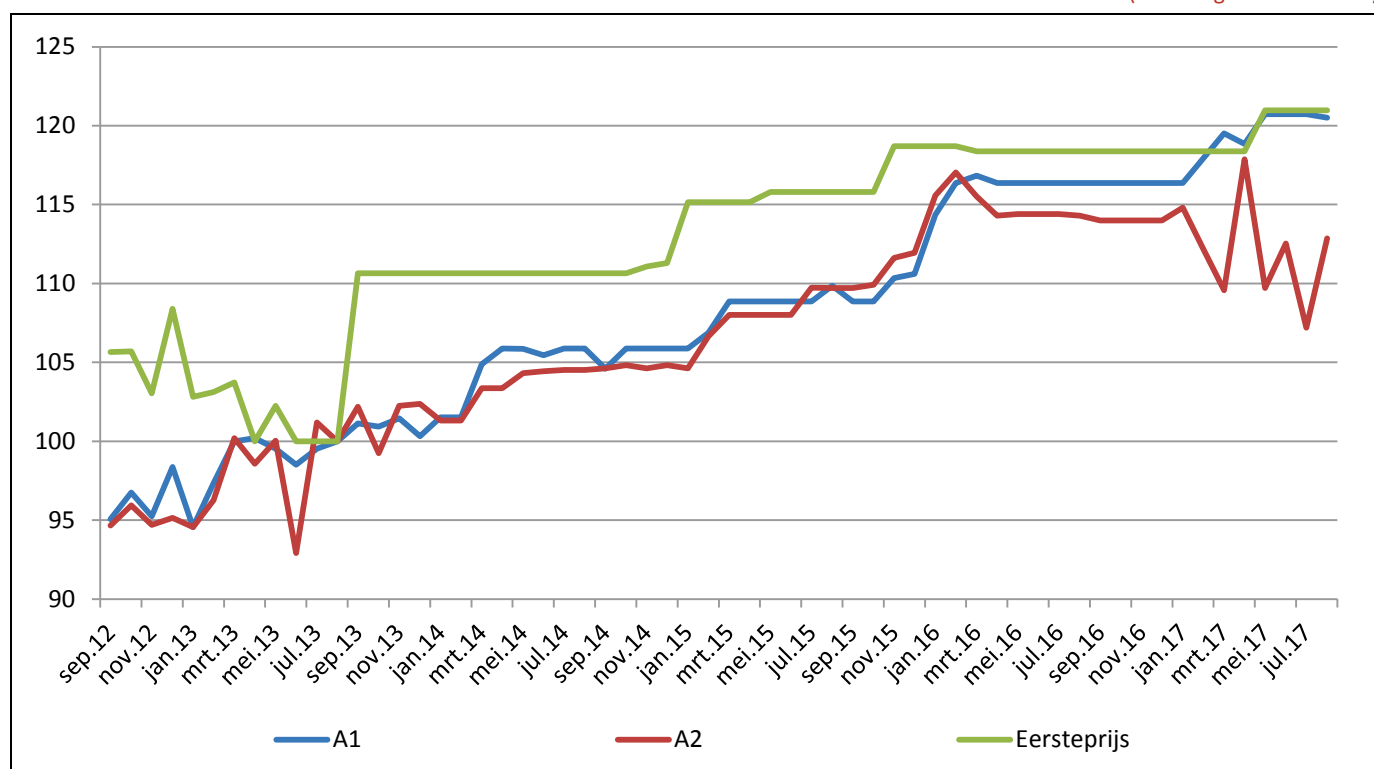

Bron: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

Op basis van cijfers verzameld via de shopping websites van enkele grootdistributeurs, beschikbaar sinds september 2012, blijkt eveneens dat de consumptieprijsen voor pilsbier sterk toegenomen zijn. Onderstaande grafiek toont een grote correlatie tussen de evolutie van de consumptieprijsen voor twee concurrerende A-merken. Prijsverhogingen (omwille van toegenomen grondstoffen- en energieprijzen, duurdere verpakkingen en hogere loonkosten, ...) voor het ene A-merk worden immers quasi altijd gevolgd door prijsverhogingen voor het andere A-merk.

Grafiek 20. Consumptieprijs voor pilsbier (in bak) in België voor twee A-merken en een eerste prijsproduct

(Index augustus 2013=100)

Bronnen: FOD Economie, eigen berekeningen (op basis van gegevens shopping websites).

VII.2 Marktwerving van de brouwerijsector in België

VII.2.1 Economisch belang en uitvoer

Het aantal ondernemingen dat actief is in de vervaardiging van bier is met 77,3 % gestegen tussen 2010 en 2015 en gaat van 132 naar 234⁷⁸. De nieuwkomers zijn echter zeer kleine brouwerijen waarvan de impact op de concurrentie in de sector en op de evolutie van de prijzen marginaal is (zie punt 2.2). De totale omzet van de sector bedroeg meer dan 2,2 miljard euro in 2015, hetzij 47,4 % van de totale omzet van de vervaardiging van dranken in België. De omzet is met 26,8 % gestegen tussen 2010 en 2015. De brouwerijsector stelde meer dan 4.900 werknemers in voltijdsequivalenten tewerk in 2015 (hetzij een stijging van 11,3 % t.o.v. 2010).

Tabel 18. Economisch belang van de brouwerijsector (NACE 11.05) in België, 2010 – 2015

(In aantallen en in euro)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Groei 2010-2015
Aantal bedrijven	132	146	162	170	229	234	77,27 %
Totale omzet (in euro)	1.767.915.560,8	1.858.235.113,8	2.071.201.100,3	2.079.187.000,7	2.173.856.330,2	2.242.390.651,6	26,84 %
Aantal werknemers (vte)	4.434	4.496	4.650	4.767	4.807	4.935	11,30 %

Bronnen: btw-gegevens, balanscentrale NBB, RSZ.

⁷⁸ Volgens de gegevens van de btw-administratie.

De stijging van de omzet van de sector is te wijten aan een sterke dynamiek op het vlak van de export. De Belgische export van bier bedroeg namelijk meer dan één miljard euro in 2015, wat een stijging van 62,4 % betekent in vergelijking met 2010.⁷⁹ In termen van waarde is de export even belangrijk als de binnenlandse verkoop (48 % van het totale omzetcijfer), inzake hoeveelheid vertegenwoordigt de export 66 % van de productie. Volgens de beroepsvereniging van Belgische brouwers bedraagt de export meer dan 13 miljoen hectoliter voor een totale productie van 19,8 miljoen hectoliter in 2015. Niet alle brouwerijen hebben echter de capaciteit om te exporteren: een zeer groot deel van de export (61,2 % in 2015) wordt verwezenlijkt door de drie belangrijkste ondernemingen binnen de sector en de grootste onderneming heeft veruit het grootste aandeel in de Belgische export van bier.⁸⁰

Zoals aangeduid in tabel 19, heeft België een handelsbalans met een groot overschot voor dit product: de import bedraagt 150 miljoen euro in 2015.

Tabel 19. Buitenlandse handel in moutbieren in België, 2010-2015

(In euro, tenzij anders vermeld)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Groei 2010-2015
Export	673.477.285,0	749.825.456,2	891.663.586,4	896.436.026,4	966.520.562,7	1.093.903.610,6	62,43 %
Import	109.877.526,0	115.954.765,2	133.689.922,8	111.848.517,7	140.969.530,5	150.893.496,0	37,33 %

Bronnen: NBB (buitenlandse handel - nationaal concept).

Meer dan de helft van de Belgische export van bier is bestemd voor de Europese markt (64,2 % in 2015). De export buiten de EU is evenwel explosief gegroeid: +129,6 % tussen 2011⁸¹ en 2015.⁸² De export is geëvolueerd van een ratio van 22,7 % van het totaal in 2011 naar 35,8 % in 2015.

⁷⁹ Deze exportdynamiek was meer uitgesproken in België dan in de voornaamste buurlanden. Op basis van de statistieken over buitenlandse handel (Comext – Eurostat), blijkt dat de toename van de export tussen 2010 en 2015 uitkwam op 24 % in Nederland en 20 % in Duitsland. In Frankrijk bedroeg de exporttoename 53 %, maar het exportniveau is er veel lager dan in België, Duitsland en Nederland.

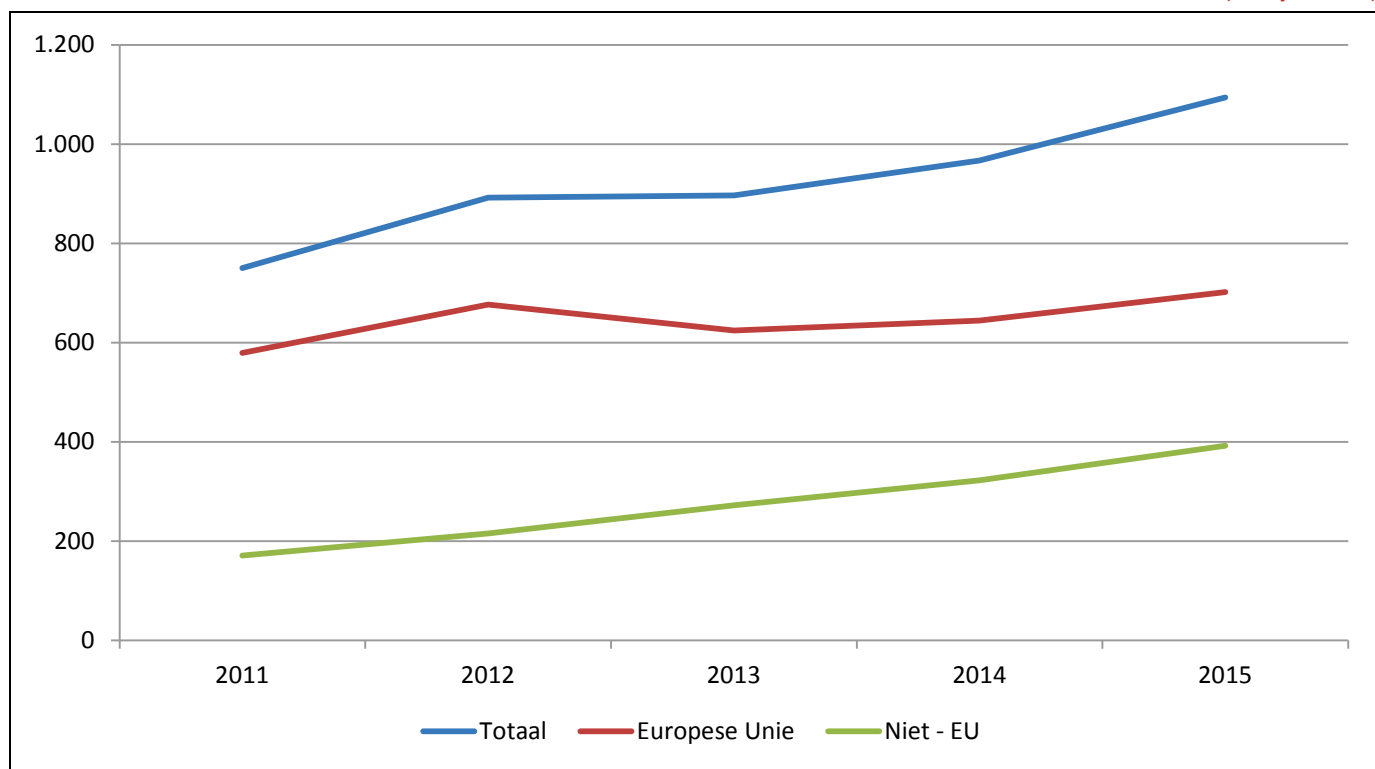
⁸⁰ Bovendien wordt een deel van de resterende export verwezenlijkt door tussenpersonen. Gemiddeld over de periode 2010-2015 werd 67,4 % van de export verwezenlijkt door brouwerijen en 30 % door ondernemingen die behoren tot de groothandel.

⁸¹ De exportgegevens per bestemming zijn slechts beschikbaar vanaf 2011.

⁸² Ook onze buurlanden kenden een sterke toename van de export naar landen buiten de Europese Unie, maar deze toename was meer uitgesproken in België (+129,6 %) dan in Nederland (+28,9 %), Duitsland (+59,1 %) en Frankrijk (+85,6 %).

Grafiek 21. Export van Belgisch bier, 2011-2015

(In miljoen euro)

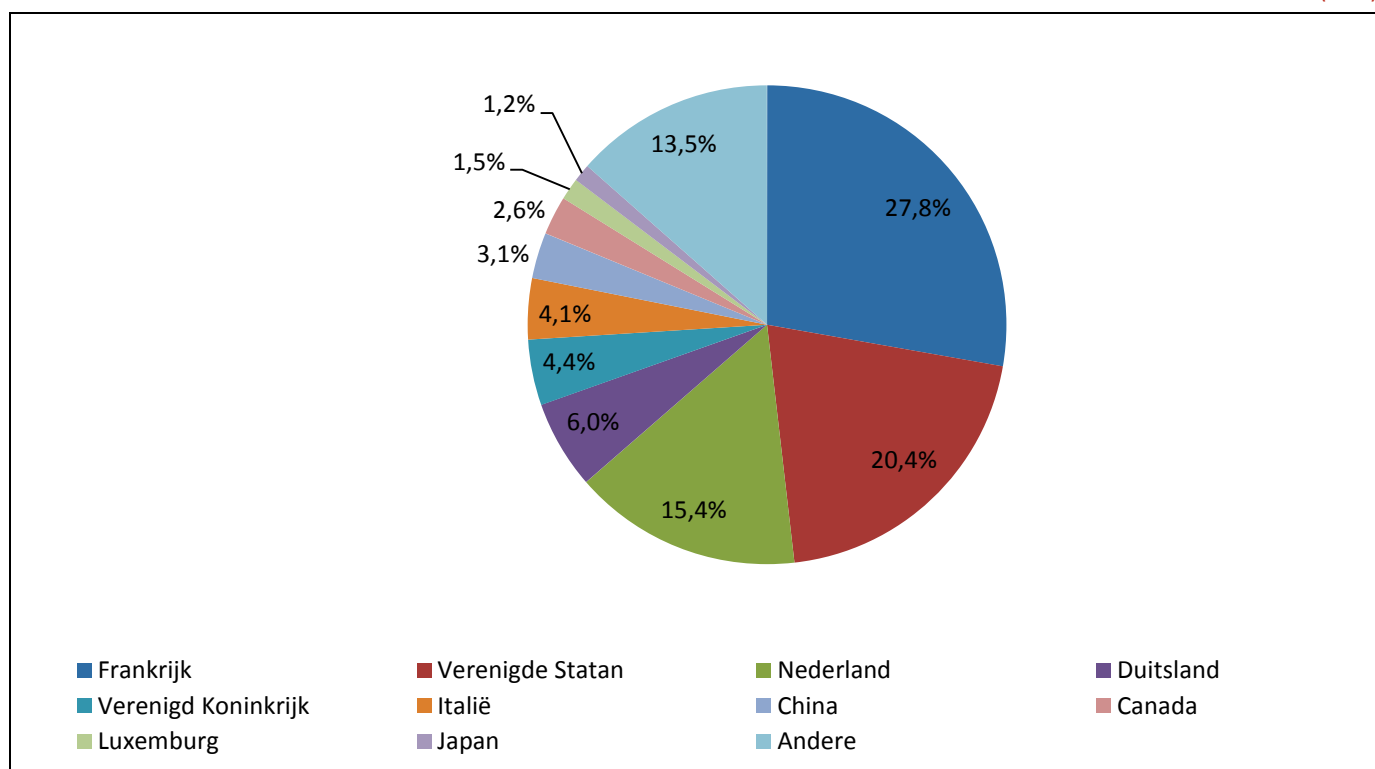

Bron: NBB (buitenlandse handel - nationaal concept).

69,6% van de Belgische export van bier in 2015 was bestemd voor Frankrijk, de Verenigde Staten, Nederland en Duitsland. 27,8 % van deze export is bestemd voor Frankrijk. Het deel van de export naar de Verenigde Staten en China heeft een sterke stijging gekend tussen 2011 en 2015, van respectievelijk 13,1% naar 20,4 % van het totaal en van 0,5 % naar 3,1 %.

Grafiek 22. Bestemmingslanden van de export van Belgisch bier, 2015

(In %)

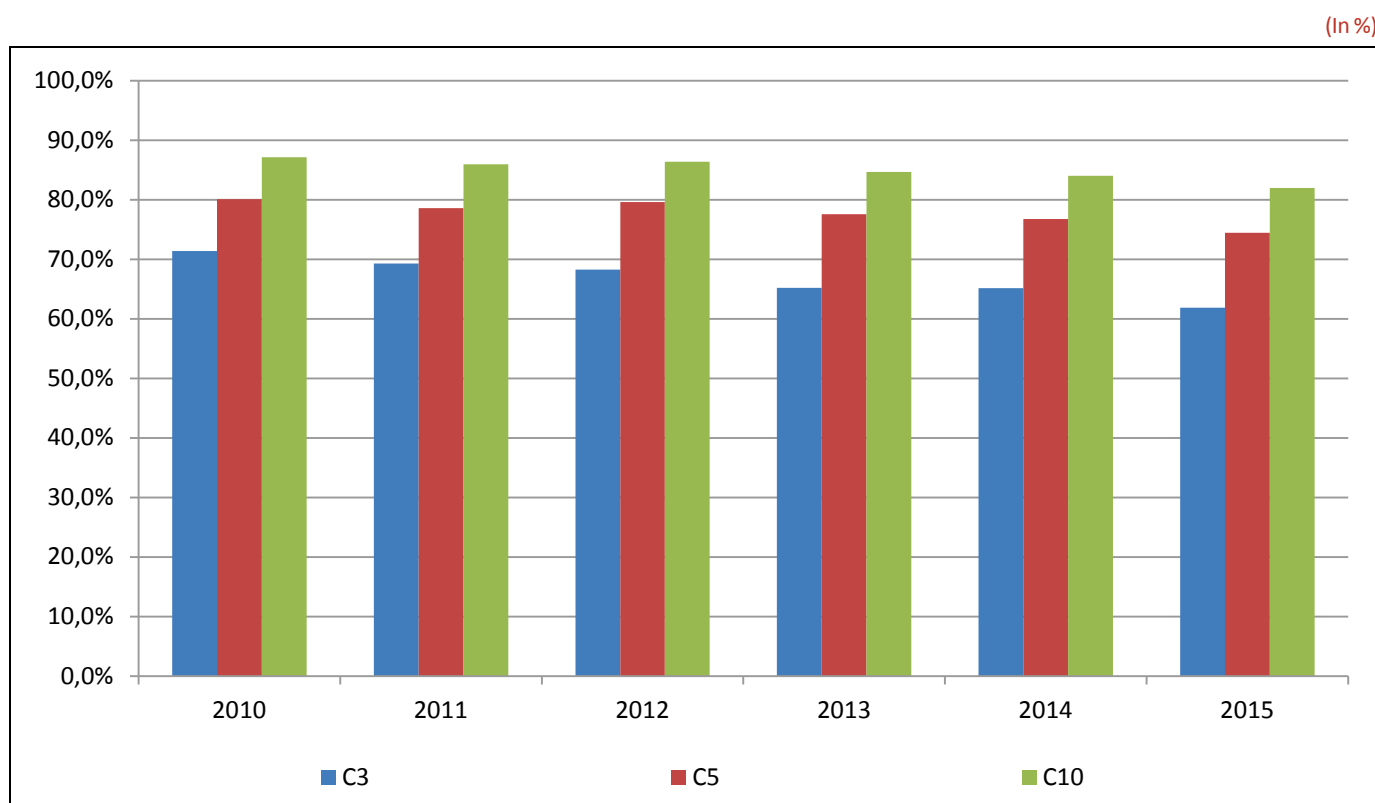
Bron: NBB (buitenlandse handel - nationaal concept)

VII.2.2 Structuur en marktdynamiek

Wat betreft de Belgische markt van de vervaardiging van bier hadden de drie belangrijkste ondernemingen van de sector een gecumuleerd marktaandeel, op basis van de binnenlandse omzet, van 61,9 % in 2015, terwijl ze 71,4 % bestreken in 2010 (grafiek 23). Het gaat over AB Inbev Belgium, Alken-Maes en Duvel Moortgat⁸³. Deze daling van marktaandelen is te wijten aan de daling van hun omzet op de Belgische markt en aan de dynamiek van bepaalde ondernemingen die volgen in de ranking. Indien uitgebreid naar de vijf belangrijkste ondernemingen, bedroegen de gecumuleerde marktaandelen 74,5 % in 2015 tegenover 80,1 % in 2010. Ten slotte was 82,0 % van de marktaandelen in 2015 in handen van 10 bedrijven (tegenover 87,1 % in 2010). Deze sector wordt dus gekenmerkt door een hoge concentratiegraad.

⁸³ [Beslissing BMA-2016-V/M-36 van 21 november 2016.](#)

Grafiek 23. Concentratie-indicatoren (C3, C5, C10⁸⁴) op de binnenlandse markt van het vervaardigen van bier in België, 2010-2015

Bronnen: Balanscentrale (NBB), btw gegevens.

Deze concentratie wordt aangestipt door de Belgische Mededingingsautoriteit, voor wie de Belgische markt "gekenmerkt wordt door de absolute dominantie van Ab-Inbev, met een marktaandeel van 50 tot 60 % (en van 60 tot 70 % voor de bieren van het type pils). Deze dominantie is volstrekt uniek: hoewel er in andere landen ondernemingen bestaan die onbetwistbaar leider zijn, is zo'n dominantie elders zo goed als onbekend»⁸⁵.

Om de dynamiek van de sector te analyseren, werd er een graad van volatiliteit van marktaandelen berekend voor de periode 2010-2015⁸⁶. Deze bedraagt gemiddeld 3,8 % per jaar, wat relatief zwak is: slechts 3,8 % van de marktaandelen wordt herverdeeld van het ene jaar op het andere jaar tussen de ondernemingen in de sector. Ter vergelijking: de gemiddelde volatiliteitsgraad van de sectoren van de voedingsmiddelen- en drankenindustrie wordt in een recente studie van het Prijzenobservatorium geschat op 13 %⁸⁷. Meer nog, 98,9 % van de marktaandelen in 2015 waren in handen van ondernemingen die al aanwezig waren op de markt in 2010. De komst van talrijke ondernemingen in de loop van deze periode heeft dus geen grote veranderingen teweeggebracht in de herverdeling van de marktaandelen.

⁸⁴ Waarbij C_n het marktaandeel weergeeft van de n grootste ondernemingen van de sector in termen van omzet.. Bijvoorbeeld: in 2015 gaf de C3 aan dat de drie grootste ondernemingen een marktaandeel hadden van 61,9 %.

⁸⁵ [Beslissing BMA-2016-V/M-36 van 21 november 2016](#).

⁸⁶ Dit percentage wordt berekend als de som van de absolute waarde van de variaties van de marktaandelen van alle ondernemingen van de sector tussen twee opeenvolgende jaren gedeeld door twee. Hij meet de marktaandelen van ondernemingen in achteruitgang die overgedragen worden aan groeiende ondernemingen.

⁸⁷ INR (2016), [Marktwerving in België : horizontale screening van marktsectoren](#) (opgesteld door E. Van Hirtum, L. Tsyganok, J-Y. Jaucot en L. Mariën).

VII.2.3 Stroomafwaartse impact: klanten van de sector

Op basis van de gegevens van de btw-stromen wordt vastgesteld dat de belangrijkste klanten van brouwerijen ondernemingen zijn die verbonden zijn met de groothandel (NACE 46) (gemiddeld 47,0 %) in de periode 2011-2014), met de detailhandel (NACE 47) (34,5 %) en met restaurants en cafés (NACE 56) (10,0 %). Zoals voorheen vermeld is een deel van de verkopen aan de groothandel vervolgens bestemd voor de export⁸⁸. Op de binnenlandse markt leveren deze tussenpersonen van de groothandel⁸⁹ voornamelijk aan de detailhandel (37,8 %) en aan restaurants en cafés (30,4 %).

Talrijke restaurants en cafés zouden een specifiek contract hebben dat hen verbindt met een brouwer. Dit zou het geval zijn voor 2/3 van de cafés volgens de Belgische Mededingingsautoriteit⁹⁰. Deze contracten konden redelijk dwingend zijn, soms in ruil voor hulp bij de inrichting vanwege de brouwer, en konden verschillende praktijken opleggen, zoals minimale aankoophoeveelheden en vaste prijzen. In het jaarrapport 2016 van het Prijzenobservatorium⁹¹, werd een specifieke analyse gedaan van de sector van de restaurants en cafés. *Hieruit blijkt met name dat "op 21 december 2015, de brouwers, de horecafederaties en de Federatie van Belgische Drankenhandelaars een gedragscode hebben ondertekend om een einde te stellen aan deze zeer nadelige contracten"*.

Uit de jaarcijfers 2016 van de Belgische Brouwers blijkt dat de biersector goed is voor een totale consumptie van bijna 7,7 miljoen hectoliter in België, een daling van 3,3 % ten opzichte van 2015 en van 8,9 % ten opzichte van 2010. Dit kwam in 2016 neer op een verbruik van 68 liter per hoofd. Vooral de horeca zag de bierconsumptie sinds 2010 sterk afnemen (-16,8 % in 2016), terwijl de daling in de andere verkoopkanalen beperkt bleef tot 1,5 % tijdens dezelfde periode.

⁸⁸ Gemiddeld voor de periode 2010-2015, werd 67,4 % van de export gerealiseerd door de brouwerijen zelf en 30 % door groothandelaars. Het is echter belangrijk om deze gegevens met de nodige omzichtigheid te bekijken : sommige groothandelaars werken niet onafhankelijk van de brouwers en zijn als het ware dochterondernemingen van deze brouwerijen. In deze verkennende analyse werd deze schakel in de keten niet verder onderzocht.

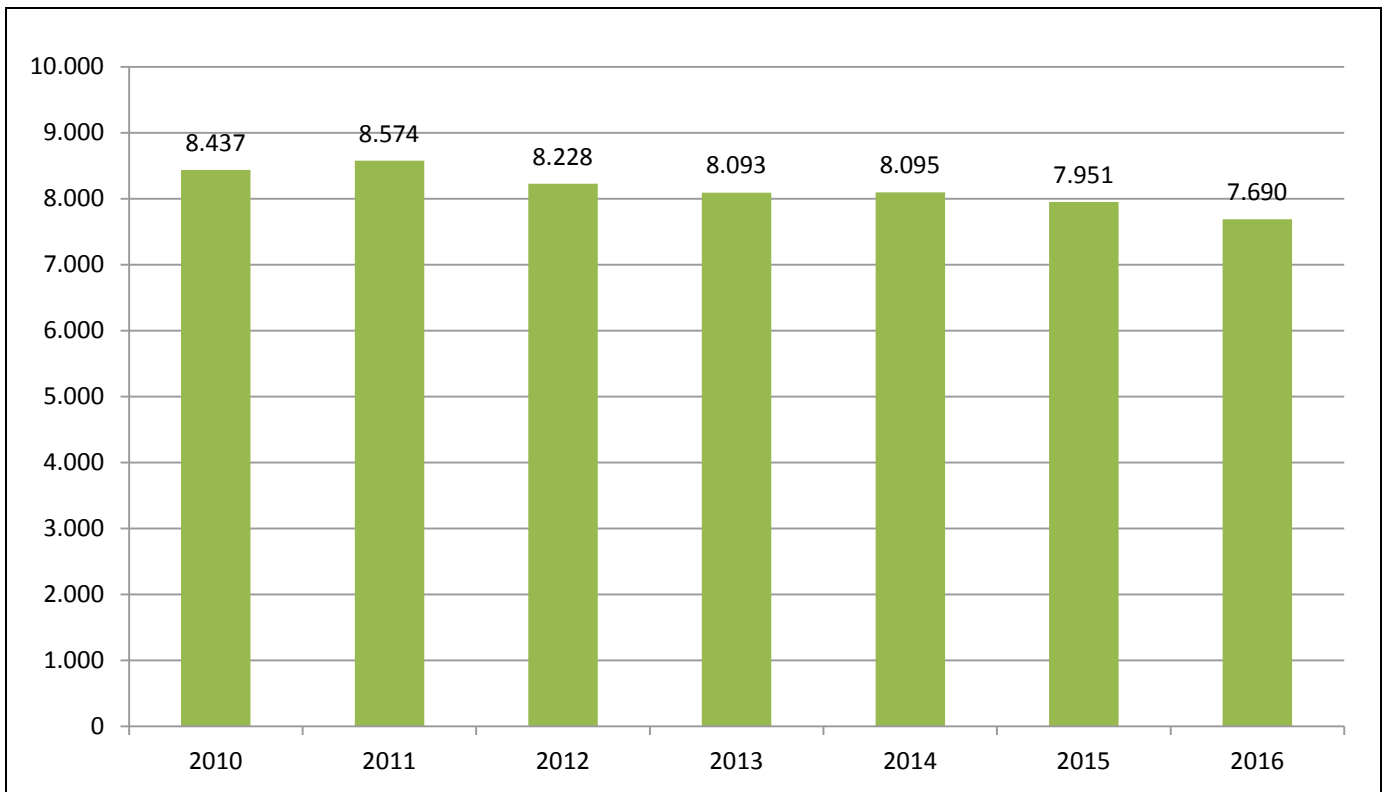
⁸⁹ Deze tussenpersonen ressorteren grotendeels onder NACE 46.349 "Groothandel in dranken, algemeen assortiment" en in mindere mate onder NACE 46.392 "Niet-gespecialiseerde groothandel in niet-diepgevroren voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen". Voor de verdeling van hun verkopen tussen de detailhandel en restaurants en cafés, worden enkel de tussenpersonen die hun goederen hebben gekocht bij brouwerijen in beschouwing genomen.

⁹⁰ [Beslissing BMA-2016-V/M-36 van 21 november 2016](#).

⁹¹ [INR, jaarrapport van het Prijzenobservatorium \(2016\)](#).

Grafiek 24. Bierconsumptie in België

(In 1.000 hectoliter)

Bron: Federatie van Belgische Brouwers.

De Belgische consument drinkt in de eerste plaats pils, goed voor een marktaandeel van 71,3 % in 2016. Abdij- en trap-pistenbieren enerzijds en degustatiebieren⁹² anderzijds hebben een respectievelijk marktaandeel van 11,9 % en 11,0 %. Dorstlessende bieren⁹³ en fruitbieren⁹⁴ tot slot vertegenwoordigen respectievelijk 3,7 % en 2,1 % van de markt. Enkel de consumptie van degustatiebieren gaat er tussen 2014 en 2016 op vooruit (+7,8 %).

VII.2.4 Financiële analyse en kostenstructuur

De financiële analyse van de brouwerijsector (op basis van NACE-code) werd verwezenlijkt aan de hand van gegevens van jaarrekeningen met volledig schema van 24 ondernemingen die actief waren tussen 2010 en 2015 (constant staal). Deze ondernemingen vertegenwoordigen gemiddeld meer dan 92 % van de totale omzet van de sector in deze periode. Niettemin is het belangrijk om de resultaten van deze financiële analyse met de nodige omzichtigheid te benaderen gezien de sterke concentratie in de sector. De resultaten worden sterk beïnvloed door de grootste ondernemingen.

Kostenstructuur

De handelsgoederen, grond- en hulpstoffen vertegenwoordigden gemiddeld 31,8 % van de omzet in de periode van 2010 tot 2015. De diensten en diverse goederen hadden een gelijkaardig belang met een gemiddelde van 29,8 %. De bezoldigingen vertegenwoordigden ten slotte 18,5 % van de omzet. Het aandeel van de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen en van de bezoldigingen is licht gestegen in de loop van de periode. Het aandeel van de diensten en diverse goederen is daarentegen gedaald.

⁹² Degustatie: zwaar blond, regionaal, pale ale, scotch, stout.

⁹³ Dorstlessend: wit, amber, zuur.

⁹⁴ Fruitbier: geuze, kriek, fruit.

Tabel 20. Kostenstructuur van de brouwerijsector in België, 2010-2015

(In % van de omzet)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Gemiddelde 2010 - 2015
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (60)	29,82	31,61	32,62	32,66	32,10	32,17	31,83
Diensten en diverse goederen (61)	32,18	29,21	29,27	28,35	28,82	30,72	29,76
Bezoldigingen (62)	17,41	18,58	18,27	18,41	18,71	19,56	18,49
Totale kosten (60+61+62)	79,42	79,40	80,16	79,42	79,63	82,45	80,08

Bronnen: Databank FOD Economie, Balanscentrale (NBB).

In de loop van deze periode zijn de totale kosten (60+61+62) met 27,2 % in waarde gestegen. Deze stijging is gelieerd aan deze van het volume van de productie, maar niet alleen daaraan: de totale kosten zijn van 79,4 % van de omzet in 2010 gestegen naar 82,4 % in 2015. De stijging van de productieprijzen (+8,9 % tussen 2010 en 2015) heeft dus niet volledig de stijging van de kosten gecompenseerd. Zoals het volgend punt aangeeft, heeft dit echter geen impact gehad op de rendabiliteit van de sector: dit wordt verklaard door een sterke stijging van de andere bedrijfsopbrengsten (rubriek 74) en een daling van de andere bedrijfskosten (rubriek 64) waar ook rekening mee wordt gehouden in onze berekeningen van de rendabiliteit van de sector.

Volgens het luik aankoopkaders van de structurenquête van ondernemingen van 2010, hebben de kosten verbonden aan handelsgoederen, grond- en hulpstoffen voornamelijk betrekking op de aankoop van grondstoffen (15,6 % van de omzet) en de aankopen van verpakking (9,6 %). De diensten en diverse goederen waren met name samengesteld uit kosten van marktonderzoek en marketing (7,2 %) en kosten inzake software (5,5 %).

De gegevens van de RSZ laten toe een schatting te maken, op basis van een constant staal van 31 ondernemingen (die 91,6 % van de tewerkstelling van de sector vertegenwoordigen), van een stijging van de uurloonkost van 14,1 % tussen 2010 en 2015.

Rentabiliteit

De rendabiliteit wordt gedefinieerd als de capaciteit van de ondernemingen van een sector om winst te genereren uit hun activiteiten. Er worden hier twee ratio's gebruikt om de rendabiliteit van de brouwerijsector te evalueren: de bruto bedrijfsmarge en de netto bedrijfsmarge.

De bruto bedrijfsmarge⁹⁵ drukt de rendabiliteit uit van de operationele activiteiten zonder rekening te houden met de financiële en uitzonderlijk resultaten. De bruto bedrijfsmarge is de verhouding tussen het bruto exploitatieoverschot en de som van de omzet en de andere bedrijfsopbrengsten gecorrigeerd voor de bedrijfssubsidies en compenserende bedragen. Het bruto exploitatieoverschot komt overeen met de toegevoegde waarde verminderd met de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen evenals de andere bedrijfskosten.

De netto bedrijfsmarge⁹⁶ weerspiegelt de rendabiliteit van de operationele activiteiten na afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen, zonder rekening te houden met de financiële en uitzonderlijke resultaten.

In de periode 2010–2015 bedroeg de gemiddelde bruto bedrijfsmarge van de sector 22,1 % (zie tabel 21). Zelfs indien er rekening gehouden wordt met de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen blijft de rendabiliteit hoog, met een netto bedrijfsmarge van gemiddeld 14,3 %. De bruto bedrijfsmarge is relatief stabiel in de loop van de

⁹⁵ De bruto bedrijfsmarge wordt berekend volgens de volgende formule: (bedrijfswinst of -verlies (9901) + afschrijvingen (630) + waardeverminderingen (631/4) + voorzieningen (635/7) / (omzet (70) + andere bedrijfsopbrengsten (74) - bedrijfssubsidies en compenserende bedragen (740)) x 100.

⁹⁶ De netto bedrijfsmarge wordt berekend volgens de volgende formule: (bedrijfswinst of verlies (9901) / (omzet (70) + andere bedrijfsopbrengsten (74) - bedrijfssubsidies en compenserende bedragen (740)) x 100.

periode, met een piek in 2013 en 2014. De netto bedrijfsmarge is meer volatiel, met een dal in 2011⁹⁷ en een piek in 2013 en 2014.

Tabel 21. Rendabiliteitsratio's van de brouwerijsector in België, 2010-2015

(In %)

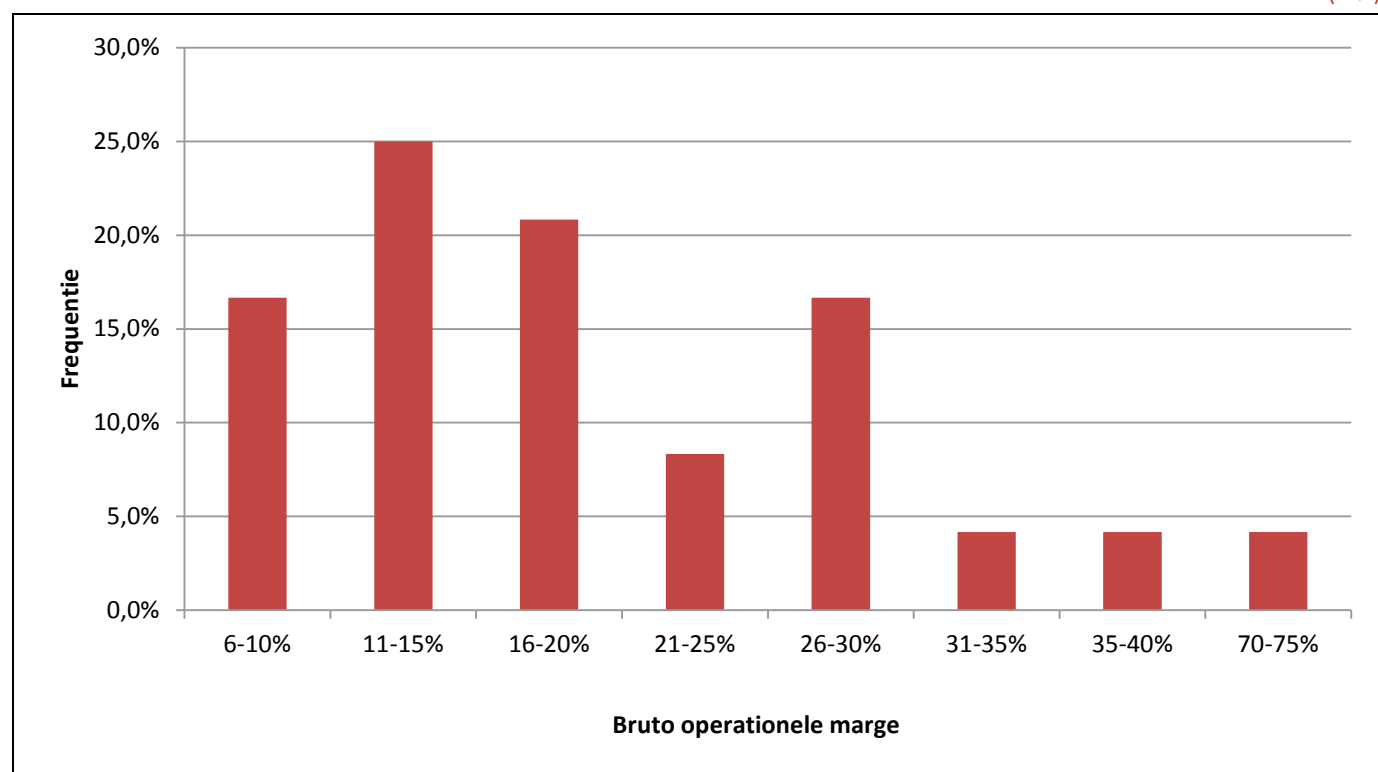
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Gemiddelde 2010-2015
Bruto bedrijfsmarge	20,68	21,59	21,26	23,36	24,05	21,62	22,09
Netto bedrijfsmarge	12,98	10,86	15,44	16,69	16,49	13,35	14,30

Bron: Balanscentrale (NBB).

De geaggregeerde resultaten kunnen dus sterke verschillen verbergen op het niveau van de individuele ondernemingen. 62,5 % van de geanalyseerde ondernemingen had namelijk een bruto bedrijfsmarge tussen 5 en 20 %, hetzij onder de geaggregeerde marge (zie figuur 25). Bovendien had de helft van de ondernemingen een netto bedrijfsmarge die lager was dan 5 % (zie figuur 26). De sterke heterogeniteit in de verdeling van de marktaandelen toont aan dat de hoge rendabiliteit van de sector vooral gekoppeld is aan de prestaties van de belangrijkste ondernemingen. Zo hebben twee van de grootste ondernemingen op het vlak van omzet (Inbev Belgium en Duvel Moortgat) een hogere gemiddelde bruto bedrijfsmarge in de periode 2010-2015 (25,8 %) dan het gemiddelde van andere brouwerijen (20,8 %). Hetzelfde geldt voor de gemiddelde netto bedrijfsmarge (18,7 % tegenover 10,5 %).

Grafiek 25. Verdeling van de frequenties van de bruto bedrijfsmarge van de brouwerijsector in België, gemiddelde 2010-2015

(In %)

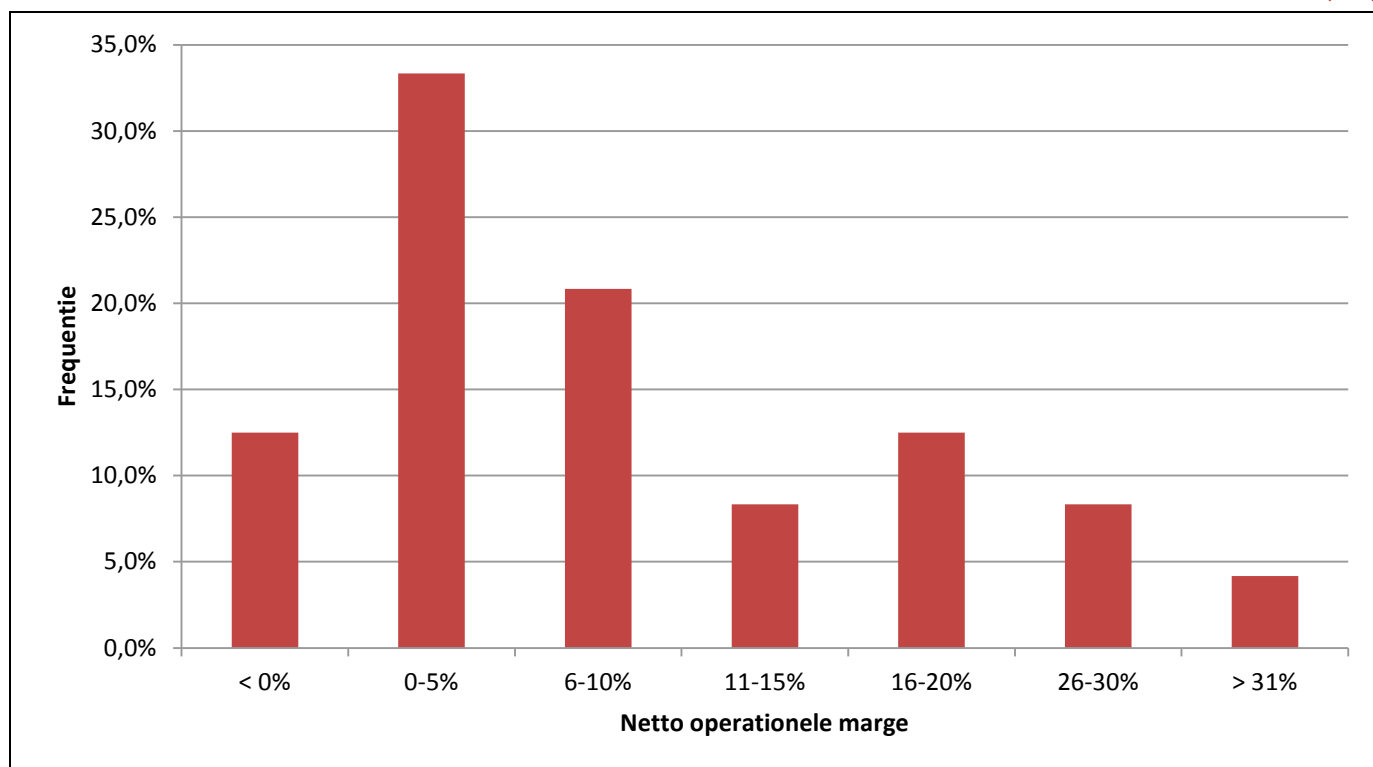
Bron: Balanscentrale (NBB).

Lectuur: 16 % van de ondernemingen had een bruto bedrijfsmarge tussen 6 en 10 %.

⁹⁷ Dit dal is te wijten aan een belangrijke voorziening voor een herstructurering (rubriek 635/7 van het genormaliseerd boekhoudplan) aangelegd door de belangrijkste onderneming. Door deze voorziening is de bedrijfswinst gedaald. Dit dal komt niet voor bij de bruto bedrijfsmarge, omdat het effect wordt geneutraliseerd: afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen worden er niet in opgenomen.

Grafiek 26. Verdeling van de frequenties van de netto bedrijfsmarge van de brouwerijsector in België, gemiddelde 2010-2015

(In %)

Bron: Balanscentrale (NBB).

Deze resultaten zijn coherent met deze van een recente studie van het Prijzenobservatorium⁹⁸, die aantoonde dat de brouwerijsector een hoge rendabiliteit vertoonde tussen 2008 en 2014 met een bruto operationele marge van gemiddeld 22,65 %, *Price Cost Margin* genoemd en berekend vanuit de structuurenquête van ondernemingen. Deze marge was veel groter dan deze in de voedingsmiddelenindustrie (5,9 % gemiddeld) en deze van de vervaardiging van dranken (16,5 %).

Op basis van de gegevens van de structuurenquête van ondernemingen, die beschikbaar zijn op Eurostat, is het mogelijk om de rendabiliteit in België te vergelijken met deze van de buurlanden⁹⁹. Om dit te doen werd de ratio bruto exploitatieoverschot / omzet berekend voor de periode 2010-2014. Deze ratio is vergelijkbaar met de bruto bedrijfsmarge die hierboven gedefinieerd werd. Zoals tabel 22 aantoont, lijkt de rendabiliteit tijdens de hele periode hoger in België (22,4 %) dan in de buurlanden.

Tabel 22. Rendabiliteit van de brouwerijsector, ratio bruto exploitatieoverschot / omzet, Europese vergelijking, 2010-2014

(en %)

	2010	2011	2012	2013	2014	Moy. 2010-2014
EU-28		16,04	15,21	16,57	16,57	16,10
België	23,41	19,63	21,32	23,39	24,20	22,39
Duistland	11,31	10,69	11,60	12,21	12,10	11,58
Frankrijk	15,56	14,71	15,83	12,25	12,34	14,14

Bron: Structuurenquête van ondernemingen (EUROSTAT).

⁹⁸ INR (2016), [Marktwerving in België : horizontale screening van marktsectoren](#) (opgesteld door E. Van Hirtum, L. Tsyganok, J-Y. Jaucot en L. Mariën).

⁹⁹ De gegevens zijn niet beschikbaar voor Nederland.

Conclusie

De consumptieprijzen voor bier namen de voorbije jaren sterker toe in België dan in de buurlanden. Enerzijds is dit te wijten aan de verhoogde accijnzen voor bier. Anderzijds hadden ook de gestegen producentenprijzen hun invloed op de consumptieprijzen. Een analyse van de prijstransmissie toont echter aan dat, ondanks het gelijkaardige verloop tussen beide, de consumptieprijzen sterker toegenomen zijn dan de producentenprijzen. De Belgische producentenprijzen voor bier zijn wel sterker toegenomen dan de Europese, en zeker in de meest recente periode 2013-2017 was dat het geval.

De brouwerijsector is in België geconcentreerd rond enkele belangrijke spelers, waarvan er één dominant is, en dit ondanks de recente opkomst van talrijke brouwerijen. De prestaties van de dominante speler beïnvloeden in grote mate de prestaties van de sector, zowel wat betreft de rendabiliteit als de export. De aanhoudende stijging van de omzet van de sector is te wijten aan een sterke dynamiek van de export, waarbij de bestemmingen buiten de EU-28 belangrijker worden. De rendabiliteit van de sector is hoog in vergelijking met de buurlanden en de andere sectoren van voedingsmiddelen en dranken. De stijging van de prijzen lijkt echter geen betere marges teweeggebracht te hebben: de prijsstijging is tussen 2010 en 2015 lager gebleven dan de evolutie van de kosten.

Lijst van afkortingen

AD Statistiek-Statistics Belgium	Algemene Directie Statistiek van de FOD Economie
BRUGEL	Brusselse regulator voor energie (BRUssel Gas Elektriciteit)
Btw	Belasting op toegevoegde waarde
CPI	Consumptieprijsindex
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
CSPE	Contribution au Service Public de l'Électricité (France)
CWaPE	Commission wallonne pour l'Energie
EC	Europese Commissie
EU	Europese Unie
Eurostat	Statistical Office of the European Commission
FOD Economie	Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
GICP	Geharmoniseerde index der consumptieprijzen
IEA	International Energy Agency
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor de nationale rekeningen
Insee	Institut national de la statistique et des études économiques (Frankrijk)
K1	Eerste kwartaal
K2	Tweede kwartaal
K3	Derde kwartaal
K4	Vierde kwartaal
KB	Koninklijk besluit
kWh	Kilowattuur
NACE	Economische activiteitennomenclatuur in de Europese Gemeenschap
NBB	Nationale Bank van België
NCPI	Nationale consumptieprijsindex
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit (Nederland)
USD	United States dollar
USDA	United States Department of Agriculture
VREG	Vlaamse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning (Nederland)

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht van de prijsbewegingen van producten en diensten tussen het derde kwartaal 2016 en 2017

(Rangschikking in dalende volgorde van prijsstijging)

Benaming	Inflatie in %
Boter	21,0%
Vullingen van caviteiten	19,5%
Popconcerten	17,7%
Weekend aan zee	14,3%
Andere brandstoffen	12,0%
Vakantiedorpen	10,5%
Camping	10,1%
Andere tabakswaaren	10,0%
Vloeibare brandstoffen	9,7%
Gedroogde, gerookte of gezoute vis en zeevruchten	9,3%
Petroleumgas	9,1%
Diesel	8,8%
Verse of gekoelde zeevruchten	8,7%
Verse of gekoelde vis	7,8%
Diepgevroren zeevruchten	7,3%
Biljet (bus)	6,8%
Voetbalwedstrijd eerste klasse (nationaal)	6,5%
Cement	6,3%
Dagbladen	5,9%
Water (verbruik)	5,5%
Stadsbroek (voor heren)	5,3%
Diepgevroren vis	5,1%
Eendagsattracties (andere)	5,1%
Benzine	5,0%
Water (zuivering)	4,9%
Geconcentreerde melk, melk in poeder	4,9%
Jeansbroek (voor heren)	4,9%
Key card	4,8%
Tulpen	4,6%
Weekend in de Ardennen	4,5%
Hoofdtelefoon	4,3%
Lidgeld sportclub	4,3%
Lidgeld sportclub	4,3%
Olijfolie	4,2%
Ficus	4,2%
Buitenlanse reizen	4,1%
Zwembad	4,0%
Sigaretten	4,0%
Eieren	4,0%
Gouden trouwring	4,0%
Veearts: raadpleging	4,0%
Elektriciteit	3,9%
Vensterglas	3,9%

Benaming	Inflatie in %
Huisvuilophaling	3,9%
Bijdrage ziekteverzekering	3,8%
Familiale verzekering Burgerlijke Aansprakelijkheid	3,7%
Salade niçoise	3,7%
Kant-en-klare maaltijden	3,6%
Autobatterij	3,6%
Alstroemeria	3,6%
Brandverzekering	3,6%
T-shirt (kind)	3,5%
Lam- en geitenvlees	3,5%
Autoband	3,5%
Huur tuingereedschap	3,4%
Jaarabonnement trein 45 km	3,4%
Tweepersoonskamer (OMNIO)	3,4%
Gitaar	3,4%
Hotelkamer	3,4%
Boeken	3,3%
Trimestriële treinkaart 45 km	3,2%
Joggingschoenen	3,2%
Reisbijsstandsverzekering	3,2%
Jaarlijkse schooltreinkaart 20 km	3,2%
Kleine speelgoedauto	3,2%
Wijn: wit (café)	3,2%
Vol-au-vent	3,1%
Wijn op basis van ander fruit	3,1%
Biljet 90 km weekend (trein)	3,1%
Polsuurwerk	3,1%
Ketting	3,1%
Pizza	3,0%
Inenting tegen hondsdolheid	3,0%
Peutertuinen	3,0%
Bottines	2,9%
Implantatie elektronische chip	2,9%
Varkensvlees	2,9%
Abonnement teledistributie (+ digitale tv)	2,8%
Levering van bloemen	2,8%
Steenkool	2,8%
Chinese dagschotel	2,7%
Andere producten op basis van granen	2,7%
Pepersteak	2,7%
Biljet 20 km (trein)	2,7%
Zitbank leer	2,7%
Bioscoop	2,6%

Benaming	Inflatie in %
Olieverversen	2,6%
Limonades	2,6%
Spaghetti (maaltijd)	2,6%
Maandtreinkaart 20 km	2,6%
Staande lamp	2,6%
Andere bereidingen op basis van vis of zeevruchten	2,5%
Speciaal bier	2,5%
Mineraalwater	2,5%
Vuurvaste schotel	2,5%
Colalimonade	2,5%
Suiker	2,5%
Tennisschoenen	2,5%
Sauna	2,5%
Ander alcoholhoudend bier	2,4%
Huur van garage	2,4%
Andere voedingsmiddelen, n.e.g.	2,4%
Steak tartare	2,4%
Dekbedovertrek en slopen	2,3%
Huishoudvuilnisbak	2,3%
Balklamp halogeen	2,3%
Verzorgtehuizen	2,3%
Vleessnack	2,3%
Elektrisch scheerapparaat	2,3%
Plaatsen advertentie	2,3%
Rusthuizen	2,2%
Fietszadel	2,2%
Glas (frisdrank)	2,2%
Ruitenwisser	2,2%
Gebakken tong of forel	2,2%
Kruippakje	2,2%
Espressokoffie	2,2%
Dagopvang bejaarde personen	2,2%
Kaas en kwark	2,2%
Eénpersoonskamer-gewone rechthebbende	2,2%
Jaarlijks schoolabonnement (bus)	2,1%
Sokken (Jongens, mt 28-33)	2,1%
Andere melkproducten	2,1%
Abonnement autopechbestrijding	2,1%
Verzolen van schoenen	2,1%
Sociale huur	2,1%
Bankdiensten	2,1%
Stuk belegd stokbrood	2,1%
Kosten meergezinswoning	2,1%
Zakje friet	2,1%
Bundle (telecom)	2,1%
Stripverhaal	2,1%
Hoeslaken	2,1%
Verhuisdiensten	2,1%
Droogkuis van kostuum	2,0%
Bedframe (dubbel)	2,0%

Benaming	Inflatie in %
Zonnebancabonnement (10 beurten)	2,0%
Kousenbroek	2,0%
Bereidingen en conserven van groenten	2,0%
Lelies	2,0%
Verse halfvolle melk	2,0%
Vasttapijt	2,0%
Gieter	2,0%
Go Pass	2,0%
Verrijkte wijnen	2,0%
Babyvoeding	1,9%
Sauzen en specerijen	1,9%
Dagmenu	1,9%
Abonnement digitale televisie (themaboeket)	1,9%
Nachtkastje	1,9%
Watergolf	1,9%
DVD (muziek of film)	1,9%
Fietshelm	1,9%
Begrafenisondernemingen	1,9%
Rugzak	1,9%
Haarsnit (voor heren)	1,9%
Snoeischaar	1,9%
Frisdrank (automaat)	1,8%
Pop (type Barbie)	1,8%
Body	1,8%
Wenskaart	1,8%
Carwash	1,7%
Condooms	1,7%
Braadpan	1,7%
Festivals	1,7%
Wasmachine	1,7%
Pilsbier	1,7%
Herstelling fiets	1,7%
Uurtarief schilder	1,6%
Telefoongesprekken via toestel	1,6%
Schroevendraaier	1,6%
Wifi repeater	1,6%
Uurtarief loodgieter	1,6%
Koffie	1,6%
Yoghurt	1,6%
Uurtarief garagist	1,6%
Sjaal (winter) (voor dames)	1,5%
Torische brilglazen	1,5%
Maandabonnement (bus)	1,5%
Koffer: handbagage	1,5%
Permanent	1,5%
Haarsnit (voor dames)	1,5%
Boetseerlei	1,5%
Aardgas	1,5%
Sweater (voor kinderen)	1,5%
Onderhoud van centrale verwarming	1,5%

Benaming	Inflatie in %
Sappen	1,5%
Nieuwe wagens (BIV inbegrepen)	1,5%
Emailverf	1,5%
Fiets elektrisch heren	1,4%
Portefeuille	1,4%
Biljet 45 km (trein)	1,4%
Schrijnwerker: plaatsing parket	1,4%
Kinderfiets	1,4%
Kleuring	1,4%
Hemdblouse	1,4%
Eettafel	1,3%
Uurtarief reparatie verwarmingsinstallatie	1,3%
Tweepersoonskamer	1,3%
Stof voor overgordijnen	1,3%
Verstelwerk kleding	1,3%
Kostprijs internaat	1,3%
Rail Pass	1,3%
Doos fantasienspiel	1,3%
Suikergoed	1,3%
TV/mediameubel	1,3%
Meel en andere granen	1,3%
Damesfiets	1,3%
Thee	1,3%
Spathiphyllum	1,2%
Middagmaal op school	1,2%
Cacao	1,2%
Catering voor senioren	1,2%
Afdrukken digitale foto's (internet)	1,2%
Pleisters	1,2%
Fauteuil relax	1,2%
Breiwol	1,2%
Brood en broodjes	1,2%
Andere bakkerijproducten	1,2%
Vervangen van remblokjes	1,2%
Identiteitskaart	1,2%
Uurtarief schoonmaken	1,2%
Eendagsattracties (park)	1,2%
Andere eetbare oliën	1,1%
Bustehouder (push-up)	1,1%
GPS	1,1%
Azalea	1,1%
Autorijschool	1,1%
Verf: acryl (4-10l)	1,1%
Synthetisch dekbed	1,1%
Candybar (automaat)	1,1%
Pocketverenmatras	1,1%
Pull-over (winter) (voor dames)	1,1%
Vervangen van uurwerkbatteij	1,0%
Toilettaas	1,0%
Scooter	1,0%

Benaming	Inflatie in %
Smeermiddelen	1,0%
Zitbank	1,0%
Hamburger (fastfood)	1,0%
Keukentrap	1,0%
Chocolade	1,0%
Fruitconserven	1,0%
Wijn op basis van druiven	1,0%
Rok (8 tot 12j)	1,0%
Notariskosten hypotheeklening	1,0%
Gedroogd, gezouten of gerookt vlees	0,9%
Kinderstoel	0,9%
Bord, plat	0,9%
Brilglazen-sferisch	0,9%
Niet-sociale huur	0,9%
Parkings	0,9%
Dressoir/Buffet	0,9%
T-shirt (voor heren)	0,9%
Lage lederen schoenen	0,9%
Vernis	0,9%
Margarine en andere plantaardige vetten	0,9%
Taxi	0,9%
Wassen van hemd	0,9%
Gerbera's	0,9%
Bowlingbaan: huur	0,8%
Sportschoenen	0,8%
Steakmes	0,8%
Koffiepadmachine	0,8%
Andere vleesbereidingen	0,8%
Stoomoven	0,8%
Strijkplank	0,8%
Siroop, honing en confituur	0,8%
Mineraalwater	0,8%
Vloeibare meststof	0,8%
Blouse (winter)	0,7%
Tijdschriften	0,7%
Kost boekhouder belasting	0,7%
Uurtarief elektricien	0,7%
Eetkamerstoel	0,7%
Hoortoestel	0,6%
Schoorsteenvegen	0,6%
Speelgoed-keukentje	0,6%
Rouwadvertentie	0,6%
Bureaustoel	0,6%
Veearts: ovariectomie kat	0,6%
Tennisracket	0,5%
Tent	0,5%
Deegwaren	0,5%
Pingpongtafel	0,5%
Runds-en kalfsvlees	0,5%
Woordenboek N-F en F-N	0,5%

Benaming	Inflatie in %
Crematie	0,5%
Kinderzitje	0,5%
Huisgevoegelte	0,5%
Glasvezelbehang	0,5%
Blazer (voor dames)	0,5%
Zakdoek in katoen	0,5%
Schouwburgabonnement	0,5%
Ladekast slaapkamer	0,5%
Reiskoffer	0,5%
Pilsbier	0,4%
Gedistilleerde dranken en likeuren	0,4%
Anorak (winter) (voor dames)	0,4%
Fietsverlichting	0,4%
Schoenen: sneakers	0,4%
Internetabonnement	0,4%
Gordijnstof	0,4%
Spiegel	0,3%
Buitenband	0,3%
Kookplaat inductie	0,3%
Rijbewijs	0,3%
Boxspringbed	0,3%
Huur van bestelwagen	0,3%
Uurtarief tuinonderhoud	0,3%
Lage lederen veterschoenen	0,3%
Voetbalwedstrijd eerste provinciale	0,2%
Alcoholische frisdranken	0,2%
Chips	0,2%
Pull-over (winter) (voor heren)	0,2%
Hemd	0,2%
Naaigaren	0,2%
Pantalon (winter) (voor dames)	0,1%
Gedroogd fruit	0,1%
Elektrische frituurketel	0,1%
Geneeskunde aanvullende opleiding: huisbezoeken	0,1%
Kostuum in wol (winter)	0,1%
Kleerkast	0,1%
Diepgevroren groenten	0,1%
Kalanchoe	0,1%
Uitreikingskosten paspoort	0,1%
Fitnessabonnement	0,0%
Kop en schoteltje	0,0%
Babysit dienst	0,0%
Geneeskunde aanvullende opleiding: raadpleging	0,0%
Specialist: raadpleging	0,0%
Klinische biologie	0,0%
Medische beeldvorming	0,0%
Individuele behandeling kinesitherapie	0,0%
Autokeuring	0,0%
Meerrittenkaart (bus)	0,0%
Briefport	0,0%

Benaming	Inflatie in %
Universiteit: inschrijvings- en examengeld	0,0%
Hogeschool: inschrijvings- en examengeld	0,0%
Nummerplaat	0,0%
Anorak (winter) (voor kinderen)	0,0%
Keukenrobot	0,0%
Pizza en quiche	0,0%
Schoenenkast	-0,1%
Lattenbodem	-0,1%
Anorak (winter) (voor heren)	-0,1%
Puzzel	-0,1%
Microgolfoven	-0,1%
Geheugenkaart	-0,2%
Inox kookpot	-0,2%
Kost plaatsbeschrijving	-0,2%
Vliesbehang	-0,2%
Jeansbroek (voor kinderen)	-0,2%
Bouwdoos	-0,2%
Elektrische radiator	-0,2%
Lange broek (voor kinderen)	-0,3%
Lidgeld jeugdbeweging	-0,3%
Sponshanddoek	-0,3%
Potgrond (10-20l)	-0,3%
Rok (winter)	-0,3%
Autoverzekering Burgelijke Aansprakelijkheid	-0,3%
Wegwerpcontactlenzen	-0,4%
Tulpenbollen	-0,4%
Laminaat	-0,4%
Bustehouder	-0,4%
Silicone	-0,5%
Videospel voor console	-0,5%
WC bezoek	-0,5%
Mengkraan	-0,5%
Hometrainer	-0,5%
Verticale diepvries	-0,5%
Tandenborstel (elektrisch)	-0,5%
Koortsthermometer	-0,6%
Houten tuintafel	-0,6%
Elektrische boormachine	-0,6%
Slip (voor heren)	-0,7%
Slip (voor dames)	-0,7%
Elektrische koffiezet	-0,7%
Kinderpark	-0,8%
Ontbijtgranen	-0,8%
Elektrische gazonmaaier	-0,8%
Sokken (voor heren)	-0,9%
Badpak	-0,9%
Zout en keukenkruiden	-1,0%
Room- en vruchtenijs	-1,0%
Koelkast: tafelmodel (+/-120l)	-1,0%
Jeansbroek (voor dames)	-1,1%

Benaming	Inflatie in %
Citytrips	-1,1%
Draadloze telefoon	-1,1%
Mantel (winter) (voor dames)	-1,1%
Bureaulamp	-1,2%
Hout en andere vaste brandstoffen	-1,2%
Tennisballen	-1,2%
GSM-gesprekken	-1,2%
Lederen vest (voor dames)	-1,2%
Jurk (winter)	-1,3%
Ballerina (voor dames)	-1,4%
Blu-ray disk	-1,5%
Rijst	-1,6%
Elektronische bloeddrukmeter	-1,6%
HDMI kabel	-1,7%
Verse volle melk	-1,7%
Trainingspak	-1,7%
Combi-koelkast	-1,7%
Stores	-1,8%
Wandelschoenen	-1,8%
Gezelschapsspel Monopoly	-1,8%
Blazer (voor heren)	-2,0%
Rolmeter	-2,0%
Badhanddoek	-2,1%
Droogkast	-2,3%
Zwembroek	-2,4%
Lederen laarzen	-2,5%
Digitaal fototoestel	-2,6%
Voetbal	-2,6%
Vaatwasser	-2,7%
Lege DVD-RW	-2,8%
Badmat	-2,9%
Sportkledij (voor kinderen)	-2,9%
Smartphone - GSM	-2,9%
Sledestofzuiger	-3,0%
Strijkijzer met stoomgenerator	-3,2%
Kleurentelevisie	-3,3%
Aardappelen	-3,4%
Software	-3,8%
Rozen	-3,8%
Combi microgolfoven	-3,9%
Chrysanten	-4,1%
Consultatie tandarts	-4,2%
Multifunctionele printer	-4,3%
Home cinema	-5,1%
Verse groenten, uitgezonderd aardappelen	-5,4%
Reflex fototoestel	-5,5%
Ander vlees	-6,1%
Tablet	-7,2%
Vers fruit	-8,1%
Vliegtuigticket	-9,6%

Benaming	Inflatie in %
Blu-ray-speler	-10,4%
Containerpark	-18,5%

Bronnen: AD Statistiek-Statistics Belgium, Eigen berekeningen:
FOD Economie

Bijlage 2: Inflatie in het derde kwartaal 2017 met en zonder gewijzigde indirecte belastingen in België en in de voornaamste buurlanden

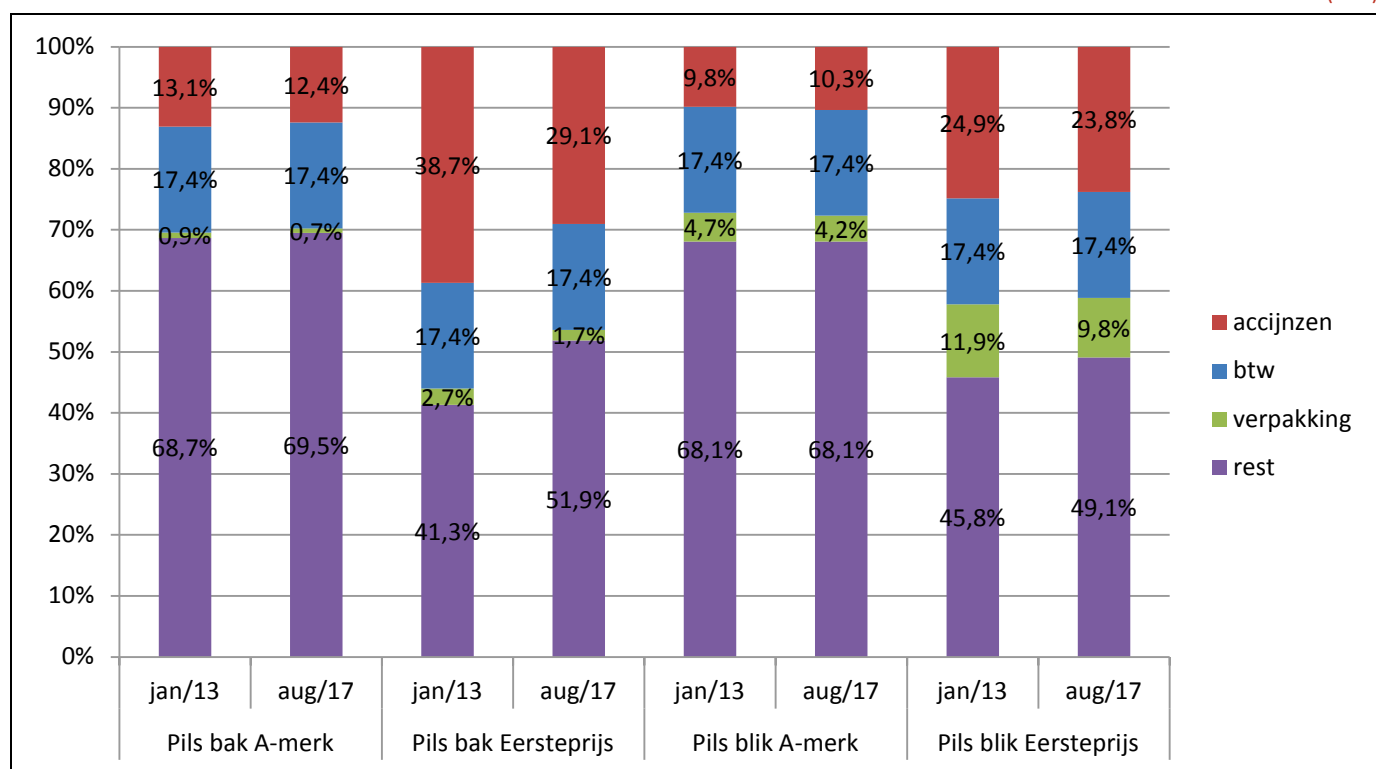
(Jaarlijks veranderingpercentage)

	België		Gemiddelde van de buurlanden		Duitsland		Frankrijk		Nederland	
	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen
Energie	5,8	5,1	2,7	2,0	1,9	1,9	3,8	2,1	3,4	2,6
Bewerkte levensmiddelen	2,5	1,7	2,5	2,5	3,8	3,8	0,9	0,8	2,4	3,2
Niet-bewerkte levensmiddelen	-0,5	-0,5	1,1	1,1	0,6	0,6	1,1	1,1	4,1	4,1
Diensten	2,0	2,0	1,2	1,2	1,5	1,5	0,9	0,9	1,2	1,3
Niet-energetische industriële goederen	0,9	0,9	0,8	0,7	1,4	1,4	0,0	0,0	0,2	0,1
Onderliggende inflatie	1,7	1,6	1,3	1,3	1,8	1,8	0,6	0,6	1,1	1,2
GICP	1,9	1,7	1,4	1,3	1,7	1,7	0,9	0,8	1,5	1,5

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium.

Bijlage 3: Samenstelling van de consumptieprijs voor pilsbier (in bak of in blik), voor A-merken en eersteprijsproducten

(In %)

Bronnen: FOD Economie, eigen berekeningen (op basis van gegevens shopping websites).